

Brassói Lapok

Előfizetési példány

Árusításba nem bocsátható

XL. évfolyam

33. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Vasárnap

1934. évi február 11

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautóványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott utján fizet, az beszedési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, fél évre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, fél évre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefon-zámok: kiadóhivatal 92, szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK SZATMÁRT!

„Le az álarccal!”

Irtá: ZSOLT BÉLA

„Le az álarccal!” — fogja kiáltani éjfélikor a bálrendező s a csuklyás szerzetesről kiderül, hogy idős bankigazgató, aki már a hamut is kamatnak mondja s Pieretteről kiderül, hogy édesanyja a terem sarkában Columbinával összesimuló Pierrotnak! „Le az álarccal!” — irta valamikor a dühös vezércikkíró, aki megelégtelt a kormány kisdud játékait. Vége a farsangnak, amely őszintén szólva, közreműködésünk nélkül ért el a végéhez, mert nem voltunk pálcás urak az előkelő délszaki növényes bálokon, nem mi voltunk a rugalmas ifjak, akik a „nem lehet a szijgyártóval kukoricázni” c. gyártásra perdültünk, illetve az ilyen című csárdást roptuk X Y urleánnyal. Nem voltunk bálban az idén sem, amit nem tudunk be érdemünknek, mert ahhoz mindenkinek joga van a leggyalázatosabb világban is, hogy a saját gusztusa szerint kergesse az örömet. De mi valahogy nem jutottunk hozzá, el voltunk foglalva, őszintén szólva, más közügyeink és magánbajaink voltak, ami a mai világban nem is olyan meglepő. Szóval, lemaradtunk az idei farsangról is, mint eddig mindegyikről és nem leszünk jelenkedden éjfélikor sem, amikor a leálcazás alapjában mindig tulzott várakozásoktól megelőzőtt akusára sor kerül.

Mert hogy még őszintébbek legyünk: nem is vagyunk kíváncsiak, hogy az álca mit takar. Ha mi vennénk át a bálrendezői szerepet, nemcsak a báltermekben, de ebben az egész nagy bálban, amely — hogy ismét a vezércikkíró idézzük — vulkánon táncol, farsang utolsó éjjelén kiadnók a jelszót: „Fel az álarccal!” Az üde, természetes arcbőrnek, az őszinte alakoskodásnélküliségnek nincs lelkesebb ünneplője nálunk, de az az érzésünk, hogy ennek is vannak határai. Jól tudom, mi a divat most a táncteremben, de a tánctermen kívül folyó világban elérkezettnek vélem azt az időpontot, hogy végre legalább egy kis selyem álarc, vagy legalább egy kis angol tapasz elfedjen valamit az arc leplezetlenségéből. Ez az őszinteség, melyet az emberi ábrázat üzött az elmúlt évtizedben, több, mint őszinteség, ez már valószínűleg Nact kultur-ja volt az arenak. Az arc is tud meztelen lenni s meztelenségében szinte obszcén: ha már annyi fáradságot sem vesz magának, hogy — félrevezessen. Ha a hatalmonlevők arca még annyi fáradságot sem vesz magának, hogy megjátssza a még bajaival tördő atya maszkját, ha a nábob annyira sem erőlteti meg magát, hogy legalább kézen vásároljon magának álarcot, a melyre könnyeket festettek, ha a svihákság svihákság, a tehetségtelenség tehetségtelenségnek öltözik, — akkor alighanem nagyobb a baj, mint volt az általános álarcdívat, az általános hazugság idején. Ez az őszinteség már annyit jelent, hogy mindenki bátran mer annak látszani, ami. Hogy minden hiba, bűn, fogyatkozás, fonákság megszerezte magának a jogot, hogy meztelenül mutatkozzék, mint ahogy a női láb térdén alul jogot kapott, hogy mutogassa magát. Senkinek segyell, ha hatalmaskodáson, vagy szóciális érzéketlenségen kapják, mert ezek a tulajdonságok a leplezetlen erő bizonyítékai. A svihákság ügyességnek számít, a tehetségtelenség pedig egyenesen biz-

Pillanatnyi nyugalom Franciaországban

Most már a baloldal készül kivonulni a párisi utcára

Doumergue bejelentette az alkotmánymódosítást

A jobboldali előretörés keményebb külpolitikai szellemet jelent

A nyugalatlanság egyre jobban nő

Páris, február 10.

Az új, vagy inkább legújabb francia kormány nem született meg a csütörtöki napon. A felvetődött megoldási lehetőségek, az ötös, majd hármas direktórium terve részben megzavarta, részben megdöntöztatta a politikai pártokat. Ezzel egyidejűleg elcsendesedett az utca szennvedélye is, vagy talán a szenvedélyt egyelőre a feszült várakozás leikálla. A felvetett megoldási tervek kétségkívül mind a jobboldalnak kedveztek s így az utca elcsendesedése némiképp érthető is.

Poincaré kormánya, mint mintakép

Az elvi és világnézeti kérdésekről eltekinthet a figyelmet és az ország gyakorlati érdekeit előtérbe állítani! — talán ez most francia politikai körökben az új jelszó. Erre azonban kell valamennyi idő s éppen ezért — amint jelentéseink mondják — nem valószínű, hogy Doumergue gyorsan alakítaná meg kormányát. Folytatólag felvetette azt a gondolatot, hogy az új kormány mintaképe Poincaré 1926-os kormánya lehetne, amely annak idején megmentette a frankot s erős külpolitizálással elfordította a francia közvéleményt a nehéz belső kérdésekről. Doumergue-nak is ez lenne a feladata: meg kell mentenie az aranyalapot s ezzel egyidejűleg olyan nagyjelentőségű és érdekes külpolitikai kérdéseket kell előtérbe tártatnia, hogy a francia polgárság érdeklődése ezek felé forduljon.

Annai természetesen már most kétségtelen, hogy az új kormányban a jobboldali befolyás erősen érvényesülni fog, kü-

A „lehiggadás” azonban időt adott Doumergue-nak is. Most már nem látja olyan sürgősnek a kormányalakítást, mert „nem karja elsielni a dolgot”, amint a legújabb jelentések hírül adják. Számba akarja venni az erőtenyezőket s miután az adott körülmények között a legjobbnak és leghasznosabbnak az egység-kormány gondolatának megvalósítását tartja, úgy igyekezik összerakni a még összerakható politikai csoportokat, hogy a jobboldali előretörésnek ne adjon több helyet, mint amennyi föltétlenül szükség-

a politikai adottság Doumergue új kormányának összeállítására megvan. A kormánynak elvileg meglesz a többsége úgy a képviselőházban, mint a szenátusban, ha a személyi kérdések miatt fel nem borul az a megegyezés, amely pártpolitikai-lag létrejött.

Megbízható jelentések természetesen még nincsenek, de a politikai körök már kialakították a kormány-nevet is, úgy nagyjából. A külügyminiszter Herriot, lenne, belügy Sarraut, hadügy Petain marsall, földművelésügy, vagy esetleg közmunkaügy Tardieu, a kereskedelem-ügyet viszont Flandin, vagy Renaudel kapná meg. Doumergue kijelentette, hogy a miniszterelnöki tárca mellett megtartaná az igazságügyi tárcát is, hogy a maga személyével is biztosítékot nyújtson a Stavisky-ügy becsületes elintézésére. Ez a kérdés ugyanis első feladata lenne a kormánynak. Ő hajlandó vizsgálóbizottságot kiküldeni a parlamentből s igéri, hogy a legnagyobb tárgyalásgéppel jár el mindenki ellen.

A kormány második feladata volna a költségvetés kiegyensúlyozása. Ennek érdekében azonban szüksége van arra, hogy a parlament megszavazza a rendkívüli intézkedésekről szóló felhatalmazást. — Amennyiben aztán a közhangulat még mindig nem csillapodnék, az, úgy nem marad más hátra, mint a parlament feloszlata és az új választások kiírása.

A kormánynév sorba egyébként beiktatják újabb Lavall is, akin k a belügyi tárcát szánták s aztán a Poincaréban is közismert Rist-et, aki a pénzügyi tárcát kapná meg.

A JOBBOLDAL ELÉGLEDETT ÉS REMÉNYKEDIK

A jobboldali pártok csütörtöki ülést tartottak a képviselőházban. A hangulat ezen az ülésen nagyon elégedett és bizakodó volt s minden jel arra vall, hogy a jobboldaliakat egyelőre kielegíti az, amit Doumerguetől várnak. Néhány kiárlapárti és szélsőkonzervatív képviselő kivételével valamennyien felsorakoztak Doumergue mögé. A radikális párt is bejelentette, hogy hajlandó részt venni az új kormányban s így az a helyzet, hogy

mányt, a közéleti férfi a közéleti etikát s azok, akik akkor is nyerne, mikor mindenki veszít, őszintén bevallják, hogy főlik mindenki felfordulhat. Ezeknél az őszintéknél milliószor inkább a lelkes hazugokat, akik legalább különbeknek akarnak látszani, mint amilyenek, akik legalább illuziókat akarnak kelteni. Ezerszer inkább a cingár, aki páncélba öltözik, mint az, aki azon az alapon, hogy nyíltan bevallja cingárságát, jogot formál ahhoz, hogy az erősen táncoljon.

Ezerszer inkább a frázis a szabadságról, mint csak a szürke és hideg bürokrata rendeleteket és szónoklatokat, amelyekből őszintén kitudik, hogy nem vagyunk szabadok. „Fel az álarccal!” — kiáltjuk ebben a leplezetlen világban: hitessenek el végre velünk valamit, hitessék el, hogy hősök, profáték, jócsok, asztrológok, hitessék el velünk, hogy minden más, mint aminek látszik, — mert nehéz ugy neki-menni a bójtnak, hogy az emberek már mindent tudnak, de semmit sem hisznek.

Szó van az alkotmány módosításáról is

Doumergue csütörtökön este még egy nyilatkozatot adott a sajtó képviselőinek. Ez a nyilatkozat azért tart számot különösebb érdeklődésre, mert megerősíti azt a hírt, hogy politikai körökben, talán éppen a jobboldalról, erős szándék nyíltul meg az alkotmány módosítására.

— Nem vagyok csodadoktor — mondotta Doumergue —, de nem vagyok forradalmár sem. Mindent meg kell kísérelnem az egészséges kibontakozás érdekében, mert így kívánja ezt a helyzet és az ország boldogulása. Nem akarom felforgatni az alkotmányt, annyit azonban magam is belátok, hogy az átdolgozásra szorul. Az alkotmánymódosításnak azonban megvan a maga törvényes formája és lehetősége s én ragaszkodni kívánok ehhez.

Az Echo de Paris Doumergue nyilatkozatával együtt közli azt a hírt, hogy Chiappe volt párisi rendőrfőnök mégiscsak bekerül a belügyminiszeri székbe. Ez a hír arra mutat, hogy a jobboldalnak, bár elvileg támogatni kívánja Doumerguet, nehéz kikötései vannak. Megerősíteni látszik ezt a feltevést az az ajább jelentés is, amely szerint Daladier és Herriot esetleg nem vesznek részt személyesen a kormányban, hogy ne nehezítsék a helyzetet.

A személyi kérdések tehát már előbunkantak s tartani lehet attól, hogy esetleg lényegre válnak a kormány megalkotásánál. A jobboldal célja talán az volna, hogy a radikálisok jelentéktelenebb egyéniségekkel kerüljenek a kormányba s a többséget így is biztosítsák a maguk javára.

A „SZENT EGYSÉG KORMÁNYA”

Az elvi megegyezés ellenére is lapangó nehézségekre utal az is, hogy ismét más nevet adtak az egység-kormánynak. Most már a „Szent egység” jelszava alatt akarják összehozni a kormánytagjait az összes polgári pártok részvevőivel. Balról Herriot, jobbról Tardieu lennének benne a kormányban, ha ugyan Herriot helyett nem kérnek a jobboldaliak valami szürkébb nevet. Ez a névsor ilyenformán alakul: Berenguer szenátor, Petaia marsall, Veuillemin tábornok, Rist, Mapper.

A szocialisták érzik is, hogy valami nekik nem nagyon kedvező megoldás van kialakulóban, mert elkeseredetten tiltakoznak. Csütörtökön értekezletet tartottak Leon Blum elnökelete alatt s ezen az értekezleten elhatározták, hogy

a legélesebb harcot indítják meg az új kormány ellen, helyesebben Doumergue kibontakozási tervei ellen.

Nem rajonganak a „szent egységért” természetesen a kommunisták sem.

Ez pedig azt jelenti, hogy Páris nehéz napjai még nem multak el, sőt rövidesen új formában jelentkeznek. Kedden és szerdán este a jobboldal fordította fel a rendet, most pedig a szélsőbaloldal készül ugyanerre, egyetértésben a szocialistákkal. Ez a harc pedig módszeresebb lesz, mert a munkásság szervezett és előge öntudatos tömegeket jelent.

ELHÁRITHATATLANNAK LÁT-SZIK AZ ÁLTALÁNOS SZTRAJKT

A szocialisták gyűlésén határozatilag mondták ki azt is, hogy az általános sztrájkot kiterjesztik a közüzemekre is — és nemcsak Párisban, hanem a nagyobb vidéki városokban is. A sztrájkot 24 órára hirdetik s ezalatt a 24 óra alatt Párisban és a nagyobb városokban nem lesz gáz, villany és víz.

A hatóságok természetesen ellenintézkedéseket tesznek. A katonai műszaki csapatokat már mozgósították és elosztották, hogy szükség esetén vegyék kezükbe a közüzemek irányítását.

Sibour, Páris új rendőrfőnöke belírtott minden fegyverárusítást. A fegyverkereskedéseket lezáratta s a fegyverkészleteket egy helyre összegyűjtve rendőrségi felügyelet alá helyezte.

A nyugtalanság azonban nő, mert minden rendőri intézkedés és óvatosság ellenére is félelmetesnek ígérkezik a baloldali tömeg megmozdulása. A kommunisták és

a szocialisták szombatira nagy tiltakozó felvonulást terveznek a République-téren. Ez a felvonulás aligha mulik el zavartalanul s

Páris lakossága attól tart, hogy az általános sztrájk már ekkor két hétfő helyett.

A szakszervezetek fáradhatatlanul szerveznek, dolgoznak, irányítanak és a sztrájkmozgalomhoz legujabban csatlakoztak a tanítók is.

Lyonban a csőcselék kifosztott néhány üzletet. A karhatalomnak erőszakosan kellett fellépnie, hogy a rendet helyreállítsa.

Más vidéki városokban is voltak súlyosabb természetű összetűzések a karhatalom és a tüntetők között. Ezutól azonban az utcákon már a munkástömegek kezdenek jelentkezni.

FAURE KÉPVISELŐ JAVASLATA

Faure képviselő csütörtökön határozati javaslatot terjesztett be a párisi városi tanácshoz. Azt javasolja, hogy a Concorde-téren állítsanak fel emlékoszlopot ezzel a felirattal: „Ez az a hely, ahol 1789 óta először egy francia kormány lövetni merészt a népre”.

„Dollfuss napjai ugyanis meg vannak számlálva”

— Barsogja Habicht, a megszökött osztrák nácivezér

London, február 10.

Habicht újra beleszólt az osztrák ügyekbe s ezzel új kavardást idézett elő. A megszökött osztrák nácivezér az United Presse-nek nyilatkozatot adott s ebben a nyilatkozatában gunyosan állapítja meg, hogy Dollfuss hiába szaladgál, mert kutyaszorítóban van már s az osztrák nemzetiszocialista párt nagyon helyesen teszi, ha semmiben sem siet segítségére a kis kancellárnak, akinek a napjai amúgy is meg vannak már számlálva.

Azután azt állapítja meg Habicht, hogy a „mieink” nagyon jól tudják, hogy mit és miért tesznek s Dollfuss jobban tenné, ha sürgősen tárgyalni kezdene velük a hatalom átadásáról. Végül pedig Starhemberg herceg és a Heimwehr ellen intéz mérges kirohanást.

A nyilatkozatot természetesen átvették a németországi lapok és az osztrák lapok is. A hatása viszont Berlinben egészen más volt, mint

Bécsben, amint ez várható is volt. Berlinben örvendenek neki, Bécsben azonban erőteljesen utasítják vissza s egyben megállapítják azt is, hogy Habicht meg-megújuló csabolása bizonyítottan arra, hogy Németországból mindegyre beleszólnak Ausztria belügyeibe, sőt onnan irányítják az osztrák nemzetiszocialista támadásokat és merényleteket, hiszen Habicht már egyszerűen a „mieinknek” nevezi az osztrák náciakat.

Itt említjük meg, hogy az innsbrucki tartományi kormányzósg átíratban kérte a svájci kormányt az osztrák határ melletti svájci határvonal megerősítésére és fokozottabb ellenőrzésre, mert kiderült, hogy részben osztrák nemzetiszocialisták szökönek a svájci határon át Németországba, részben pedig Németországból jönnek izgatók át Ausztriába, ugyanezen az úton. A svájci kormány jelezte, hogy a kivánságot teljesíteni fogja.

Minisztertanács

Március 20-ika és április 1-e között lesznek a közigazgatási választások

Gyászistentisztelet Duca miniszterelnök lelkiüdvéért

Bukarest, február 10.

A kormány tagjai pénteken délelőtt Tatarescu miniszterelnök vezetésével minisztertanácsot tartottak, amelyen a parlament törvényhozási tevékenységének legközelebbi programját tárgyalták meg. A parlament igazolási vitája ugyanis vége felé jár s a jövő héten kezdődik a felirati vita is, amelyet a kormány, az ellenzékkel egyetértőleg, a lehető legrövidebbre igyekszik korlátoztatni, hogy a két törvényhozó testület mielőbb nekiláthasson a betérjesztésre kerülő törvényjavaslatok tárgyalásának és megszavazásának.

A minisztertanács magáévá tette a közigazgatási törvény módosításáról szóló törvényjavaslat végleges szövegét s elhatározta, hogy ez lesz az első törvényjavaslat, amelyet a szenátus tárgyalás alá vesz. Ezután a Slavesen pénzügyminiszter által kidolgozott és bemutatott adókönyvtési javaslatokat fogadta el a minisztertanács. Ezeket a törvényjavaslatokat a képviselőházba terjesztik be először, amely a javaslatok megszavazása után az autonóm pénztárak szervezetének a módosításáról szóló törvényjavaslattal fog foglalkozni. A szenátus a közigazgatási törvényt módosító javaslat megszavazása után a sajtóvétségek közkegyelméről szóló javaslatot tárgyalja le, amelyet a múlt nyár elején még a nemzeti-parasztpárti képviselőház már megszavazott.

A közigazgatási törvény módosítására vonatkozó javaslat kapcsán elhatározták, hogy a városi, községi és megyei választásokat közvetlenül husvét előtt, a március 20-ika és április 1-je közötti időben tartják meg.

A minisztertanács délelőtt 11 órakor ért véget, amikor is a kormány tagjai testületileg a Visarion-templomba vonultak, ahol gyászistentisztelet volt az orvul meggyilkolt Duca miniszterelnök lelkiüdvéért, abból az alkalom-

ból, hogy most telt be negyven napja tragikus halálának.

A SZAKMAI KAMARÁK SZÁMÁNAK CSÖKKENTÉSE UTÁN ÚJ KAMARAI VÁLASZTÁSOK IS LESZNEK

A különféle módosító törvényjavaslatok kidolgozására kiküldött bizottságok egyébként sorra elkészülnek munkájukkal. Így a szakmai kamarák újjászervezésére vonatkozó javaslat megszerkesztésére kirendelt bizottság, amely Dimitriu munkaügyi miniszter elnökelete alatt működött, már át is küldte a javaslatot a törvényvéleményező tanácsnak, hogy ennek jóváhagyása után betérjeszthető legyen a parlamentbe.

A javaslat értelmében a kereskedelmi és iparkamarák számát 12-re, a mezőgazdasági kamarákat szintén ugyanannyira, a munkakamarák számát pedig 10-re csökkentik. Amint ismeretes, eddig 71 mezőgazdasági kamara és 20 munkakamara működött. A leépített kamarákat nem szüntetik meg teljesen, hanem kirendeltség formájában továbbra is meghagyják, élükön hattagu bizottsággal, amelynek egyik tagja alelnöke lesz az illetékes és teljes jogkörrel fennmaradt kamarának. A javaslat különben a takarékoság elvén alapszik s ezért a kamarák a jövőben leszállított illetékeket fognak szedni tagjaiktól. Ennek megfelelően természetesen mérsékelniük kell majd kiadásait is.

Rögtön a javaslat megszavazása és törvényerőre való emelkedése után a kormány új kamarai választásokat ír ki, elsősorban a munkakamarákra vonatkozólag.

VONTATOTTAN MEGY A PARLAMENT IGAZOLÁSI VITÁJA

A képviselőház mandátum-igazolási vitája egyre vontatottabban halad. A tegnapi ülésen

Antinevralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migrén idegzsák, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostyában) van.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

csak a Bihar, Tutova és Nagyküküllő megye. bel választást vitatták meg és érvényesítették a többség s az ülés legnagyobb részét a dolj. megyei választás tárgyalása foglalta le, amelyet péntek délután is folytattak. Potarca földművelésügyi miniszter a nemzeti-parasztpárt nevében azt a súlyos vádat emelte a kormány ellen, hogy választási sikere biztosítása érdekében a merényletektől sem riadt vissza s ebben a megyében kortesei nem kevesebb, mint hat bűntettet követtek el.

A georgisták részéről Atta Constantinescu hasonló sérelmekkel áll elő, mire néhány ifjabb többségi képviselő azzal vág vissza, hogy a georgisták a színajai merénylet értelmi szerzői. Heves vita kezdődik, amelybe Inculetz belügyminiszter is bekapcsolódik.

Az ülés este fél 10 órakor igen izgatott hangulatban ért véget.

Sikerült ártalmatlanná tenni a csiki községek fosztogatóit

Csikszereda, február 10.

Az utóbbi időben Csikszentgyörgy és Csikbánkfalva községekben teljesen bizonytalanná vált a vagyonbiztonság. A betörések, különböző lopások és gyújtogatások napirenden voltak. Néhány héttel ezelőtt sikerült a csendőrségnek letartóztatnia Darvas Béla csikbánkfalvai mészárossegédet, aki igen jómódu székely szülők gyermeke. Apja éveken át vezette a községet bírói minőségben.

Erről az emberről nem kevesebb derült ki, minthogy nyáron a legelőről ellopta a jószágokat, levágta és husukat elárultotta. Télen nem gyakorolhatta ezt a foglalkozási ágát s mivel a legelő nem adott anyagot, a házakat dulta föl és fosztotta ki.

A csendőrség azokat a lopásokat, melyeket kétségtelenül rá lehetett bizonyítani, kiterelés nélkül bevallotta. Gyanakodtak a csendőrök, hogy társai vannak, de a nevüket nem tudták kihuzni belőle.

Darvas az ügyészségre került, de a lopások és gyújtogatások azért nem értek véget. Újabb erőteljes nyomozás során aztán kézrekerült Kánya Bertalan cigány és a felesége, akikre rövidesen rábizonyosodott, hogy

Darvas Bélával összeköttetésben állottak, sőt a vezér letartóztatása után is igen eredményesen gyakorolták a bevezetett „ipart”.

A gyújtogatástól sem riadtak vissza. Csürröket és szalmakazlakat égettek el. Igen ügyes segítő társuk volt Simó Dénos legény is, aki szintén őrizetbe került.

Ugyanekkor tartóztatták le Sztojka István nyolcgyermekes cigányt is, akinél a lopott holmik egy részét megtalálták. Sztojka kihallgatása során tagadta, hogy része lett volna a lopásokban. Neki a holmit Kánya házbértartozás fejében adta s soha sem hitte volna, hogy lopásból származnak.

A csikszentgyörgyi fosztogató társaság egészen komoly szervezet volt. A nyomozás során névjegyzéket találtak Kánya Bertalannál, melyen még igen sok tekintélyes gazda és kereskedő volt kifosztásra előirányozva. Amint a nyomozás adataiból kitűnik, a mások vagyonára éhes társaság komoly elhatározása volt, hogyha valamelyik „utjuk” alkalmával ellenállásra találtnak, könyörtelenül végezni fognak ellenfelükkel.

Erre azonban nem került sor, mert Darvas Bélával az élen, most már az egész „szervezet” a csikszeredai ügyészség fogházában ül. A csikszentgyörgyi és bánkfalvaiak pedig remélik, hogy a fél év óta nélkülözött vagyonbiztonság helyreáll.

VILÁGPOLITIKA

A francia események nemzetközi jelentősége

Ami ezen a héten Párisban és a francia politikában végbement és végbemegy, nem könnyen érthető azok számára, akik nem ismerik jól a Harmadik Köztársaság közéletének kulisszatitkait, rejtett mozgató rugóit. A felszín zavaros, mindig is zavaros volt Franciaországban, amelyet a politikai pártok tarka sokasága és programbeli színtelensége jellemez.

Mi történt most voltaképpen? Daladier-nek, a polgári baloldali bátor, határozott vezető-politikusának, kedden este sikerült a szocialisták megnyerésével nagy parlamenti többséget, erős bizalmi szavazatot szereznie, másnap azonban ennek ellenére kénytelen volt benyújtani lemondását, távoznia kellett. A jobboldal gancsot vetett neki a keddről szerdára virradó éjszaka rendezett nagy zavargásokkal, amelyeket a Daladier-kormány csak sortűzekkel tudott leverni, csak vérrel tudott elfojtani. Mindez pedig — a közvetlen okot tekintve — amiatt, hogy a közéleti tisztogatás jelszavával menesztési merete Chiappe-t, a jobboldali rendőrfőnököt, a főváros mindenható urát s ezzel sikerült maga mögé tömörítenie az egész politikai baloldalt, a polgári radikálisokat és szocialistákat, akik régóta gyűlölik a napoleonoskodó korzikait az állambiztonsági szervezet élén.

A korlátlan hatalomra törő jobboldal megérezte azt a veszélyt, amelyet a baloldali anyiszor meghiusult összefogása jelent s nem riadt vissza a polgárháborús eszközöktől és módszerektől sem, csak hogy a maga kezében tarthassa a kezdeményezést, amely minden háborúban s így a társadalmi harcokban is a fél győzelmet jelenti. Az elégedetlen párisi tömegeknek az utcára való kiinszításával valóssággal kikényszerítette a vérfürdőt.

El kell ismerni, hogy a jobboldal taktikája — éppen tekintetnélküliségénél és vakmerőségénél fogva — sikeres volt. A polgári baloldali meghátrált a nyílt mérkőzés elől, nem merie vállalni a polgárháború kockázatát az adott bel- és külpolitikai helyzetben. S így a Tardieu vezette jobboldal győzött ebben az összeesapásban kint az utcán; ugyanakkor, amikor a parlamentben, a demokratikus formák szerint, Daladier aratott diadalt. Az erőszak megsemmisítette a parlamentáris sikert. A jobboldal felülkerekedett az utca révén.

Egyelőre azonban mégsem lehet a jobboldal teljes győzelméről beszélni. A mérkőzésnek még nincs vége, sőt valószínűleg csak most fog kibontakozni, ha a jobboldal nem áll meg s ha a köztársasági elnöknek nem sikerül a „nemzeti kormány” által valamelyest kiegyensúlyozni a felborult helyzetet, lecsillapítani a kedélyeket. A nemzeti kormány ugyan félig már is a jobboldalt és a reakciót segíti nyeregbe, akár Angliában MacDonald nemzeti kabinete, amely lényegében Baldwin konzervatívainak, a vaskalaposoknak a kormánya.

Hogy a francia jobboldal mit jelent politikailag, azt Tardieu személyesíti meg. A jobboldal gazdaságpolitikai tartalmát a Comité des Forges, a francia nehézipari érdekei adják meg. Ennek lelke pedig a Schneider-Creuzot hadianyaggyár. Természetes, hogy a nehézipari érdekektől áthatott jobboldal a békeszerződések megmészárlatatlanságának az alapján áll s hallgatni sem akar azokról az igényekről, amelyeket a hitlerizmus által feltámasztott nagynémet szellem egyre hevesebben támaszt. Inkább vállalja az úgynevezett „megelőző”, preventív háborút, amely mindenesetre jobb üzlet, mint a folytonos engedékenységek az újnemet imperializmussal szemben.

A polgári baloldali közgazdaságilag a könnyű, fogyasztásra dolgozó ipart és a jellegzetes francia kistőkéseket, a betéteseket képviseli, tehát a békeérdekeket. A francia kispolgárnak nem érdeke a háború, mert az túlságosan kockázatos befektetés. Általában úgy a pénzgyűjtő betétesnek, „rentier”-nek, mint a napi szükségleti cikkeket gyártó könnyű ipárnak a nyugalmas békeviszonyok kellenek, mert csak ezek közepette tudnak gyarapodni, gazdagodni. Nem kívánják sem a belső polgárháborút, sem általában a háborút, pláne, amikor most a szerzett előnyök és vívmányok kihasználásáról van szó.

A békes baloldalt azonban, amelynek nevében Daladier multikori kormányzása alkalmával az engedékenységek végső határáig kezdett elmenni a Hitler-kormány követeléseivel szemben s emiatt a jobboldal már Hitler emberének bélyegezte meg, a szokásos demagógiával, — nagyon meggyengítették az utóbbi időben kipattant panamak, a Stavisky- és Sacazan-botrány. Bár ezekben a jobboldal embereinek legálábbis annyi szerepe volt, mint a baloldaliaknak, sőt maga Chiappe-ról is kiderült, hogy közreműködött a visszaélések és sikkasztások palástolásában, a károsult betétesek, a megtárolt frankjaikért aggódó francia kistőkések mégis a mostanában uralkodó polgári baloldallal haragudtak meg. Tehát saját táborának egy része is fellázadt a baloldal ellen. Ilyen körülmények között a francia politika

Száztizenhat darab hamis ötszázlejes a kutya vackában

Nagystilű pénzhamisító társaságot leplezett le a brassói rendőrség
Nyomdatulajdonos, kereskedő és soffőr a lefogottak között

Brassó, február 10.

Pénteken, a kora reggeli órákban a brassói rendőrség Băncilă Nicolae rendőrigazgató vezetésével több hal, en házkutatást tartott. A házkutatások révén, melyet Pascu Radu főügyész engedélyezett, nagystilű pénzhamisító-banda került a rendőrség kezére. A banda létszámát még nem lehetett pontosan megállapítani, de bizonyos, hogy egész Romániát behálózó társaságról van szó, akik

többmillió lej értékű hamis ötszázlejeseket hoztak eddig forgalomba melyből párszáz ezer lej a mai házkutatás folyamán a hatóságok kezére került.

Az első jelentést a hamis ötszázlejről, mely a piacon forog, egyik rendőrségi ágens mult év december 13-án adta le. Azóta állandó megfigyelés alatt tartottak egyes egyéneket, akik jónévű brassói cégeknek helyezték el a hamis pénzt. Mult héten egyik brassói nagykereskedő a postára szintén hamis pénzt akart feltenni ekkor fokozottabb akcióba lépett a rendőrség, karöltve az ügyészséggel.

Az egy hét óta tartó gyors nyomozás eredményeképpen sikerült megállapítani a pénzhamisító banda tagjainak kiletét, úgyhogy ma reggel 5 órakor, amikor a rendőrség kiszállt a gyanúsítottak lakásaira, már egészen biztos nyomon volt.

PÉNZEN FEKSZIK A KUTYA

Az első házkutatást Puskás István és Stanciu Joan Moldova-utcai kereskedőknél tartották. Először nem sikerült ráakadni a hamis pénzre, de — szinte távozaskor — egyik rendőrkormányzó megnevezte a kutya alatt levő szalmacsomót

A szalmában 116 darab hamis ötszázlejeset találtak.

A másik gyanúsított Puskás Jenő, aki az állomás közelében levő Transilvania-utca lakik, reggel a peresek gyerekeitől tudomást szerzett arról, hogy a rendőrség az ő lakásához közeledik.

Puskás Jenő ekkor gyorsan előkereste a nála levő hamis pénzeket s hirtelen bedobta a tűzbe, de ekkor már a rendőrség emberei — ez a csoport Sgorca komisár vezetésével — az ajtót lefoglalták, melyet Puskás nem akart kinyitni.

Ekkor az ajtót betörték s a tűzbe már egy hatalmas pénzesomóból sikerült pár félig elégett példányt megmenteni.

Nagy Lajosnál, akinek a Weiss Mihály utca 23. szám alatt nyomdája van, szintén nagymennyiségű hamisított ötszázlejeset találtak.

Ma délelőtt a rendőrségen nagyobbra már kihallgatták a banda lecsipített tagjait s a hozzátartozókat.

Nagy András soffőr, aki egyik legagibb tagja volt a társaságnak s szintén letartóztatásba került és Puskás István, akinél a 116 darab hamis pénzt találtak, — tagadtak. A többi „résztvevő” vallomása alapján azonban kitűnik, hogy miként verődött össze és működött a hamispénzgyár.

HOGYAN ALAKULT A HAMISPÉNZGYÁR

Puskás Jenő hónapokkal ezelőtt leutazott Bukarestbe, ahol az Universul-nyom-

dájában a cinkográfát tanulta. Puskás különben fényképész is, s így könnyen hasznosítani tudta az Universul nyomdájában szerzett tudományt.

Ilazajóvén Brassóba, összehozta a bandát. Az Arta Graficában cínlemezeket vásárolt, festékeket, savakat, majd Nagy András soffőr előállított egy igen ügyes préselő gépet. A fényképező gép segítségével aztán megcsinálták az 1933. április 21-ről keltezett bankók kliséjét. Majd cinkkliséket állítottak elő, míg Nagy Lajos nyomdász megvette a szükséges papírt és megkezdte működését a hamispénzgyár.

Először 750 darabot szabtak ki a papírosból, melyek 1 milliméterrel nagyobbak a sikeres pénzjegyeknél s

Szünetnélküli ünneplés után

Dollfuss elutazott Budapestről

A magyarországi siker odafigyelt is éreztetnie
logja kedvező hatását

Budapest, február 10

Dollfuss kancellár budapesti látogatása csütörtökön is folytonos ünneplés közepette telt el. Dollfuss a magyar kormányfővel kíséretében meglátogatta a képviselőházat, a Tattersallban végignézte a tiszteletére rendezett lovasmérkőzést, este pedig az Opera diszpályájában jelent meg, ahol a nézőközönség részéről lelkes ünneplésben részesült. Dollfuss hajlongva köszöntö meg a tapsot.

Közben időt szakított magának arra is, hogy fogadja a Budapesten élő osztrákok küldöttségét. Kifejtette előtűk, hogy az a helyes út, amelyet Ausztria mai kormánya választott. Ami a német kérdést illeti, Ausztria nagyon jól tudja, milyen kiküldetése van neki, mint egy német állam jelenlegi vezetőjének.

Este a külügyminiszteriumban diszvacsoza volt Dollfuss tiszteletére, majd a Nemzeti Kaszinóban jelent meg a kancellár, ahol Pertis híres bandája magyar nótákkal szórakoztatta.

Dollfuss pénteken reggel utazott vissza Bécsbe. A pályaudvaron is körülvette voltak Gömbös miniszterelnök, Kánya külügyminiszter és a magyar kormány több tagja. Dollfuss bucsuztatására nagy tömeg gyűlt egybe, amely itt is lelkesen éljenzte. A kancellár még kihajolt a vasúti szalonkocsi ablakából és odakiáltotta az őt ünneplő tömegnek, magyarul:

— Éljen!

Amire lelkes taps és hurrázás volt a felelet.

Az osztrák kormányfő szemmel láthatólag megelégedetten távozott a magyar fővárosból, ahol valósággal az ünneplés és népszerűség tengerében uszott. A látogatásról kiadott hivatalos közleményből és az elhangzott beszédekből úgy látni, hogy az út sikerrel járt. A siker azonban lényegében nem Dollfussé, hanem a Mussolinié, akinek budapesti követe, Colonna herceg, jelen volt Dollfuss és Gömbös legbizalmasabb megbeszélésein. Ezt a budapesti jelentések nem titkolták, sőt szinte tüntetőleg hangsúlyozták. Mussolini terve, hogy Kelet-Európában utját állja a német befolyásnak s a maga érdekkörébe vonja az egykori monarchia két államát, nagy lépéssel haladt előre a budapesti találkozás folytán.

szony enyhülése helyett annak mérgesedésére, a háborús feszültség fokozódására kell számítani. A jobboldal merev, visszautasító s a hitlerista kardesortésre hasonlóan válszol.

Annak semmiesetre sem örülhet a békére vágyó európai ember, ha a német követelőző reakcióra a Rajna tulsó oldaláról még makacsabb és konokabb reakció válszol. Ezért van nagy hordereje világpolitikai szempontból is mind annak, ami most Franciaországban történik.

ez segített elő a rendőrség munkáját.

A viznyomatot Nagy András és Luskás Jenő nyomták a pénzbe, majd az egész készüléket átadták Nagy Lajosnak, aki aztán százezer számmra ontoa nyomdájában a hamis pénzt.

A lelepezés érdeme főképp a Băncilă Nicolae rendőrigazgatóé, aki már a negyedik pénzhamisító-társaságot fűlelte le.

A nyomozás még nem fejeződött be, mert a letartóztatottak vallomásaiból kint, hogy több romániai városban, sőt Bukarestben is vannak tagjai a bandának.

Băncilă igazgató péntek délután táviratilag kereste meg a bukaresti rendőrséget s kérte, hogy tartsanak házkutatást Péter Béla és Schledt Andor turlantcai lakosoknál, akik összeköttetésben állottak a pénzhamisítókkal.

Kétségtelen az is, hogy a Magyarországgal való összehatározás megerősíti Dollfuss helyzetét országában belül is. A kancellár még Budapesten kapta a hírt, hogy — Tirol és Felsőausztria után — a karinthiai jobboldali fegyveres alakulat, a Heimatschutz is, határozatilag fejezte ki iránta bizalmát és sürgette programjának végrehajtását. Valószínű, hogy Dollfuss hazatérve tovább dolgozik bel- és külpolitikai programjának végrehajtásán: az országban felépíti a rendi alkotmányt, kiküszöböli a politikai pártokat, Genfben és a nagyhatalmaknál pedig folytatja az akciót a németországi támadások végleges visszaverésére.

Ismét nagy vasúti szerencsétlenség volt Franciaországban

Páris, február 10

Curriere város közelében újabb nagyobb szabású vasúti szerencsétlenség történt. Egy tolató mozdony beleszaladt az állomás felé tartó bányászvonatban, amely zsúfolásig tele volt utasokkal. Az összeütközés következtében három közülük később, kórházba szállításuk közben meghalt.

A hatóságok erélyes vizsgálatot indítottak annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

Igy mulatnak Sao-Paulóban

Részeg katonatisztek sortűzet vezényeltek egy mulatóhely közönségére

Sao-Paulo, február 10.

Sao-Paulo egyik éjszakai mulatóhelyén véres és megdöbbentő harc játszódott le a poigárok és egy katonatiszti csapat között. Néhány katonatiszt durván és erőszakosan lépett föl a mulató közönségével szemben, mire a felháborodott polgárok megszabasztották a harcias katonákat. Ezek viszont nem tudták elviselni azt, hogy alul maradtak s később egy szakasz katonáival tértek vissza.

A katonák benyomultak a mulatóba s aztán a tisztek parancsára sortűzet adtak.

A sortűz hatása iktóztos volt. A vendégek javarésze megsebesült, többen azonnal meghaltak. A sebesültek és a sértetlenül maradtak viszont iktóztos félelmükben egymást letiporva igyekeztek menekülni az ablakokon és a mellékkijáratokon keresztül. A sortűznek és a riadt menekülésnek 12 halottja, 20 életveszélyes és 50 nehéz sebesült áldozata volt.

A tisztek elmenekültek, a katonák közül azonban sokat sikerült elfogni.

A szentjóni gyilkosok egyre rémesebb részleteket mondanak el a kettős gyilkosságról

Husz áldozat szerepelt a rablóbanda halállistáján

Nagyvárad, február 10

Tegnap beszámoltunk a biharmegyei kettős rablógyilkosság tettesének elfogásáról. A vizsgálat azóta újabb letartóztatásokat eredményezett s kiderült az is, hogy Retek István és fia három emberrel gyilkolták meg.

A gyilkos banda teljes névsora: Tóth Julianna bábaasszony, Tar Piroška, Bíró Károly, Titz József és Kocsis József. Valamennyien szalárdiak. Az öt ember formális rablóbandát alakított, kidolgozott széleskörű programmal, amelyen számos lopás, betörés és 20 gyilkosság is szerepelt.

Husz embert akartak eltenni láb alól a gazdag zsákmány reményében. A társaság az utóbbi időben sikerrel végre is hajtott néhány kisebb lopást, nagyobb-szabású vállalkozásai közül azonban az első a Retekéknél elkövetett rablógyilkosság volt.

A gyilkosság napján a bábaasszonynál gyűlt együtt az egész társaság, kivéve Kocsist, aki előrement Retekékhez. Egyszerre csak Tar Piroška erősen ránézett a két ottmaradt férfira és rájuk szólt:

— Talán már indulni kellene Retekékhez? Vagy nyolcvanezer lejük van elásva a házban!

Bíró és Titz erre nekiindultak és Retekékhez mentek, ahol már ott találták Kocsist. A továbbiakat Kocsis így adja elő:

— Titz kihúzott a zsebéből egy üveg

bort, és megkínálta vele a társaságot, mondván, hogy egy szomszédjától kapta. Le is ültünk mindannyian az asztal köré, Titz töltött, ittunk egy pohárral. A második pohárnál én morfiumot öntöttem észrevétlenül Reteké és fia poharába. De észrevették, mert a Retek fia kiköpte a bort, az anyja meg kiabálni kezdett:

Méreg! Megmérgezték a bort!

— Pedig nem is akartam megölni őket — állítja Kocsis — csak elkábítani, hogy aztán elvihessük a pénzt. De hát ha úgy fordult a dolog, nekikezdünk a munkához...

Kocsis ezután elmondta, hogy Titz lefogta és kivonszolta az öregasszonyt a tornácra, addig pedig ő és Bíró a legényre rohantak. Olyan erős volt, hogy majdnem lerázta mindkettőjüket magáról.

Ekkor Kocsis kirántotta kését és szíven szúrta. A legény lerogyott, kiáltozni kezdett, mire a gyilkos kirántotta a mellébe akadt kést és keresztülmetszte a nyakát.

Majd előhozták Retekét, akit ezalatt Titz kint megkötözött, pénzt követeltek tőle, ütötték s mintán 300 lejt nagynehezen előadott, az ő nyakát is átvágták.

Végül a gyilkos társaság visszaindult Szalárdra, letette a pénzt Tóth Julianna asztalára. Egyenlő arányban osztottak meg rajta, csak Kocsis kapott többet, mert ő szúrta le a legényt. Ezért 1 lejjel kapott többet, mint társai.

MIKES IMRE:

PÁRISI FORGATAG

Groteszk felvételek Nyugat-Európáról

Páris, február 10.

A bürgermoori internálótábor, ahol többek között „szökés közben agyonlőtték” Eggers-t, a fiatal szociológust is, (akit a golyó fizikai csudaképpel a homloka közepén talált el), európai hírnévre tett szert. S e hírnévről büszkén verheti mellét Peter Henner is, az egyik táborparancsnok.

Ki ez a Henner?

Es kik ezek a Hennerek, akiket csak a nevükben különböztet meg egyetlen betű a Hennerekétől?

Archibaldtól, a fiatal német menekült-költőtől származik az alábbi vers:

BÜRGERMOOR

Steffennél, a parasztnál, szolgált egy legény, Henner Péternek hívták, gonosz volt, kemény. Ha megjelent az ajtóban, riadt a téhen. S a borju rémülten reszketett, szegény. Mig markához a korbács görcsösen tapadt, Osont csattant, bőr repedt s gözlő vér fakadt.

Kint munkált földjén Steffen, a paraszt, Mikor látta lányát rohanni. Egy arasz. Usak. Csöppség. De könnye patakzott. Gyermeki szívvél öntött but s malasztot. A halott borjucskáért, akit a legény Agyonrugott, mert gonosz volt s kemény.

Henner Pitert menesztik. Bucsúja átok. S düh, reszketni fognak tőle még világok. Am senki ő. Elnyi város, idő és a tér.

Mikor egyszerre büszke révbé ér, messze, A pusztában, Bürgermooron tul. Tábor épül, hol Henner lesz az ur. Ezekétszáz lényt ural, gályarabokat, Földnek csüggesztik fejüket s láncos karukat, Munkások, zsidók, az ágyuk rothadt vér-alom, Korbáccsal nyüvi őket el a Barna Hatalom.

Steffen hallgat, tudja, paraszt ő csak és botor, Urak dolga a pusztasági, véres Bürgermoor.

Mikor a népakarat Nicolet, a szociáldemokrata előharcost szólította az államtanács élére, bizonyos körök megremegtek Svájcban. Nicole egyenesen a börtönből ment az elnöki székbe. A börtönből, ahol azért ült, mert véres rohamra vezette a lázongó munkások seregét. Nicolet, aki szörnyű, forradalmi programot hangoz-

tatott arra az esetre, ha a politikai hatalom a kezébe csuszik át.

Néhány hét után a jobboldal már nem remeg. Sőt, mi több, gunyolódik. A „Courrier de Genève” például bösz epével vágja Nicole szemébe, hogy mielőtt elnök lett volna, dörgő szónoklatokat tartott az éhes és nagyokat faló Japán ellen. Hatalomrajövetele után pedig örökig tartó, mélyen barátságos kihallgatáson fogadta a ferdeszemű követet. Hatalomrajövetele előtt megvetőleg legyintett a Népszövetség felé. Utána pedig tisztelettel emel kalapot előtte. Előtte rohamra vezette a hivatalnokszövetséget is. Utána pedig nyolcnapos ultimátumot küldött neki, hogy vagy elfogadja a szociáldemokrata kormány feltételeit, vagy pedig...

A „Courrier” szerint a szociáldemokrata szervezetek elképpentden nézik az új kormányzat munkáját. Mi ez? Elvtársak, vagy úrannusok?

Mirabeau ajánlotta XVI. Lajosnak, hogy a jakobinusokat vegye be a kormányba:

— A jakobinus, mint miniszter, még távolról sem jakobinus miniszter!

A király nem hallgatott Mirabeaura. Kár volt. Mert ha hallgatott volna, akkor a jakobinusok hajtottak volna előtte fejet, így pedig ő dobta eléjük a saját fejét.

A tulzottan kicsiben mindig van kedves, neveltséges és romantikus. Andorra például csatlakozott a fegyverkezési lázhoz. A maga módján. Hadserege 83 emberből áll. Mindea katonakarszalagot hord, a következő felirattal:

— Támadj meg, ha merészelsz!

Nem, nem merészelsz senki.

Egyébként a hadsereg megalapítását, ismeretesen, egy sui generis fasista államcsíny előzte meg, amelynek segítségével Andorra megszabadította magát a spanyol fennhatóság alól. E nemzeti diadal óta Andorra szükségének látja a militarizmusra költeni. Egyébként a csöppnyi állam a felszabadulás óta önálló államéletet él. Így például utleveleket állít ki. Egyet alkalmam is volt látni. A „Sindic Procurador General” állította ki, tehát a köztársaság elnöke. Ime, így hangzik egy andorrai utlevél:

Don Roc Palleres Rossell

Sindic Procurador General

„Andres Mso urak, aki andorrai polgár, Julian-i illetőség, 51 éves, aza és ügyvédi tisztséget lát, szabad és biztos utlevéllel állí-

10.000 leit ér az Ön véleménye!

Uj Diana pályázat

Az első DIANA sósorszesz-pályázatra beérkezett 24 legjobb pályamunka e napokban művészi kivitelű füzetben a nagyközönség rendelkezésére áll minden DIANA sósorszesz-elárusítóhelyen, gyógyszerárban, drogériában, újságok kiadóhivatalában stb. Kívánságára a DIANA r.-t. Timişoara, bárkinék postán megküldi a füzetet.

Az új közönségpályázat feladata: Találja el a zsüri döntését! Melyik az a négy pályamunka, melyet a zsüri legjobbnak talált és milyen a sorrendjük? Azok között, akik a zsüri döntését eltalálják, vagy azt a legjobban megközelítik, díjakat osztunk ki és pedig:

I. díj: 10.000 lei

II, III. és IV. díj egyenként 1000—1000 lei

V., VI., VII., VIII., IX. és X. díj egyenként 500—500 lei

ezenkívül 50 vigaszdíj!

Vágja ki az alanti szelvényt és küldje be egy DIANA sósorszesz használati utasítással címünkre:

DIANA r.-t. Timişoara

A beküldés határideje: 1934 március 10. Mindkét pályázat végleges eredményét 1934 március 31-én közöljük.

No. 7.

Itt levágandó és a fenti címre beküldendő.

Szelvény a második DIANA közönségpályázatához:

Véleményem szerint a zsüri a díjakat a következő pályamunkáknak ítélte oda:

Az I. díjat a sz. munkának A beküldő neve

„ II. „ „ logatkozása:

„ III. „ „ pontos címe:

„ IV. „ „ pontos címe:

Minden adatot tintával nyomtatott betűkkel kérünk beírni. Egy pályázó több véleményvel is részt vehet, de mindegyikhez egy külön DIANA használati utasítás csatolandó. Több azonos pályázattal sorshúzás dönt.

aki növendékeivel együtt jelent meg valami misén, felszólította a tiszteletet, hogy a liturgiából törölje a „Halleluját”-t, ezt a tisztatalan héber szót, mert különben növendékeivel együtt tündetőleg elhagyja a templomot. Dr. Franz Bachmann, a kiváló teológus erre cikket írt a „Kirchenmusik” című egyházi lapban arról, hogy a Halleluja ősgermán kifejezés. Ugyanis a néhai árjak évszakok szerint szólították meg az urat: télen Al volt a neve, tavasszal El, nyáron Il s ősszel Ul. Al-El-Il-Ul. Ebből alakult ki a Halleluja, mely tehát nem bojkottálandó kifejezés.

A vitába bekapcsolódik a berlini Jüdische Rundschau, kifejtve, hogy a Halleluja őshéber szó, azt jelenti: dicsérjed az Urat!

Az ostobaság oly erős és nemzetközi, hogy szinte már tisztelni kell.

Egyébként, mint látható, nem az a fontos, hogy az ember higgyen, hanem az, hogy miként higgyen.

A francia irodalom ragyogó figurája a bohóc, aki úgy tisztelte az Urat, hogy bukfeneket vetett előtte s a remete, aki azt mormolta vak áhitatban, hogy „Átkozott legyen az Ur!”, mert minden egyéb emberi szót elfelejtett már, a mai Európában hóhérbárd alá kerüljenek. A marabus és kampóskeresztes fanatizmus bárdja alá.

— Aranyernél és az ezzel járó beldugulás, repedés, kelés, gyakori vizelési inger, derékfájás, meliszorulás, szivdobogás és szédülési rohamoknál a természetes „Ferenc József” keserűviz használata kellemes megkönnyebbülést eredményez.

A börtönben felakasztotta magát a legelvetemültebb amerikai emberrabló

Az öngyilkos Chankey gyilkolta meg állítólag Lindberghék gyermekét is

Newyork, február 10

Chankey bandita, az egyik híres amerikai ember-rabló társaság bandafőnöke, a börtönben felakasztotta magát és meghalt.

Chankeyet néhány nappal ezelőtt fogták el egy vendéglőben, ahol nagy lelki nyugalommal táplálkozott. Eleinte tagadott, de később annyi bizonyíték merült fel ellene, hogy már a tagadásával sem remélhetett elérni sokat. Őt gyanúsították meg azzal is, hogy bandájával elraboltatta a Lindbergh-babyt, majd a mikor látta, hogy a hatóságok okvetlen

a nyomára akadnak, a gyermeket megölték. Erre ugyan a hatóságok nem tudtak elfogadható bizonyítékokat előkeríteni.

Chankeyre azonban a Lindbergh-baby elrablása nélkül is villamosszék várt volna, mert éppen emiatt a példátlan és felháborító gyermekrablás és gyilkosság hatása alatt halálbüntetést szavaztak meg az emberrablásért Amerikában.

Chankey tehát tulajdonképp csak a halál nem között választott a magusztusa szerint.

HIREK

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő úján szoktak fizetni és előfizetésük f. hó 15-én lejár, a mai napon postautalványt küldünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautalvány felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában — lapunk folyóiratos küldésében megszakítás álljon elő.

PARIS UJ RENDŐRFŐNÖKE

Chiappe bukása után a Daladier-kormány Bonney-Sibour nevezte ki Páris rendőrfőnökévé. Bonney-Sibour nagyon súlyos körülmények között vette át Chiappe örökét s számolnia kell azzal, hogy a szélsőjobboldal állandóan elkeseredett tüntetésekkel igyekszik a közrendet felborítani.

— Hó és szélviharok világszerte. A csütörtöki nap folyamán egész Európában hatalmas hóviharok pusztítottak. Budapesten az irtózatos erejű vihar 36 kéménytüzet okozott és két rádióantennát kidöntött. Heves hóviharokat jelentenek Németországból is. A vihar leginkább Berlinben és környékén pusztított. Az orkán fákat tépett ki a földből, a háztetőket lesodorta, a telefonpóznákat kidöntötte. Stockholm és környékén a heves vihar lehetetlenné tette a forgalmat. Az Északi-tengeren pusztító viharok miatt a hajók nem futhattak ki a kikötőkből. Rómából érkező jelentések szerint a Földközi tengeren már napok óta ciklon pusztít. A nyílt tengeren úszó hajók szinte kivétel nélkül súlyos sérüléseket szenvedtek. Szicíliában több helyt szökőár pusztított. A vihar ereje által lesodort háztetők több embert megöltek és megsebesítettek. Óriási vihar dühöngött Romában is. Az Európászerte pusztító viharok által okozott károkat még nem lehet felbecsülni. Sem a halálos áldozatok, sem a súlyosan sebesültek számát még nem lehet tudni.

— TUDOMÁNY ÉS HAZTARTÁS. Meteorológus (a heti előzetes jelentést állítja össze): Hétfőn erős szelek, kedden felhős, szerdán csapadékos hajó, csütörtökön nagy eső... Feleség: Gaston, kérlek, csütörtökön ne legyen eső, mert akkor nagymosásunk van!

— Nem tartóztatták le Kun Andort. Két nappal ezelőtt kolozsvári tudósítást közöltünk, amely szerint a kolozsvári rendőrség eljárás indult Kun Andor volt szeszinspektor ellen, akit a kolozsvári rendőrség megkeresésére Bukarestben tartóztattak. Bukaresti értesülés szerint ilyen megkeresés az ottani rendőrséghez nem érkezett és természetesen Kun Andort sem tartóztatták le.

— ALHÍR ROZVAN JENŐ HAZATÉRÉSÉRŐL. Nagyváradról jelentik: Nagyváradon pénteken délelőtt az a hír terjedt el, hogy Rozvan Jenő ismert kommunista vezér, aki két évvel ezelőtt Moszkvába szökött, titokban visszatért Romániába s most Nagyváradon tartózkodik. A híresztelés a rendőrségnek is tudomására jutott, mire egész sereg detektív lepte el a várost s ezenkívül rendőri különítmény vonult Rozvan régi lakására is. A rendőri vizsgálat azonban nem járt eredménnyel, illetőleg azzal a megállapítással végződött, hogy Rozvan látogatásának a híre álhat.

Londonból jelentik: A világsajtó a következő újabb világrekordokról számol be: Percy de Malmancie újzealandi gazda 10 óra alatt 412 juhot nyírt meg. Az előző juhnyírási világrekord 406 juh volt.

Az új borsóleveles-evési világrekordjait Earl Evans amerikai állampolgár (Minnesota) lett, aki egy crockstoni a-alási ünnepen 50 tányér borsólevelest fogyasztott el együltőhelyben. Az előző világrekord 28 tányér volt.

Langton, a londoni törvényszék főbírája, egyik délelőtti 425 házasságborító ítéletet mondott ki, amivel új temetkezési rekordot teremtett az angol igazságszolgáltatásban.

A tartós csokolás új világrekordját a Palette Day—Lee Knight-pár állította fel, akik a Chicágóban tartott csokiversenyen 6 óra 37 percre nyújtottak egyetlen csokit.

A sodrófodás világrekordjait Lydia Bailey arizonai nő tartja. A férfit ábrázoló céltáblát 15 méter távolságról egymásután tízszer eltalálta.

Az új tojó-világrekord „Perreen 10-L”. H. Rutledge brit columbiai tenyésztő fehér Leghorn-tyukja, amely 365 nap alatt 357 tojást tojt. A tojások átlagsúlya tucatanként 80 dekagram.

A világ legnagyobb lábainak tulajdonosa egy Machnow nevű két méter magas orosz óriás, akinek egy londoni cég 62-es számú cipőt készített. Szakemberek állítása szerint ez a legnagyobb libbéli, amelyet valaha ember viselt. A cég az óriási cipő mását kirakatában mutatja.

Rekordolágot élünk. Egészen bizonyos, hogy most érte meg a világ a legtöbb éhező világrekordját.

A kortesérdem mindenek fölött

Rögtön nagyhatalom lett Marmorsteinből, ahogy Tureanuvá változott

Szalmár, február 10.

Százötven szatmármegyei gazdálkodó román zászlók alatt vonult fel a vármegyei prefektushoz. Nagykolcs, Kiskolcs, Apáti és Szamoskórod község magyar gazdái, a nagykolcsi görög katolikus pap vezetésével jöttek be a vármegye urához, hogy tiltakozzanak egy jegyző kinevezése ellen.

A jegyző kisebbségi ember. Legalább is az volt.

Marmorstein Simonnak hívták.

Most Tureanu Simon a neve.

Ez a Tureanu-Marmorstein hat esztendeig volt a nagykolcsi járás jegyzője. Lopott, csalt, zsarolta az embereket, zsiros üzleteket csinált és kihasználta minden lehetőséget, ahol vagyoni lehetett szerezni.

Hogy egyebet ne mondjunk: ötven kiló a súlya azoknak az iratoknak, amelyet viselt dolgairól a vizsgálóbíró készített.

Valósággal kiverték a faluból.

Ezután elment Bukarestbe és kijátszotta magát áldozatnak. Azt mondta, hogy „azért, mert jó román volt, a veszett magyarok összeesküdtek ellene”.

A „vesztett magyarok” most már román zászló alatt és a román pap vezetésével vonultak fel, hogy tiltakozzanak az ellen, hogy a liberális-párt a felfüggesztett Tureanu-Marmorstein Simont visszahelyezze Nagykolcsra.

Most meghallotta, hogy küldöttség készül ellene. Beüzent a faluba, hogy felírja mindazoknak a neveit, akik a küldöttségben részt vesznek és jaj lesz azoknak. Ezért jött csak százötven ember. Hosszúak a jegyző kezei. Nagyhatalom a jegyző a falujában. Sokan félnek tőle. Jöhettek volna kétezeren is, de csak százötvenen jöttek. A bátrak jöttek, akik nem félnek még a jegyzőtől sem.

Valóságos forradalmi hangulatban vol-

— ELITÉLT KOMMUNISTÁK. Nagyváradról jelentik: A nagyvárad rendőrség január hónapban nagyobb arányú kommunista szervezkedést leplezett le. A vádlottak roppant osztogatással elkövetett igazgatás és államellenes szervezkedés címén, pénteken kerültek a bíróság elé, amely a Márzescu-törvény alapján ítélkezett felettük. Öt vádlottat, névszerint Reich Bélát, Karlstein Izsákot, Perl Dávidot, Barta Sándort és Rubinstein Pált 6–6 hónapi börtönnel és 10–10 ezer lej pénzbüntetéssel, Balog Sándort és Lőrincz Józsefet pedig 1–1 évi börtönnel és 10–10 ezer lej pénzbüntetéssel sújtottak. Waldmann Pált, bizonyítékok hiányában, felmentették. Az ügyész megnyugodott az ítéletben, az elítéltek azonban felebeztek.

— HADBÍRÓSÁG ELÉ KERÜLNEK A NAGYVÁRAD MUNKÁSOTTHON VEZETŐI. Nagyváradról jelentik: Jelentették, hogy a katonai hatóságok fellépésére a nagyvárad rendőrség az itteni szociáldemokrata otthon bezárta, ajtait lepecsételte, a vezetőség ellen pedig eljárást indított, mert az otthonban a szociáldemokrata párt, az ostromállapot ellenére, gyűlést tartott. Az otthon vezetőségének négy tagja, Feld István, Kohn Béla, Freifeld Dezső és Zaharia Florian ellen a katonai hatóság vezette le a vizsgálatot, amelynek során megállapította, hogy a négy ember súlyos kötelességmulasztást követett el s így az ostromállapot-

tak.

— Ha be mer jönni — kiabálták — kiállunk a falu szélére és kapával-kaszával verjük ki a faluból.

Amikor ezt mondják, a prefektus előszobájában megjelenik Tureanu-Marmorstein Simon. Gunyosan és szemtelenül végignézett a küldöttség tagjain és az orruk előtt besétált Nistor prefektushoz. Egy óráig maradt bent és utána elégedett mosollyal ellépett.

Ezután került sor a küldöttség tagjainak fogadtatására.

A pap szóznokolt.

Felsorakoztatta a panaszokat, a törvénytelenéseket, amelyeket ez a hangos, sőt kissé túlhangos Marmorsteinből Tureanuvá vedlett „kitűnő román” csinált, utalt a vármegyei fegyelmi bizottságnál és a vizsgálóbírónál lévő iratok tömegére és várta a választ.

A válasz azonban elutasító volt.

Hogyne lett volna elutasító, amikor Tureanu-Marmorstein urnak nagyszerű kortes-érdemei vannak. Olyan választásokat csinált, hogy még ma is emlegetik. Különösen a magyarok, akiket elűtött a szavazati jogok gyakorlásától.

Egyik oldalon állt tehát a nép akarata.

A másik oldalon a politikai érdem.

A politikai érdem győzött.

A prefektus elutasító választ adott.

A jegyző holnap elfoglalja ismét az állását. Ha másképpen nem megy, csendőri segédlettel. Azután jogában lesz megmutatni ismét, hogy kicsoda ő...

De a négy község elkeseredett lakosága nem egyezik bele a dolgok ilyenformán való elintézésébe.

Tovább mennek. Mennek a belügyminiszterhez.

Kipróbálják, hogy annál is erősebb-e Tureanu?

ról szóló törvény értelmében a tiltott gyűlésekre ők a felelősek. A négy embert a nagyvárad hadosztályparancsnokság utasítására már el is szállították a kolozsvári hadbírószék épületébe.

★ DEITEL JACOB, a miskolci orth. izr. hitk. volt főkapitány fog ma, péntek este és holnap, szombat délelőtt az orth. templomban elémádkozni.

★ ELJEGYZÉS. Friedrich Vilma, Alba-Julia és József Rezső, Ighiu, jegyesek.

— SZÖTTES-BÁL GYERGYÓSZENTMIKLÓS. A Gyergyói Róm. Kath. Tanítóegyesület február hó 11-n, vasárnap este fél 9 órai kezdettel Gyergyószentmiklóson, a Laurentz-féle nagyteremben műsoros estélyel kapcsolatos szöttest-bált rendez. A műsoron értékes és nívós számok szerepelnek.

— STALIN ÉS TÁRSA. Coudenhove-Kalerginek szenzációsan érdekes könyve a mai orosz birodalomról. „A bolsevizmus alkotja ma a világ leghatalmasabb és legzártabb hatalmi rendszerét: egyszerre Egyház, Állam és Tröszt.” — Coudenhove könyve mind a három vonatkozásban ismerteti és bírálja az orosz rendszert és Európa szempontjait. A kis Kosmos-könyvek sorozatának második kötete, (első Werfel: Elhetünk-e Istenhit nélkül?) 30 lej. Kapható minden könyvkereskedésben és a Brassói Lapok könyvnyomtatásában, Brassó, Kapu-utca 56–58., az udvarban.

ABLAK

THERMOGENE
meleget fejleszt és leküzd a
köhögést, légszomrot, gripet, a
reumát és idegfájdalmakat.

Használati utasítás: A Thermogén-t a fájós helyre tenni és ügyelni, hogy a vatta teljesen a bőrre fedődjék. Erősebb és gyorsabb hatás elérésére elegendő, a vattát egy kevés vízzel vagy szeszszel megnedvesíteni.

Vezérképvisező: I. DILLAN
Bukarest, str. Pitar Mos, 4

A világ összes gyógyszerárait és droguériáit kapható.

— EGYSZERÜ SZÁMITÁS. — Amióta megnősültem, fele olyan olcsón élek. — Akkor azt ajánlom, végy el még egy feleséget és teljesen ingyen fogsz élni.

— MÁR A MASODIK SIKKASZTÓ ALLOMASFŐNÖK SZÖKÖTT MEG. Csikszeredáról jelentik: Megirtuk, hogy Menciu csiktsunádi államfőnökkel a vasuti vezérigazgatóság központi ellenőrei a százezer lejt jóval meghaladó hiányt fedeztek föl. A nagyszegű hiánynál nem kevesebb megdöbbenést idézett elő az is, hogy a rovincsolás alatt nyomtalanul eltűnt a bűnös államfőnök. A csikszeredai ügyesség közbejöttével országra szóló körözlevelet bocsátottak ki ellene, de eredménytelenül. Mind a mai napig nem került elő. — A csiktsunádi esettel egyidejűleg Cápalescu csikszentsimoni államfőnökkel is 38 ezer lej hiányt fedeztek fel. Az államvasutak zsebében vajkáló államfőnököt a csikszeredai ügyességre kísérték, ahol 15 ezer lejt nyomban lefizetett a sikkasztott összegből s ígérte, hogy a hiányzó 23-at is pótolni fogja, csak adjanak rá fizikai lehetőséget és ne tartóztassák le. Az ügyesség a sikkasztó államfőnöknek lehetőséget nyújtott a hiányzó összeg pótlására és szabadlára bocsátotta. Azóta három hét telt el, de az égre-földre esküdöző Cápalescu államfőnök sem került elő. Ugy látszik, a pénzszerezés sokkal nehezebb mesterség, mint annak elköltése s nem jutott a kívánt összeg birtokába s így tanácsosabbnak látja minél messzebb lenni a csikszeredai ügyességtől. A második számú kámforrá vált államfőnök ellen is elfogató parancsot adtak ki.

— Székrekedésnél, emésztési zavaroknál, gyomorégésnél, vértódlásnál, fejfájásnál, álmatlanságnál, általános rosszullétnél, ígyunk reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. A belorvosi klinikákon szerzett tapasztalatok szerint a Ferenc József viz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságát egyesíti magában.

Dolluss most már végezni akar a szocdemekkel is

Bécs, február 10.

Az osztrák hatóságok lázasan folytatják a nyomozást a szociáldemokraták fegyverrejtegetése ügyében. A bécsi szociáldemokrata székházban végzett házkutatás után a rendőrség részéről kijelentették, hogy véleményük szerint a szociáldemokraták merényletekre készültek s csak a rendőrség éberségének köszönhető, hogy terveik nem sikerültek. Schuhbauer, a szociáldemokrata védőrség volt parancsnokát letartóztatták, néhány más szociáldemokrata vezetővel együtt. Hivatalos jelentés szerint részben beismerő vallomát tettek. A vizsgálat most folyik tovább.

A Bécs közelében felfedezett fegyverraktárban olyan hatalmas bombákat találtak, amelyekből egy is elég akár melyik óriási épület rombadöntéséhez.

Ugy látszik, az osztrák kormány és a Heimwehr tiroli és felsőausztiai államcsinnye után elérkezettnek látja az időt, hogy a szociáldemokratákat kiszorítsa eddigi pozícióikból. A házkutatások és fegyverrejtegetés címén megindított eljárás valószínűleg ennek az akciónak a bevezetése.

PERLOTT fogpaszta,

szájvíz, fogpor és drageék az egyedüli készítmények, melyek nem régi, hibás teóriák, hanem a legújabb tudományos kutatások alapelvei szerint készülnek. LEGELŐ SZAKTEKINTÉLYEK AJANLJAK

SULUȚIU FLAVIUS
képviselő ur címére

Szatmáron

Mélyen tisztelt Képviselő Ur,

Olvasom és megbotránkozott magyar kisiparos testvéreimtől hallok, hogy Ön a román iparosok gyűlésén azt a kijelentést tette, hogy „a város iparának háromnegyed része idegen kezekben van”. Így mondta ön szóról-szóra és hogy így mondhatta, ez szomorú sejtelmekkel tölt el bennünket jövődöbeli képviselői levélcenyéget illetőleg.

Mert látja, mélyen tisztelt Képviselő Ur, amikor ön még nem volt képviselő, hanem a szatmári Unió-pagongyár mernőke, akkor egyénileg tehetett ilyen kijelentéseket. Először akkor nem volt sulya a kijelentéseinek és szűk baráti vagy családi körön kívül senki sem törődött azzal, hogy ön a szatmári iparosság helyenét százalékat, akik nemcsak, hogy román állampolgárok, de nagyszűknek az apja, nagyjaja és dédjaja is ebben a városban született, élt, becsülettel dolgozott és meghalt, idegeneknek tekintti. De, sajnos időközben ön mélyen tisztelt Suluțiu ur képviselővé választották. A rossz nyelvek sok mindenfelől rebesgettek arról, hogy milyen érdekek is játszottak közre annál, hogy a mandátumot Ön és nem más kapta. Riás, akikben bizonyára lett volna annyi diplomáciai érzék és tapintat, hogy képviselői működését egy hetven százalékosan kisebbségi jellegzetességű városban nem azazal kezd, amivel ön, nem a magyar iparosok idegenre való nyilatkozatásával.

Ez azonban nem tartozik rá. Bennünket csupán az érdekel és az tölt el jogos aggodalommal, hogy ha Ön ilyen tulzatosan sovínisza kijelentésekkel kezd meg képviselői pályafutását, mit várhat öntől ez a város, akinek a képét Ön viseli? Mit várhat Öntől az a magyar iparosság, amely ezer gonddal és bajjal küzd és amely véres verejtékével fizeti be azt az adót, amiből a képviselői napidijakat Önnek is fizetik? Mit várhat Öntől az a magyar iparosság, amely panaszait éppen Ön elé vitte? Ön akkor azt a tanácsot adta ezeknek a jóhiszemű és jámbor magyar iparosoknak, hogy dolgozzanak együtt, keressek az együttműködést a román iparos-társaikkal, mert eredményt csak így érhetnek el.

De hogyan keressék, képviselő ur?

Hogyan keressék, ha Ön a másik oldalon ékel per a román iparos és a magyar iparos között?

Hogyan keressék, ha Ön arról beszél a román iparosoknak, hogy a magyar testvéreik „idegenek” és ezzel és az ehhez kapcsolt következtetéseivel eleve gátat épít minden jóhiszemű közeledés, minden becsületesen kitáruló szívből, minden igaz testvéri akarás elé?

Képviselő Ur! Ön a pagongyárban főmérnök is. Közelről látta és közelről tapasztalhatta, hogy a magyar és román munkás között mennyire nincsen ellentét. Közvetlen közelből és személyes tapasztalatok alapján is tudhatja, hogy a közös nyomorúság, a közös sors mennyire egybefűzte, egytestvérré kopácsolta ezeket az embereket. Hígyje el nekünk, ha a magyar iparost itt idegennek tekintik, azzal még semmi esetre sem lesz könnyebb a román iparos helyzete.

A helyzet megoldása nem itt keresendő, Képviselő Ur!

A liba valahol máshol van.

Egészen másutt.

Reméljük, hogy képviselői pályafutása során módjában lesz észrevenni ezt.

Módjában lesz észrevenni és módjában lesz véleményét megfogalmazni.

Ön még sokat tanulhat, Képviselő Ur.

Sokat is kell tanulnia.

Híszon olyan fiatal még...

Legalább is ezt igazolja a fent sérelmett kijelentése, amely csak fiatalosságával, tapasztalatlanságával és a kölcles tapintat hiányával magyarázható meg.

Reméljük, hogy sokat fog tanulni.

Reméljük!

Dr. Szatmári Diplomás

Második fejezet, ahol az orvos után az ügyvéd pereskedik a viszonyokkal

Az előbbi szatmári szemlében az orvos mutatott rá életének üszkösödő sebei. Megállapította a diagnózist: a betegség előrehaladott állapotban van, de a beteg nem menthető.

Lássuk most a másik Szatmári Diplomást.

Lássuk az ügyvédet.

Csinos iroda. Az irodán zománczott tábla:

AVOCAT
DR. SZATMÁRI DIPLOMÁS
ÜGYVÉD

Az irodában az ügyvéd ur. Már nem fiatal, de még nem is öreg. Abban a korban van, amikor már nőstülni kellene. Jó negyvenes, de azért a városban úgy beszélnek róla: Hja, igen, az a fiatal ügyvéd, nagyon ügyes fia „alamikor a város legkeresettebb kereskedelmi jogásza volt. Kitűnő koponya, ismerete a törvényt. Szaktekintély volt. Kényszerregezési ügyben nem is lehetett máshoz fordulni, mint hozzá.

De hol van ma már kényszerregezési ügy?

Es hol van kereskedelmi jogügylet?

Hol van hitel? Hol van váltópereskedés? Altalában hol van a váltó?

— Mégis miből él?

— Apró kis bűnügyekből — mondja az ügyvéd ur, — mert ezek készpénzületek. Sokat nem hoznak, de az ügyfél, — különösen ha felmentik, — azonnal és készpénzben fizet. Ha elítélik, mehetnek a pénzémért a söhivatalba.

— ...és nagy a verseny. Vannak ügyvédek, akik ingyen vállalják az ügyeket, csak hogy szerepeljenek. Így szereznek maguknak jó irodát. A vádlott nem fizet, de elmondja a sógorának, aki az avasfősfalusi bucsun fejbeütötte a Gligort, hogy milyen jó ügyvédje van neki. A sógor hallgat az okos szóra és bejön. Esetleg, ha sikerül, hajlandó a kiváló ügyvédnek néhány száz lejt is fizetni.

— Rengeteget károsodunk a zugirások miatt. Elcsapott jegyző, félig iskolázott volt diák készíti az adás-vételi szerződéseket. A legszörnyűbb dolgokat írják ezekbe a szerződésekbe. Jogi képtelenségeket. Egy sereg honyodalmas per keletkezik egyikkől-másikkól ami egy szabályos szerződés esetén nem jöhetett volna létre. De a felek sajnálják az ügyvédtől a pénzt. A volt jegyző megcsinálta az egészet egy oldal szalonnáért, vagy negyven lejtért. Esetleg, ha a felek nagyon meg voltak elégedve, egy félliter bort is fizetett. Mi, diplomás ügyvédek, ezzel nem tudunk versenyezni. Mi nem dolgozhatunk szalonnáért. Nekünk házkért kell fizetni. A kisasszony és a jelölt is él-

ni akarnak. Ha adót nem fizetünk, viszik az írógépet. Ha kamarai tagdíjat nem fizetünk, kizárnak bennünket. Nekünk ebből az irodából kell megélni.

— Illetve, csak kellene, ha lehetne, — teszi hozzá szomorú mosollyal és kopott aktatáskáját a hóna alá csapva, a törvényszékre indul. A kisasszony kikészíti a Moys contra Hirschmann-ügyet, ahol a Moys azt mondta Hirschmannnak, hogy menjen Palesztinába, vagy más déli vidékre és ahol Hirschmann is hasonló hangnemben felelt vissza.

Kis tyukperekben kell dolgoznia, hátha megkeresi a napi kétszáz, legjobb esetben háromszáz lejt.

A kisasszony utána szól:

— Ügyvéd ur, van magánál pénz?

— Nincs.

— Akkor miből teszünk a Moys meghatalmazására bélyeget? A trafikos már nem ad hitelbe.

— Hagyja csak, kisasszony, hátha a fél le teszi a bélyegköltéseket. Hátha...

Ez az utolsó mondas többet beszél, mint a iroda ajtaján lévő tábla, amely büszkén hirdeti, hogy dr. Szatmári Diplomás köz- és váltóügyvéd itt lakik.

Egyelőre — miután elseje már régen elmúlt, — csak a háziur jóindulatából!

Éppen csak, hogy elmesélem...

(Egy szatmári polgár naplójegyzetei)

Botrány volt majdnem a szatmári színházban. A színtársulat egyik vezető férfi tagja az elseje és a pontos fizetés örömeire kissé mélyen a pohár fenekére nézett. Ugyannyira, hogy az előadást is lemondta. Utolsó percben. Kiüldött egy üzenetet is a színházhoz: Sok sikert kívánt annak, aki a szerepét eljátsza. A helyzetet az utolsó pillanatban Mihályi Károly, a színtársulat titkára mentette meg, aki hőiesen beugrott Hunyadi Aranyifju című darabjába és eljátszta az illető művész szerepét. Folytatása a színházi törvényszéken lesz.

Az állami leányliceumi növendékek azt közlik a szemlével, hogy nem az új tanárnő ellen, hanem a régi tanárnő magatartása érdekében jártak kiüldött-ségileg a város liberális szenátoránál. Tudomásul vesszük. Így is érdekes.

Nagyon sikerült a SzSE regatta-bál. A magyar társadalom színe-java ott volt a bálon, amelyen délelőtt féltizkor még ötven pár csárdásozott. Ez volt a szatmári „Operabál”. A bálra készült ruhák értéke majdnem negyedmillió lejt tett ki.

Ha már bálnál tartunk: február 24-én lesz a Romániai Népkisebbségi Ujságírószervezet bálja. Ez a legelegansabb szatmári bál. A meghívóért már most megindult a kérelmek özöne. Hatvanezer ember közül csak hatszáz kap meghívót. A hatszázban mindenki benne akar lenni.

A szatmári szabadegyetem terve meghalt. Nincs helyiség. Minden alkalmas teremben tánciskola van. Ihaj-csuhaj de jó kedvünk van.

A kvesztor-harc, amelyről a B. L. hasábjain már írtunk, szerencsésen befejeződött. Eredmény: 1:0. Nistor Vilám javára. Ő maradt a kvesztor. Dumitrescut visszarendelték Bukarestbe. Ezegyszer a közönség akarata győzött a protekcióval szemben.

Az ifjú és közkedvelt szerelmespár legyőzte a szülői akadályokat. Hir szerint merészen és a szülők tudta nélkül Nagyváradon házasságot kötöttek és a befejezett tényről értesítették a szülőket is, akik — mit tehettek volna mást — mos már áldásukat adták a romantikus házassághoz. Van még szerelem, hála Istennek!

SZATMÁRI TEHETSÉGEK

Mert vannak ilyenek is, főleg az ifjuság között

Az ember sokszor elolvas egy írást. Valamilyik műkedvelő hozta be. Megjegyzi magának a nevet. Mennyi sok tehetség van ezek között a fiatalok között. És nem tudnak mit csinálni a tehetségükkel. Nincs, aki istápolja őket, nincs aki támogassa őket, nincs aki tanítsa őket.

Néha az ember lát egy-egy festményt. Megkapja a színek és a formák újszerűsége. Ki ez a festő? Gyerekember még — mondják. És itt él, mint vadzseni. Tanulni kellene neki, hiszen gyönyörű ígéret, de már pénzért dolgozik, márkás portréfestőket utánoz. Hiába minden, nincs pénz és élni kell.

Van köztük muzsikuss, zeneszerző, színésztehetség.

Ifjak és leányok. Ha kérdi őket az ember, fanyarul legyintenek: Nem érdemes — mondják. És itt él, mint vadzseni. Tanulni kellene nekik, hiszen gyönyörű ígéret, de már pénzért dolgozik, márkás portréfestőket utánoz. Hiába minden, nincs pénz és élni kell.

Neveket is említsek? Néhányan, csak úgy kapásból, szolgálatok:

Festők: Erdős Imre Pál. Tizenhét éves. Molnár C. Pál tanítványa volt egy darabig Budapesten. Aztán hazajött. Hazacsábította a kis biztos: polgári lakás és a napi meleg étel. Nagyon tehetséges. De elrontják az adminisztrálással, elrontják azzal, hogy tizenhétéves korában „mesternek” titulálják és kiállításokat

rendeztetnek vele, amelyről baráti alappon Van Dycknek és Rembrandtnak kijáró jelzőkkel illetik. Ebből a pár sorból is támadást fognak kiolvasni. Pedig ellenkezőjének szántam. Biztatni, bátorítani szeretném. Tanuljon, mert neki érdemes. Inkább nyomorogjon, koplaljon. Kiízetődne. És ne düljön be azoknak, akik mesternek titulálják. Nem „mester” még, de könnyen az lehetne.

Láttam egy másik kiállítást. A festő szintén gyerekember: Kaba-Adlernek hívják. Ugy hallom, tizenhét éves, nagyon szegény gyerek. Ragyogó tehetség. A fiatalok egyik lezserbb ígérete.

Innen való Manyák Ernő. Ötödéves orvostanhallgató. Zeneszerző. Kolozsváron már sok operettje ment. Nagyszerű karmester is. Izmos, őserjú tehetség.

Szabados Árpád a színész-író, már a Nemzeti Színházban is színrekerült. Azt mondja, nem érdemes dolgozni. Ot darabja van Pesten. Kettőt közülök évekel ezelőtt elfogadott a magyar Nemzeti Színház. Előleget is adtak rá, csak éppen színre nem hozták.

Igen tehetséges versei vannak Steiger Bélának, jó humoristának ígérkezik Hegedűs Pál, a finomtollú Váczy Magda, egészen nagyvonalú táncművésznők a Südy-testvérek Nelly és Babi, tehetséges íróhász Irén és még számosan vannak, a kikről majd egy legközelebbi szemle keretében számolok be

Szatmári arcképcsarnok A démon

Délután bridszel. Este főrtől és táncol valamelyik klub parkettjén. Allandóan hat-hét lovaggal udvaroltat magának. Hosszu szipkából szívja a cigarettáját és tánc közben fejét a fiu mellére hajtja. Egyszer így látta a moziban Marlene Dietrich-től. Ez a hölgy a bálványa. Kellemes, csengő hangja van, de szándékosan összeszorítja a torkát és diót eszik, hogy legalább olyan rekedt legyen, mint az isteni diva. Már huszonnégy éves. Gondos anyák, ha fiugyermeküket vele látják, ijedtségben keresztet vetnek. De baj nincs, mert a fiu nem gondol házasságra. A démon Van der Weldt és Culbertson bridsz-tanulmányát olvassa. Oldalakal cital belőlük. Mást nem olvas. Csak a lapok házassági rovatát, de azt is fennhangon és fitymálva. Titokban irigykedik barátnőire, akik nem démonok, hanem rendes, szolid urilányok. Neki azonban haladni kell a divattal. Mert démon ő. De csak vicinális-démon...

Egyszerű történet

A közismert szatmári orvos megnősült. A pletykások azt rebesgették, hogy du-gazdagon.

Amellett szép feleséget hozott haza a szomszédos országból.

Sőt úgy hallatszott, hogy szeretik is egymást.

Ennyi boldogságot egyszerre hogy is bírtak volna ki a szatmáriak?

Még csak három napos házasság volt a fiatalok, amikor a korzón már így fogták meg a gyanutlan járókelőt:

— Hallotta? A doktor már visszaküldte a feleségét. Nem volt meg a nagy hozomáry. Cöcö millen idők... millen idők...

A doktor pedig élte a mézesheketek vídán és boldogan ifju és csinos feleségével.

A barátai részvérlátogatásra mentek hozzá. Vigasztalni akarták és majd hangatették, amikor csengelésre a fiatal és szemmeláthatólag boldog asszony nyitott ajtót.

De azért elmondták, hogy mitől hangos a város.

A doktor kénytelen volt a mézesheketet megszakitva, sürgősen bálba menni fiatal asszonyával, hogy a pletykás szájak rágalma elhallgattassa.

Mindenki meggyőződhetett, hogy a boldogság teljes.

Reggelig kellett a dokornak táncolni a feleségével, mert Szatmáron nem elég megesküdni. Itt az esküvő még nem bizonyított. Itt mutatkozni kell reggel, délelben és este. Mindennap, hogy lássák az emberek: még nem váltunk el...

Egyszerű történet ez.

Több mint egyszerű.

Vidéki.

K Ö Z G A Z D A S Á G

Csak 12 teljes személyzettel dolgozó kereskedelmi és iparkamara marad az országban

Nem lehet a székelyföldi kamarát megmenteni

Csikszereda, február 10.

Megírtuk, hogy a marosvásárhelyi ipar és kereskedelmi kamara érdekében, melyet több hasonló intézménnyel egyetemben a kormány feloszlására szemelt ki, népes küldöttség ment Bukarestbe. A küldöttséget Méra kamarai elnök és Bíró titkár vezették. Csik Háromszek, Udvarhely és Marosmegyék két-három kiküldöttel képviseltették magukat.

A kamara vezetősége idejében gondoskodott arról, hogy a körzetébe tartozó négy székely megye lakosságának a feloszlás elleni tiltakozása az ipar és kereskedelmi miniszter elé kerüljön. A sok ezer aláírással ellátott, művészi kötésben foglalt tiltakozó emlékirat részletesen kifejtette a marosvásárhelyi ipar és kereskedelmi kamara negyven éves működését. Fényképek szemléltették ingó és ingatlan vagyonát, mely biztosítja minden állami támogatás nélküli működését.

Igy a küldöttség abban reménykedett, hogy a jóelőre beígért képviselői és szenatori támogatásokkal sikerül eredményt elérnie Asan miniszternél. Azonban, amint Bíró József csikszeredai ipartestületi elnök, aki Nuridzsán Márton kereskedővel egyetemben Csikmegyét képviselte, előadja, az eredmény egyenlő volt a nullával. Röviden: nem sikerült a minisztert jobb belátásra bírni és a székelyföldi kamara független működését biztosítani.

Bíró csikszeredai ipartestületi elnök előadása szerint a küldöttség marosvásárhelyi tagjai már odahaza értesültek, hogy egy Kőváry nevezetű, magát marosvásárhelyi ügyvédnek nevező egyén nagy munkát fejt ki Bukarestben a kamara önállósága ellen. Az önzetlen szívből feltüntetett működés mögött csunya önos érdek húzódik meg. Kőváry mindenképpen megélhetést akar biztosítani magának a kamarai átszervezésekkel kapcsolatban s ezért fejt ki szokatlanul buzgó munkát Bukarestben. Egyelőre még nem lehet tudni milyen eredménnyel.

Máskülönben a küldöttség első alkalommal a Magyar Párt parlamenti csoportját kereste föl, ahol gróf Belhén György elnök messzemenő támogatást ígért.

Délután egy órakor fogadta Asan miniszter a népes küldöttséget, mely az előszobában Kőváry uralmáig állt össze. — Russz előjelnek vették az esetet. Nem is jártak százszázalékos sikerrel.

A miniszter végighallgatta a felsorakoztatott indokokat, majd kijelentette, hogy eredeti tervét az ipar és kereskedelmi kamarák leépítésével kapcsolatosan módosította. A jelen pillanatban nincs szó teljes leépítésekről. Viszont közzétételül össze kell vonni a kamarák eddigi működését. Határozott szándéka, hogy

a jövőben 12 teljes személyzettel dolgozó kamara maradjon meg.

Ezzel szemben az eddig kifogástalanul dolgozó, fenntartásukhoz megfelelő vagyonnal rendelkező kamarák egy egy al-elnökkel, titkárral, gépirónóval és 4-4 igazgatósági taggal tovább fognak dolgozni. Függetlenségük csupán annyiban szenved csorbat, hogy ellenőrzés és felügyelet irányítás szempontjából nem közvetlenül a minisztérium, hanem a brassói, vagy más teljes hatáskörrel rendelkező, önálló kamarák alá fognak tartozni.

A bizottság tagjai kifejtették, hogy az így ilyen elintézése nyugtalanító. Félnék attól, hogy a marosvásárhelyi kamara, mely negyven év alatt minden tekintetben tökéletesen megfelelt hivatásának, a jövőben nem tudja gyakorolni azt. A négy igazgatósági tag nem lesz az az összetételű, ami a múltban volt, amikor a kereskedők és iparosok egyforma arányban voltak képviselve az intézményben s mindkét csoport egy és ugyanolyan erővel tudta megvédeni érdekeit.

Asan miniszter részben elismerte az ag-

godalmakat s kijelentette, hogy

a marosvásárhelyi kamara különleges helyzetére való tekintettel 8 tanácstag-ságot engedélyez, hogy minden megyéből egy-egy iparos és kereskedő képviselhesse vármegyéje érdekeit.

Egyben újlag hangsúlyozta, hogy a kamara ténykedéseit semmiben sem fogják korlátozni. Csupán arról van szó, hogy az államot a jelenlegi költségektől nagyrészt mentesítsék.

Mondanunk sem kell, hogy a küldöttség tagjai igen szomorú hangulatban tá-

voztak, mert nem tudták a négy székely vármegye iparos és kereskedő társadalmával a szó szoros értelmében összenőtt intézmény teljes önállóságát biztosítani.

Hogy aztán mit fog jelenteni a gyakorlatban Asan miniszter elméleti lejtegetése, azt a közel jövő fogja megmutatni, a mikor annak alkalmazására sor is kerül.

A jelen pillanatban a bizonytalanság uralja a helyzetet és újabb akció készül a székelyföldi ipar és kereskedelmi kamara önállóságának megmentése érdekében.

Párisban megkezdtek az arany rejtegetését

Páris, február 10.

A francia jegybank csütörtökön 2 és fél százalékról 3 százalékra emelte a kamatlábát. Az aranykészletről szóló kimutatás szerint a készlet a legutóbbi lezárt héten 1945 millió értékű arannyal

csökkent. Előző héten 1055 millió volt a csökkenés.

Egyesek attól tartanak, hogy a zavar-gások és politikai bizonytalanság hatása alatt divatba jön az aranyrejtegetés.

A külföldi adósságok februári részletére ötven százalékat ajánl a kormány

Páris, február 10.

A román kormány párisi megbízottjai utján tegnap újabb ajánlatokat tett a román állam-kötvények franciaországi tulajdonosainak. Románia kérte elsősorban az 1929. évi 7 százalékos kölcsön esedékes, helyesebben már 1933. december 18-án esedékessé vált törlesztési részleteinek elhalasztását.

Ugyanennek a kölcsönnek 1934. február el-

sején lejárt részletére a kormány 50 százalékos fizetést ajánlott fel.

A román ajánlat még egyéb előterjesztéseket is tartalmaz a többi kölcsönökre vonatkozólag. Döntés még nem történt, de hírlik, hogy a francia hitelezők elfogadják a javaslatokat. Érdekes, hogy az angol kötvénnytulajdonosok ugyanazokat az ajánlatokat visszautasításban részesítették.

A közgazdaság hirei

AZ ÁLLAM INKASSZÁL

(Bukarest) Az állam bevételei január hónapban az általános rendes költségvetés számlájára, amelyben bebefoglaltatik a Banca Nationala inkasszója, valamint a monopolházak bevétele, körülbelül egymilliárd 400 millió lej. A rendkívüli költségvetés számlájára körülbelül 100 millió folyt be.

MEGERKEZETT A HARMADIK KÜLFÖLDI SZAKÉRTŐ

(Bukarest) A két korábban ideérkezett külföldi szakértő után megjött a harmadik is, Bruins holland pénzügyi szakember személyében. Bruins azonnal

megkezdte a tárgyalásokat Slavescu pénzügyminiszterrel.

ERŐSEN CSÜKKENT AZ ANGOL-OROSZ FORGALOM

(London) Szovjetoroszország a múlt év folyamán összesen 5 millió angol font értékű árut vásárolt Angliában, ami az előző évi forgalommal szemben 42 százalékos csökkenést jelentett. Az angol szállítmányok, melyek leginkább gépekből és gépkatrészekből állottak, 0,8 millió angol fonttal csaknem a felére estek a 2 év előtti szállításoknak. Acélárukból és vasárúkból Anglia 0,66 millió fontot adott el Oroszországnak, míg a Szov-

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, rheumás fájdalmak csakis a

Dr. NANU MUSCEL-féle

ANTINEURALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyában) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

jet Angliában vagy Anglián keresztül 1.57 millió angol font értékű nem vasárut, 0.59 millió értékű gummit, 0.49 millió értékű textilárut és 0.7 millió értékű teát vásárolt. Egyéb meg nem nevezett árukból pedig összesen 0.54 millió árut vásároltak Angliában.

PIACI ÁRAK BRASSÓBAN

A február 9-i brassói hetivásáron a következő piaci árak voltak: I. oszt. marhahús kilója 14 lej, II. oszt. marhahús 8, sertéshús comb 26, sertés karaj 32, zsirszalonna 28, zsír 36 lej kilógrammonként. A tojás darabja 1.50—1.60 lej, a csirke darabja 40—90 lej.

Élé állatok ára kilónként: exportörök 8—10, sertés 17—20, igás ökör darabja 3—5000, 16 2—6000, luxuslo 10—16.000, lej.

Terményárak mázsánként: buza 430—460, rozs 260—270, sörárpa 250—250, takarmányárpa 180—190, zab 210—230, tengeri 185—195, lencse 600—650, bal fehér 290—350, burgonya 110—120 lej mázsánként.

—Takarmányárak mázsánként: préselt széna 140—150, laza széna 100—110, szalma 55—65, korpá 150—170 lej.

Amerikában is kísért a — konverzió

Washington, február 10.

Amerikában is arra kényszerül a kormány, hogy az adósságrendezés gondolatával foglalkozzék.

A Fehér Házban most tanulmányozzák a helyzetet s a különféle javaslatokat. Az amerikai konverzió alapelve lenne a kamatleszállítás az egész vonalon, külföldi és belöldi magán- és állami adósságoknál egyaránt. Roosevelt elnök véleménye szerint a kamatméréséklés egyedül elegendő lenne az adósságügyek nagymértékű rendezésére és a hitelélet felelevenítésére.

— Hogyan éljen a szívbeteg ember? Ilyen cím alatt dr. Bodon Károly egyetemi magántanár tollából hézagpótló munka jelent meg Budapesten. A kitűnő könyv a nagyközönség számára íródott és elmondja mindazt, amit minden szívbeteg, érlelmesesedésben szenvedő embernek tudnia kell. Nem az orvosi kezelés kiküszöbölését szolgálja ez a könyv, hanem gyakorlati útmutatással szolgál a laikus betegnek arra, hogy milyen életmódot folytasson, hogy segítsen elő a gyógyulását és — mikor menjen orvoshoz. — A rendkívül praktikus mű ára 88 lejért kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. (Vidékre 10 lej portó.)

MA PREMIER

DER HEXER!

LUX-MOZGÓ, BRASSÓ

MA!

ERDÉLYI PREMIER

MA!

A filmművészet és a regényírás diadala

EDGARD WALLACE

minden idők legnagyobb alkotása

A nagy ismeretlen

Izgalmas, lebilincselő, talányos, frappirozó, a német filmjátszás legnagyobb csillagaival.

MA PREMIER

DER HEXER!

Tomcsa Sándor:

A STILMUVÉSZ

A stilművész — a bámult, a ragyogó, a szellemes és fordulat, aki kivételes tehetséggel a lélek leglágyabb, leghomályosabb és legkisebb rezzenéseinek is képes volt hangot adni és azt tökéletes formába önteni, az analízis nagymestere, a briliáns és könnyed — íróasztala mellett ült és egy hosszabb körmondatot esztorgályozott.

Kopogtak.

— Igen — mondta a stilművész és hangyagul megfordult.

Egy hölgy állott előtte.

Egy hölgy, ifjú és rajongó, szép és ihlatos.

— Mester, — muzsikált a hölgy hangja — ha volna egy pár pillanata számomra...

— Kérem, — mondta a stilművész és helyet mutatott a hölgynek.

A hölgy leült és egy pillanatig kesztűs balkezét nézte, majd felemelte fejét és elkezdte:

— Bocsássa meg, hogy ismeretlenül betolakodtam és ne találja különösnek, ha nem is nevezem meg magamat. Ahhoz, amit én öntől remélek és várok, semmi köze sincs annak, hogy lerögzítsünk bizonyos dolgokat, például, hogy mi az én családi és társadalmi képletem. Elegendő az, hogy én önt ismerem regényein, drámáin, tanulmányain keresztül, én önnek ne legyek más, mint egy személytelen kérdés, melyre csak ön adhat feleletet. A szokásos megismerkedés, úgy vélem, csak akadály lenne annak, hogy ön, az általam előadandó komplexumot azzal a hívős tárgyilagossággal tudja nézni és válaszában olyan objektív tudjon lenni, amilyen én szeretném, hogy legyen. Az ismeretség egyben költőiséget is jelent, az én esetemben pedig a fantáziának szabadon kell csapongania, hogy be tudja szárnyalni azokat a mérhetetlen távolságokat, azt a mélységet és magasságot, honnan színeket, formát, hangot, gondolatokat, zengést, árnyalatokat kell hoznia az adandó válasz összeszerkesztéséhez. Önhöz jöttem, mester, mint az emberi lélek igazi buvárához, ki minden írásában új megállapításokkal meglepetésként, de egyben megoldásokkal is bukkan fel. Az ön zsenialitása előtt nincs rejtelem, homály, az ön szelleme bevilágít az emberi agy, akarat és elgondolás legrejtettebb zugába is, hogy aztán meg hozza megfellebbezhetetlen ítéletét... De oly figyelmellen vagyok és ilyen ismétlésekkel rabolom el drága idejét, ahelyett, hogy rátérnék jövelelem igazi céljára... Mester, én feleletét, jobban mondom a szavakba öntését, magyarázatát, analízist, — mit mondjak — diagnózist várom egy vívódó, önmagát cmészto, mély és finom férfilelek megmagyarázhatatlan viselkedésének. Hogy honnan táplálkozik az a felfogás, miben gyökeredzik az a kétely, milyen összetevőkből állnak azok a gatlások, melyek útját állják egy kiteljesedésnek? Mint minden igazi és nagy probléma, ez is az örök férfi és örök nő kérdésének egy változata. Mester, szeretek egy férfit és ő is szeret engem. Rólam még a barátnőim is elismerik, hogy szép, fiatal és vagyons vagyok. Atyám vagyona megingathatatlan részvényekben, aranyban és hadfelszerelési gyárakban van. Én tízenyolcéves vagyok és az amerikai filmgyárak szerződési ajánlatokkal halmozok el. Nekem a kezemért már hadititkokat, sőt egy közepes nagyhercegséget is ajánlottak fel. És nekem nem kell senki, csak az a férfi, aki szegény, aki nyomorog, akit imádok és akinek rabszolgánője akarok lenni. Akinek odaadnám tízenyolc évem minden ragyogását, tébolyító titkát és a részvénytárcák tömegét. És nem akarnék mást, csak az ő árnyékában meghuzni magamat. És könnyörögtem neki és sirtam és fenyegetőztem, hogy vegyen már el feleségül. És ő, aki szegény, aki nyomorog, csak áll és ingatja fejét, hogy: „nem.” Mester az ön csodálatos rávaló készségével, szinte emberfölötti meglátásaival és kifejező készségének erejével — meg tudná mondani, hogy ez a férfi miért olyan konok és hajthatatlan?...

A stilművész bólintott és ennyit mondott:

— Mert marha!

Aztán visszafordult az asztalhoz és dolgozott tovább.

A pénzügyminiszter azt állítja, hogy

A mezőgazdaság évente kilenc milliárdos deficitel dolgozik

Romániában 30.74 százalék a közteher

Bukarest, február 10

Előzőleg részletesen közöltük annak a jelentésnek a főbb pontjait, amelyet Slavescu Viktor pénzügyminiszter készített a Romániában időző külföldi pénzügyi szakértők számára s amelyben a miniszter beszámolt az ország fizetőképességéről és többek között a romániai adózók túlságos megterheléséről is. Ehhez s a jelentéshez pótlólag közlünk még néhány érdekes adatot.

A kincstári terhek, amelyek az adózók vállára nehezednek, a jelentés szerint, súlyosabbak nálunk, mint Európa nagyobb és gazdagabb országában. A jelentés ebben a tekintetben nem sorolja fel az utóbbi két év adatait — nyilván kellő fontosságu információk híján — ellenben összehasonlítást tesz az 1931 évből származó adatokkal. Eszerint a közteher az adózók keresetéhez képest:

Németországban 28.9 százalék.

Angliában 23.5 százalék.

Franciaországban 22 százalék.

Romániában pedig 30.74 százalék.

Pedig Románának aránylag, a nagy pári országokhoz képest, nincs annyi munkanélkülije és így, nem kell annyi munkanélküli segélyt adni és nem is kell hadikárpótlást fizetni, sőt nem tart fenn gyarmati katonaságot sem.

A mezőgazdaság terhei

Mezőgazdaságunknak évente a következő terheket kell viselnie:

Változó terhek (vetés, munkaerő) 19 milliárd 629 millió lej.

Állandó terhek: (törlesztés, kamat, adó) 7 milliárd 106 millió lej.

Bérletfizetés: 6 milliárd 974 millió.

Az összes terhek tehát: 33 milliárd 709 millió lej.

Viszont a múlt évben például a termés összértéke 24 milliárd 462 millió lej volt.

Vagyis a mezőgazdaság a múlt évben 9 milliárd 247 millió lej deficitel „dicsekedhetik”.

Ez ellen a számítás ellen ugyan azt a

jogos kifogást lehetne tenni, hogy az árendát, a bérletfizetést nem szabad bevenni a kalkulációba, hiszen nálunk nem gyakori az árenda, a legtöbb esetben a gazdák maguk dolgozzák meg földjeiket. Töröljék tehát az illuzórius tételt és ha törlik is, még akkor is

évi 2 milliárd 273 millió lej a hiány.

Ez a mezőgazdaság „keresete”. A jelentés ennek alapján le is vonja a következtetést, hogy a romániai mezőgazdaság az utóbbi 3 évben több mint 9 milliárd lej deficitet eredményezett és a mezőgazda csak úgy tudta fenntartani magát, hogy vagy nem fizetett adósságot, vagy nem fizetett adó, vagy hagyta, hogy felszerelése tönkremenjen, vagy esetleg nem termelt egyebet, mint amennyit ő és családja megevett.

Ez a mezőgazdaság helyzete.

De nagyjából hasonló jelenségek mutatkoznak az iparban és kereskedelemben is.

Szalmacséplés az igazolási vita, — szögezte le Argetoianu

Ujabb parlamenti szócsaták arról, ki pártfogolja jobban a szélsőjobboldali mozgalmat

Bukarest, február 10.

A képviselőház péntek délutáni ülésén Atta Constantinescu georgista folytatta csütörtökön este abbamaradt beszédét a doljmegei választásokon történt visszaélésekről és erőszakosságokról.

Mindenekelőtt visszautasítja azokat a tegnap este egyesek által hangoztatott vádakot, amelyek szerint Bratianu György pártjának erkölcsi bünrészessége volna a színajai merényletben. A Vagárdá betiltása után Zelea-Codreanu nemcsak arra szólította fel híveit, hogy Bratianu Györgyre szavazzanak, hanem arra is, hogy tetszésük szerint Maniara és Averescu marsallra is adhatják szavazataikat. Ebből nem lehet a georgista párt felelősségére következtetni, mert ugyanígy bizonyos következtetést lehetne levonni abból is, hogy Duca, a kormányfő, Inculetz belügyministersége alatt őrizet nélkül maradt a színajai pályaudvaron, holott köztudomású volt, hogy életére törnek. Kérte, hogy a felelősség kérdését széles vitával tisztázzák.

Iamandi belügyi alminiszter bejelenti, hogy igenis, két per lesz: egyik maguknak a gyilkosoknak a pere, a másik pedig azoknak a politikai pártoknak a pere, amelyek előkészítették az erkölcsi légkört a merényletnek.

Argetoianu nagyobb beszédben hangoztatja, hogy az egész igazolási vita haszontalan. Hibás az a feltevés, mintha Romániában a választások éppoly szabadok lennének, mint például Svájcban vagy Dániában. Romániában a külföldről behozott elvek és szokások még nem mentek át a köztudatba. Egyébként már csak azért sem lehet megsemmisíteni egyetlenegy megyei választást sem, mert hiszen ebben az esetben felborulna az egész választási kalkuláció s új általános választásokat kellene rendezni. Lehetetlen a szabad választás Romániában, — hangoztatja ismételtén — itt a népakaratot korrigálni kell, a liberális párt azonban ezen a téren is túllépte a határt. Végül kijelenti, hogy a decemberi választásokat csak a kormány tevékenysége igazolhatja, azaz, ha az ország szűkségeinek megfelelően fog működni, különben ugyanis elsőpr a közvélemény s ezzel megsemmisítődnék a választások is.

Ezután a többség igazolja a doljmegei választást.

A román-megyei választás ellen a nemzeti-parasztpárt által beadott fellebbezést Petre Andrei volt közoktatásiügyi államtitkár indokolja. Rámutat arra, hogy ebben a megyében a választási terror felülmúlt minden képzeletet.

— Önök vádolnak hol minket, hol a georgistákat a szélsőséges mozgalmak ösztönzésével, — mondja a többség felé — amikor éppen önöket uralja a politikai szenvedély és gyűlölet! — Ezután tiltakozik az ellen, mintha a Vajda-kormány bátorította volna a Vagárdát.

Iamandi: Az önök kormányának vezetősége igenis, túlságos engedékenységet tanusított a szélsőjobboldallal szemben.

Andrei: Ha már engedékenységről van szó, akkor ezzel éppen a liberális uralmat lehet vádolni, amely 1923-ban mit sem tett Zelea-Codreanu Cornel ellen, amikor lelőtte Manciu, a jasi rendőrprefek-

tust. Mi több, azokat a vaspárdista diákokat, akiket a merényletrel kapcsolatban a főiskoláról kizártak, magának a közoktatásiügyi miniszternek a rendeltére visszavették. Később viszont, 1927-ben, ugyancsak a liberális kormány alatt történtek a nagyváradi zavargások.

Mihalache: Duca betiltó és Vajda meggyőző, rábeszélő és lejárató módszere közül én most is Vajda módszerét látom célszerűbbnek.

Ezután Mihalache is különféle szemrehányásokat tesz és polémizál Iamandi belügyi alminiszterrel, majd a román-megyei választást is letárgyalják és igazolják.

Leégett egy bukaresti gyertyagyár

Bukarest, február 10

Stelian Constantinescu nagyiparos, bukaresti gyertyagyárában, a csütörtök délutánra virradó éjszaka tűz ütött ki.

A lángok rövidesen elhamvasztották a gyár épületét és a környező árúkkal és különböző értékes gépkatrészekkel megtömött raktárakat.

A tüzet csak három órai erős munka után sikerült eloltani. A kár hozzávetőlegesen 1 millió lejt tesz ki, de biztosítás útján megtérül.

Tíz éve hamis középiskolai bizonyítványokat árult egy buzăui tanár

Buzău, február 10.

Névtelen feljelentések alapján a közoktatásiügyi minisztérium vizsgálatot rendelt el Matei tanár, a helybeli liceum titkára ellen, aki ellen az volt a vád, hogy bizonyítványokat, köztük számos érettségi bizonyítványt hamisított s adott el olyan címbereknek, akiknek soha semmi közük nem volt a tanintézetekhez.

A meglepetésszerű vizsgálat igazolta a névtelen feljelentések adatait. Kijelent, hogy Matei tanár már kerck tíz esztendeje foglalkozik a bizonyítványhamisítással s azok közül, akik bizonyítványt vettek tőle, ma már sokan magas állásban lévő személyek, ügyvédek, aktív katonatisztek, mérnökök és mások, az ifjabbak pedig felsőbb iskolákban és egye-

temeken „folytatják” tanulmányaikat.

A minisztérium már megkapta a kiküldött tanügyi felügyelő részletes jelentését s a napokban bünvádi feljelentés; tesz a hamisító tanár ellen.

LEGUJABB

NAGY SZEMÉLYISÉGEKBŐL ÁLL AZ ÚJ FRANCIA KORMÁNY

Az új francia kormány névsoráról ad jelentést a Havas-ügynökség. A lista természetesen még most sem hivatalos és végleges, de a Havas-jelentés szerint igen valószínű s legfeljebb kisebb változtatásokat eszközölnek még rajta.

Miniszterelnök és tárca nélküli miniszter: Doumergue. Külügy: Barthou. Igazságügy: Chéron. Belügy: Sarraut. Hadügy: Pelain tábornok. Tengerészetiügy: Piétri. Légügy: Denain tábornok. Közoktatásiügy: Berthod. Kereskedelemügy: Herriot. Gyarmatiügy: Laval. Földművelésügy: Tardieu. Közmunkaügy: Flan-din. Egészségügy és testnevelés: Louis Marin, vagy Marquet. Pénzügy: Germain Martin. Nyugdíjügy: Ritolet, vagy Ibar-negaray.

Péntek éjszakára különben újabb forrongást várnak Párisban, mert a kommunista és szocialista szervezetek nagy tiltakozó-gyűlést hirdettek. A rendőrséget és katonaságot megerősítették és készenlétbe helyezték. A hétfői általános sztrájk veszélye enyhült, mert az autóbusz-alkalmazottak nem csatlakoztak a munkabeszüntetéshez.

Vasárnapi Lapok

A B. L. VASÁRNAPI MELLEKLETE

A hazugság szociológiája

Irta: Turnowsky Sándor

Omnis homo mendax — minden ember hazug, — mondja a zsoltár s a modern szociológus is ugyanazt kénytelen mondani, mikor megállapítja, hogy egész társadalmi beállítottságunk hazugságon alapszik.

Mi lehet az oka ennek az ősrégi társadalmi jelenségnek? Miért hazugok az emberek?

A szociológusok egyrésze azt állítja, hogy az emberek veleszületett tulajdonsága a hazugság s döntő érvként hivatkoznak az állatvilágra, ahol szintén nem ismeretlen fogalom — szerintük — a hazugság. Egy német tudós, Friedrich Alverdes vaskos kötetet írt erről a kérdéssel: „Täuschung und Lüge im Tierreich” címmel s kimutatja, hogy nemcsak az emberi életben, de az állatvilágban is fontos szerepet játszik a hazugság. Az állati hazugságból hiányzik ugyan minden szóbeli, beszédben való megformálás, a szó azonban, Alverdes szerint, nem feltétlenül egyedüli kifejezési formája a hazugságnak. Három fajtája van szerinte az állatok hazugságának: egyik a mimikri, a környezethez hazug módon való hasonulás, — a másik a fobézia, a csalafinta módon elrejtőző s végül az alkibáció, hazug módon való csalogató magatartás. Mindezen jelenségekből azonban hiányzik a hazugság legfontosabb eleme, a tudatosság, mert hiszen ezek a jelenségek tisztán ösztönösek, vagyis az állatokba a létfenntartás szükségessége szerint a természet által beoltott képességek. De különben is, még ha igaz is lenne Alverdesnek, s valóban léteznék az állatvilágban az emberi hazugsághoz hasonló jelenség, ez az analógia akkor sem volna elfogadható döntő bizonyíték gyanánt. Az egész spenceri, analógiákkal dolgozó, azokat szőröstől-bőröstől alkalmazó s minden vonalon keresztülhajszoló természettudományi módszert ma már elavultnak tekintik a modern szociológia.

A hazugság eredetének és jelentőségének megismerése szempontjából sokkal jelentősebbek az etnográfiai és gyermeklélektani kutatások eredményei. Az etnográfia, a primitív népek kutatása mai szociológus számára valósággal kísérleti laboratóriumot jelent, mert ahogy egy fejlett nép egy primitív kultúrájú nép jövő képét mutatja, ugy lehet következtetni egy primitív nép szokásaiból és erkölcséből egy fejlettebb nép múltjára és östörténetére. Nos, az etnográfiai kutatások azt bizonyítják, hogy primitív népek általában hívei az igazságnak. Vannak egészen primitív népek, például a maorik, melyeknek szótárából hiányzik az a szó, hogy hazugság. Bíró Lajos, a világhírű magyar utazó, ki évekig élt a pápuák között, szintén azt tapasztalta, hogy még az emberevők alap-tulajdonsága is az igazmondás.

A gyermeklélektan kutatása is azt igazolja, hogy az ember eredendő tulajdonsága az igazságszeretet s csak a társadalom neveli bele az emberbe a hazugságot.

A gyermek öntudatraébresztésének első percétől kezdve egy hazugság-atmoszférára nyomásának hatása alá kerül. Eleinte kapálódzik ellene, aztán megszokja, mint ahogy a büzös levegőt is megszokja az ember, ha megszakítás nélkül sokáig tartózkodik benne. Az egész mai nevelés abból áll, hogy tilalomfákat állítunk fel, nehogy a gyermek ebből a hazugság-atmoszférából az igazság szabad és tiszta talajára tévedhessen. Freud mondja valahol, hogy a gyermek csupa „szeretnék” — s a nevelő csupa „nem szabad”. Ha a gyermek ki akarja mondani az igazat, a nevelő számára út. A gyermek folyton kérdez, mert tudni akarja az igazat, — a nevelő pedig állandóan hazugságokat felel neki. Szülők és pedagógusok zsarnoki módon uralkodnak a gyermekén, akaratát letörlik, vágyait letapoassák s ellentmondást nem tűrő engedelmességet követelnek tőle. A gyermeki lélek csak úgy tudja elviselni ezt a zsarnokságot,

hogy kialakítja magának azt a világnézetet, hogy vannak nála hatalmasabb földi lények, elsősorban a szülők, aztán a többi, neki parancsoló felnőttek, kiknek feltétlenül engedelmeskedni kell, még akkor is, ha gyermeki ésszel megállapítható ésszerűtlenségeket parancsolnak nekik. Így nevelik bele a gyermekbe a szolgaság érzését, melyet aztán az iskola kimélyít s a felnőttek és szülőknek való engedelmeség helyett előkészít a hatalmasok, az uralkodó osztály tagjainak való engedelmeségre. Amde ugyanezzel ekkor beleplántálják a gyermekbe a féltelen egyéni érvényesülésre való törekvést, az „aki bírja, marja” társadalom alapelvét, egy egészen antiszociális érzületet. A hazug nevelésnek ez a két hazug irányvonala az, ami aztán az életbe kerülő fiatalembereknél igen gyakran neurozishoz vezet. Az Adler-féle individuálszociológia a legtöbb idegbetegséget okát a társadalmi hazugságok beidegződéséből eredő kollíziókra vezeti vissza.

Az összes modern lélekbuvárok, akár Freud, akár Adler, vagy Stekel iskolájához tartoznak, megegyeznek abban, hogy a jellemkialakulás sorsdöntő éveit a zseni gyermekkorra esnek. A szülők általában nincsenek tisztában ezzel a ténnyel s fogalmuk sincs, milyen pusztító munkát végeznek az infantilis lélekben, mikor hazugságokra tanítják a gyermekeket. Az olyan jelentéktelennek látszó kis dolgok, mint mikor a tíz éves felüli gyermeknek azt mondja az apja, hogy a vasúti kalauz kérdésére, hogy hány éves, tagadja le az életkorát, vagy amikor a szülők által lenézett, vagy gyűlölt vendégnyájas fogadtatására unszólják a gyereket, vagyis abban a lekrészben, ahol a hazugság fejlődő lélekben.

Azután az is nagyon lélekűdítő munka, ahogyan megtanítják a gyermeket a társadalmi érintkezés hazugságaira. Az ugynevezett jó modorra, ami lényegében nem egyéb, mint a konvencionális hazugságok láncolata. Az uri nevelés első paragrafusa, hogy sohasem szabad őszintének lenni. A jó gyermekszobában, vagyis abban a lekrészben, ahol a hazugságok beidegzése történik, megtanítják a gyereket arra, hogy uri társaságban, különösen ahol sok gazdag ember van jelen, sohasem szabad megkérdezni, hogy ki mit dolgozik s hogy mennyit keres. Erről beszélni, ilyen kérdéseket érinteni a legnagyobbfokú nevelétség. A kenyérkeresés és a munka kérdése tabu.

A gyermeknek persze nem magyarázzák meg ennek a tilalomnak az okát, mert hisz csak engedelmeségre s nem gondolkodásra nevelik. De az is bizonyos, hogy a jó gyermekszoba pedagógusainak nagyrésze maga sem gondolkozik azon, hogy miért is áll fenn tulajdonképpen ez a tilalmi illemszabály? Pedig a magyarázat egyszerű és kézenfekvő. A mai társadalmi rendben csak annyit lehet munkával keresni, amennyi éppen csak az elemi, elsőrendű szükségletek kielégítésére elegendő. Amennyit azon felül keresnek egyes kiváltságosok, az uri társaság tagjai, azt nem tulajdonképpen munkával, hanem bizonyos bizonyult műveletekkel, konjunkturák kihasználásával, mások munkájának kiuzsorázásával, olyan ravasz machinációkkal keresik, melyeknek csak a büntető kódexek paragrafusai szabnak határt. A nagy pénzek keresése titkos utakon történik, — bizonyos játékszabályok betartása mellett. Nos, erről a másik bőrre menő hazardjátékról azért nem szabad beszélni, mert egyrészt a játékosok nem akarják, hogy bárki is kártyájukba betekinthessen, — másrészt ezek a titkos játékszabályok némi ellentétben állanak azzal a morállal, mely csupán a termelő rétegek s azok számára kötelező, kik — mint Nietzsche mondja — nem érznek magukban elég erőt arra, hogy tultegyék magukat annak szabályain.

Igaz, hogy ez a magyarázat egy olyan elméleten — a történelmi materializmuson — alapszik, mely szintén nem jó gyermekszobából került ki s így természetesen erről sem szabad beszélni az ugynevezett jó társaságban.

Pedig csak ez a teória magyarázza meg a társadalmi élet összes hazugságait. A gazdasági alapépítményen épül fel a társadalmi erkölcsi, jogi, művészi, stb. Überbau-ja. A gazdasági alap pedig tele van belső ellentmondásokkal, ami más szóval hazugságot jelent. Ezen ellentmondások egyike, a legkirívóbb, hogy a mai termelés célja nem a szükségletek kielégítése. Ebből erednek aztán a gazdasági élet katasztrófái, tulterelés egyfelől, fogyasztáshiány másfelől. Természetesen az a jog, mely ezt a rendszert védi, szintén tele van ilyen ellentmondásokkal.

A jog belső ellentmondásait mindenkor egy ravasz szóval leplezik és ez: a fikció. Az egész jogi gondolkodás és igazságszerzet feltevéseken alapszik. Ilyen fikció, hogy a törvényt mindenki ismeri. Tehát az analfabéta paraszt is hivatalból ismeri a kereskedelmi és váltó-törvény összes cselvetéseit, a pénzügyi jog titkos töreit, a közigazgatási jog egész szövegnyét, mert hisz a törvény nemtudásával senki sem védekezhetik. Fikció a törvény egyenlősége, mert ahogy Anatole France mondja, ez az egyenlőség abban nyilvánul meg, hogy a törvény egyaránt megtiltja a holdusnak és milliommónak a hid alatt hálást, az engedelmyéltküli koldulást és a kenyérlopást. Tehát az éhező Somor Jánosnak éppugy nem szabad kenyert lopni, mint ahogy nem szabad Blank Arisztidnek sem.

Kovács György:

HALÁLPÁRTOLÓ R.-T.

Alig lehetett ötméternyire ellátni az uton a sűrű köd miatt. A soffőr mégis eszeveszettül hajtott. A reflektorok éles fényét pár lépésnyirel már visszaverte a tömegtelen szürkesség, a városban alig látszottak a villanylámpák, csak mint egy-egy kopott, fényesíttlen rézgomb a baka kabátján, majd ez sem látszott, már mint szaladtunk a mezőn. Nem látszott a végtelen hófehérség sem, csupán az éjszakát éreztük magunk körül minden érzékészervünkkel, az éjszakát, mely pár percnyi távolságban már készült hajnalra fesleni.

Éjszakának számító korareggel volt.

Az autóbusz ablakait átláthatatlanná fogta a köd, meg a hideg. Befagytak. A soffőr minden pillanatban túrlögte maga előtt az üveget, de nagy igyekezet kellett ahhoz, hogy el ne záródjék szemel előtt a kilátás, mely megövtá az utasokat az árokbafordulástól.

A hideg makacsul bebújt a kocsiba is. Kezünket fázósan furtuk be zsebünkbe, de ez is hiábavaló védekezés volt a hideg ellen, mert a lábunk szörnyen fázott. Anyira fázott, hogy én például a sarkaimmal már semmit sem éreztem, még a hideget sem.

Mindössze öt fej groteszk árnyékát rajzolta a befagyott ablakokra a kicsi lámpa éles fénye. Öt fej, mely ötféle érdekességre bomlik az árnyékuniformitástól, ha eredeti élő valóságukban nézi őket az ember. Az egyik mérszáros, piros kerek ábrázattal, hetyke szöke bajusszal, szemében ravasz, mosolygással, mely meglepőedséggel az este elfogyasztott félkilónyi kolbászra vagy borbujára emlékeztetett. Borkabát, melyet megkoptatott a sok utazás s a rengeteg „élmény”, melyen gazdaja hűségese szolgálataiban átesett s melyeknek egyrésze (a valódiságnak kétes ugyan) az

utasok tudomására jut aprádonként. A mérszáros ugyanis élményeit mondja — vagy hazudja, — részint, hogy szórakoztassa a társaságot, másrészt pedig, hogy tekintélyt emelje magát, ami az én véleményem szerint is megillet egy ilyen hatalmas embert. Különösen, ha nem hazudik. Azonban pár elbeszélte történeteske után nyilván látszott, hogy a mérszáros ur élettörténetében sokkal nagyobb szerepet játszik a fantázia, mint a rossz véletlen. Ekkorra már a tekintélye borzasztóan megnőtt, annyira feltornászta magát, hogy mindenki őt hallgatta. Én már hiába is próbáltam volna valamit szólani, mert a mérszáros tekintélye ugyanis lehengerelt volna, — már ő volt a reggel hőse s olyan diktátora az autóbusz utasainak, mint Mussolini Olaszországának. Bosszantott s nyomban el is határozta, hogy a mérszáros urat tollammal irtalmatlanul az újságpapírra szegezem, mint egy undok polokát.

Később egy vénasszony is megszólalt, kihez ezekben a háborzongató pillanatokban közel állhatott a halál gondolata. Eddig nagykendője alatt, mely a fejét pónyalta, figyelmes szemekkel őrködött öregseje fölött. De most, amikor a reggel hőse kezdett kifáradni, ő is megszólalt:

— Hallották, milyen szerencsétlenség történt tegnap? Jézusom, szörnyűség! Eppen ilyen köd volt, mint ma s a soffőr nem látott jól. Nem látott és elgázolt egy asszonyt, aki nem vette észre az autót. Az asszony még élt az este, de ma reggelre biztosan meghalt. Jaj, Istenem! . . . Dehát mit is mondjon az ember, — közben figyelmesen nézték a szemek a fogatlan száját, — mit is mondjon az ember, talán jól járt, hogy meghalt. Ha tölem függne, meg sem büntetném a soffőrt, hát van ma jobb dolog a halálnál? Van?

Egy fiatalabb rendű ember, ki egész hátul ült s eddig nem juthatott szóhoz, élt az alkalommal:

— Bizony nincs. Még dijakat kellene kiosztani az ilyen soffőrök között, mert legjobban jár az, aki meghal. . .

A mérszáros széles, nehéz mozdulattal hátrafelé fordult, homlokát összeráncolta s „felülről” rászólt a cingár beszélőre:

— Maga honnan jön, hogy így el van keseredve?

— Én, kérem szépen, a kórházból. . .

— S mi baja volt?

— A kezemre lett egy kelés. . .

— S maga azzal kórházba ment? Nem szégyelli? Mi? Nekem hány kelés lesz a kezemre s nem is tudok róla. . . Igaz, hogy nekem olyan a vérem. . .

— Muszáj volt, mert vérmérgezését kaptam volna, azt mondta az orvos ur, — folytatta a cingár.

Az öregasszony:

— Bizony, ma mindenkinek sok baja van, senki sem tartja érdemesnek élni. A mai világ ilyen. A szomszédom kicsi fia is egy héttel ezelőtt ródliázás közben eltört a karját, két helyen. . . Ilyen pogány időben utazni! Ez rettenetes. . . Ma minden ember panaszokodik. . . A falumbeli tiszteletes ur, az én vejem, hal meg éhen, mert nem akarják még most sem megfizetni a képét, pedig Uristen! mikor volt cséplés. . . Szegény a nép. . . Ma kutya világ van, nem érdemes élni. . . Miért nem hal meg az ember? Ilyen vénasszony is, mint én, minek él? Minek nyomorog? Miért? . . . A fene tudja, miért nem csinálnak tüzet ebbe a motorba! Szakad szét a lábam a reuma miatt, bár elvenne a jóisten. . . Nyögött, megmozdította a lábát, még erősebben nyögött, majd jajgatott és csaknem sírora fordult az arca.

A mérszáros figyelmesen végighallgatta a panaszokat, ekkor felnézett a kicsi lámpára s széleset legyintett kezével:

— Az más, ha reumája van az embernek, vagy nem kapja meg a képét. Az

A jogi fikciókat az évezredek római jog kodifikálta s azok papíron ma is érvényben vannak. A gyakorlat már réggen tulment rajtuk, de a fikciók fennállanak. Meg kellett csinálni az agrárreformot, de érvényben maradt a fikció, hogy a földbirtokos tulajdonjoga felfelé a föld központjára s felfelé a magasságos égig terjed. Szent és érinthetetlen a hitelező követelési joga, de jött a konverzió és illuzióriussá tette az egész fikciót. Szent intézmény a házasság, még közös megegyezéssel sem bontható fel, de maga a törvény nyújt módot az elválásra egy fikcióval, hogy ha megegyeznek abban, hogy az egyik házastfél „vétkes” legyen, akkor hűtlen elhagyás címén biztosítva van a válás lehetősége. My house — my castle — az én házam az én váram, a törvény biztosítja a magánlak szentségét, de a közbiztonság bármely ügynöke a nap és éj bármely órájában felrughatja az egész fikciót. Alkotmánytörvény védi a szabad véleménynyilvánítás jogát, írásban és szóban, de a gyakorlatban csak a hazug szó és hazug írás élvezi a szabadság jogát.

Hogy milyen legyen a jog, azt a mindenkor politikai állapítja meg. A politika hazugságai pedig annyira közismertek, hogy azokat fölösleges példákkal megvilágítani. Már a pártok elnevezése is rendszerint nyílt hazugság, mert a párt programja rendszerint pont az ellenkezője annak, amit címe kifejez. Az egykori magyar munkapárt a produktív munkás termelő réteggel szemben mindenkor a munkanélküli jövedelmet élvezők érdekeit képviselte, a néppárt a klerikalizmus és nem a nép érdekeit védte. S Szerbiában „radikálisnak” nevezte magát egy párt, mely a legkonzervatívabb politikát képviselte. Természetesen minden szabály alól van kivétel s ha valaki például ellenérvként a liberális pártra hivatkoznék, azzal az adott viszonyok között nem volna tanácsos vitába szállni...

Ámde még kirívóbb módon nyilvánul meg a hazugság a külpolitikában. Harry Hatton szerint a diplomata olyan uriember, akit külföldre küldenek, hogy hazája érdekében hazudjék. Volt idő, mikor a diplomaták hazudozásainak meg volt a maga jelentősége, abban az időben, mikor még az egyes államoknak módjában állt titokban tartani más országok előtt a maga gazdasági viszonyait és haderejét. De ma, a sztratoszféra, rádió s a modern zsurnalisztika korában épp oly nevetséges színben tűnnek fel a hazudozó diplomaták, mint amilyenek a mi szemünkben a fontoskodó, fondorkodó, de egymást jól megértő római augurok.

más. Ma rossz a világ. De tessék csak megkérdezni a mi papunktól, hogy milyen képét adtam én neki! A lódoztortól nem sajnálja az ember a pénzt, akkor miért sajnálja a papjától? Tessék csak megkérdezni. Ma rosszul gondolkoznak az emberek, az igaz, de azért, mert kelés volt valakinek a kezén, amit meg kellett operálni, azért meghalni? ... Ez butaság! Isten engem úgy segéljen, hogy butaság... Mit szóljak én, mert tetszik tudni, kérem, én angróba dolgozom, vásárolok és adok. A minap vettem egy tukma juhót, — gyönyörű szép állatok voltak, szent igaz, — harmincezer lejért vettem. És reggel, mikor el kellett volna hajtani, hát: kicserélték őket! Szinte megütött a guta! Bizony... Bizony... Rossz világot élünk... Nem érdemes élni... Bánná a fene, ha meghalnék... Az a harmincezer lej nagy vagás volt rajtam...

Sóhajt s szemmel láthatólag megüli arcát és szemeit a szomorúság.

Ekkor pedig az autó nagyot döccen. Megreccsennek a tengelyek. Magasba dobódnak az emberek. Hirtelen kialusznak a lámpák. Koromsötét. Köd. A sofőr nehezen tud uralkodni a gépen. Még a lélegzése sem hallszik senkinek. Vértárgasztó pillanat. Mintha a Halál öklével rácsapott volna az autóbussz oldalára. Olyan volt a döccenés. De ez csak pillanatilag tart, akkor ismét felgyulnak a reflektorok.

A soffór a villanykapcsolóval babráll, reszket a keze, de azért röhög. — Nincs semmi baj, — mondja.

Az újra látszó arcokon halálsápadtság lett urrá. Az öregasszony rémült szemekkel mered a messzóra:

— Na, ha be mentünk volna az árokba, nem maradtunk volna életben...

Reszket.

A messzáros, szintén reszkető kezekkel előveszi óráját:

— Hat óra tizenkét perc... Szinte meghaltunk. Jól néztünk volna ki. Egy kicsit én is megijedtem.

Igen, így volt. Az emberek hazudnak vágyaiban is. Őszintén hazudnak.

Csak egyetlenegy területe van a szellemi életnek, hol nem lehet büntetlenül hazudni és ez az irodalom. Nem véletlen, hanem törvényszerűség, hogy ahány igazán nagy írója és költője volt a világnak, az mind a progresszív eszmék szószólója volt. Nincs más időálló esztétikai szabály, mint Boileau megállapítása, hogy: Rien n'est beau que le vrai, semmi sem szép, csak az, ami igaz. És hogy melyik író progresszív és melyik nem, az a kérdés megint ezen a tételen dől el: minden attól függ, hogy igazat ír-e vagy hazudik. Az igazságra törekvő irodalom szükségszerűen olyan alkotásokat produkál, melyek a termelő rétegek ügyét szolgálják, mert hiszen azok oldalán az igazság.

A mai Németország sokban hasonlós ama anatómiai lóhoz, melyen egykor az összes állatbetegségeket plasztikusan

szemléltethetővé tették. Nos, a társadalmi organizmus betegségei ma legjobban a Harmadik Birodalom beteg testén tanulmányozhatók. És Németországban azt látjuk, hogy ahány igazán tehetséges, kiváló író és költő akadt, azokat mind kiüldözték, bebörtönözték, műveiket máglyára rakták s csak a hitvány, tehetségtelen és hazug írók és művészek maradtak otthon.

Bármely oldaláról vizsgáljuk a hazugságot, mint társadalmi fenomént, könnyen rájövünk, hogy a hazugság nem veszületett tulajdonsága az embernek, hanem társadalmi produktum. Sőt azt is mondhatjuk, hogy a hazugság a malter, a ragasztó anyag, mely a lassan felépített társadalom nagy termésköveinek között kitölti.

És aki a hazugság ellen küzdeni akar, annak a hazug intézmények megváltoztatására kell törekednie.

ARADÓNI SÁNDOR (Kolozsvár):

Lányok, ne várjatok csodát!

Lányok, kik barna és kék és fekete szemekkel kacéran kacintotok a csalóka délibáb, a boldog jövődől távoli országa felé, nektek beszéllek, hozzátok szól a szóm.

Tegnap még a tükörben néztétek domborodó melleitek és kulattátok az asszonyi titkok nagy misztériumát. De ma már fehér és makulátlan testetek buja vágyban sóvárog álmatlan éjjeleken át a szent vétek varázslatos órái után. Sötét mellékutak járatan utain forró csókban olvadtok össze szíveitek változó lovagjaival. Csókoltok hosszan, szeretőn, de csak csókoltok, mert keménymellű, fehér szűzi testetek kell majd a Nagyurnak, azon az első szent nagy éjszakán. Vasárnap délután a sötét mozik homályában összebuja, kéz a kézben, kidülledt szemekkel bámuljátok a hazug csodát és örülök, hogy a szegény házmesterleányt oltárhoz vezeti a gazdag bankpezér. És éjjel a bérkaszányuk sok-sok emeletén az ősi vágytól gyötörve álmodjátok meg magatokkal újra és újra a hamupipókeről és királyfiuról szóló amitő mesét.

Babonások vagytok: ráncosképi vénasszonyok bámulnak bele kopott tenyereitek szeszélyes vonalaiba és jósolnak nektek rózsaszínben játszó misztikus jövőt. Ti hisztetek rendületlenül és romlatlan lelketek tisztaságában várjátok a duzzadtzsebű szépfut, ki selyempaplanok között benneteket majd asszonnyá avat. Ti hisztetek töretlen hittel és nem látjátok, hogy az élet a fekete felhős hétköznapiok végtelen sora. Hogy a napsugaras vasárnapok égő fénye már messzi mult.

Mohón és kíváncsin habzsoljátok az újságból a hírt, hogy a tizenhétéves ifju, szép szűzet elvette egy gazdag, de kiaszott öreg és irigyek vagytok! Irigylitek őt, ki a kiélt kéjenc kifáradt karjaiban selymes nászi ágyon majd asszonnyá marad. De nem baj, nem fontos az erő, nem fontos az ész és nem fontos az ember, de fontos az arany, mely csillogó ékszer, bundát, száz cselédet és fényes palotát jelent, hogy majd sok színben játszó, büszke, kevély pávák legyetek. Elváltoztatjátok hajatok szinét, szemetek fényét és éllen-szomjan koplaltok napokon át, hogy alakotok divatos legyen: formásan karcsu és szédtőn nyulánk.

De hiába, hiába, hiába!

Ha majd az álompalósból a komén földre estek és egy kesernyész nyárpolgár oldalán pambor feleségek lesztek, tompult tenyészállatként épszámba gyermekket hozva a világra, Ha majd egy nyomorult viskóban a részeg himmel összeverekedtek

és épszámba temettek egy-egy tudóvész, satnya gyereket, elátkozva százszor és ezerszer proletárok kutya életét, vagy — nem kell megjedni, van rá száz és száz eset, — ha majd egy utcasarki lámpa gyatra fénye mellett áruljátok éhes himeknek a röpke szerelmet, vagy pedig mint reménytelen, kinehéd, kiszárad! ósdi aggszűzekben az élet gyertyalángja egy utolsót serceg, hisztetek csak el, hogy óh, jaj, sosem jön el a mesebeli herceg!

EZEN TABLETTÁK

NEURALGINE

JURIST

megriintetik a leghevesebb fejfájást

A RUZS

Ha férfiszem nőt lát, első pillantása a bokának szól s csak onnan lassan felfelé haladva állapodik meg a szfinx-szerű arcon, ezzel a nők részére annyira kellemtelen kérdéssel: „vajon hány éves lehet?” A kérdés tényleg kényes, de oly gyakori, hogy el kell gondolkozni rajta: ugyan bizony, mi is lehet a női életkor árulója ebben a hajfestéses, műszempilás, ruzsos világban?

A női ajkak az évek során érdekes változáson mennek át.

A kisgyerek ajka rózsaszínű, benne van a csöppesség minden ártatlansága. A növendék lányé már rózsásabb, mintegy a felkelő nap jöttét hirdeti. Mire elérte a tizenhét éves, olyan az ajka, mint a fakadó vörös rózsabimbó. Azután férjhez megy s egy nap, tiszta kacérságból ruzst ken élettől viritó ajkaira. A művelet totszik neki s máskor is megismétli, de ahogy felrakja az ajakfestéket, ugyanolyan buzgalommal le is törli. Hiszen nincs rá szüksége. Az évek telnek s egyszer csak észreveszi, hogy a ruzst rajta is hagyhatja az ajkakon, hiszen azok már nem is olyan üdék. De még mindig diszkréten bánik a festékekkel. Ekkor a harminc felé jár. Mikor a három X is elshant mellette, arcszínéhez is megfelelő öötévtörös ruzssal már művésziessen utánozza az elröppent ifjúságot. S ahogy a negyvenhez közeledik, az ajka ragyogása mind viritőbbá lesz. Mintha fájó szíve vérenek minden csöppje ott ragyogna égő ajkain. Az arca már derűtötte virágos kert, de a szíve forró, azzal nehezen bír. S az évek sem könyörgésre, sem haragra meg nem állanak. A küzdelmet még egy darabig folytatja, de amikor az ötvenet is meghaladja s az unokák száma is nő, egy nap könnyező szemekkel, csöndes rezignációval bucsút vesz a ruzstól. Már minden hiába, már ez sem keltheti többé a fiatalság illúzióját.

Ez után a lemondása után egyik napról a másikra egyszerre öreggé, egyszerűre nagyon tiszteltté válik.

Elérte azt az időt, amikor korának már nem a ruzs az árulója, amikor azt már ő maga is nyíltan bevallhatja.

(Székelykeresztúr.)

Szalánczy Erzsébet

Mi az? ...

Primercos

GUM.2

és mégsem zavar a legesekélyebb mértékben sem!

GÖBBELS, A SPORTPALOTA, A HOROGKERESZT ÉS A NÉP

Írta: DOROS FERENC

Berlin, február 10.

(Németországi szerkesztőségünkől.) Az olvasó bizonyára megbocsátja majd, hogy nem írunk mai cikkünk előhosszú bevezetőt.

Megmondjuk kerekén és őszintén: Göbbelsről, a... szóval Göbbelsről fogunk ebben a szerény riportban írni és azt is előrebocsátjuk, hogy nem hallgatunk sem szívünk, sem politikai álláspontunkra, hanem tárgyilagosan és legjobb tudásunkkal akarjuk az olvasót a Göbbelshez fűződő, immár több mint 4 éves tapasztalataink — hinni akarjuk, hogy elég szerényen fejeztük ki magunkat — alapján kiszolgálni.

Idő: ma. Színhely: a berlini Sportpalota. Diszlet: a Harmadik Birodalom.

SPORTPALOTA

Hatalmas, nagy, fehér épület. Homlokzatán ez áll: „A német sportnak.” Ilyenkor este, mikor a politika egy-egy főpapja lépendi át küszöbét, pazar fényben uszák. Gyermek-kar vastagsága kábelek futnak a tízezer-gyertya-fényű fényoszlopokhoz, az épület előtt zászlóár-bóc-sor, vörös alapon fekete horogkereszt — a fehér körben, a bejáratnál pedig kettős roham-esapat-kordon. Lélek az ajtón, se be, se ki.

Az újságíró, miután előzőleg veséjéből — melyet ezalkalomra ugyanis otthon hagyott — és májából kibányásztta az áldott nép különböző könyveit, tiszteletteljes hangon, kezében barna színű rendőrségi igazolványát s a külön ez esetre kiállított utlevelét lobogtatva,

nyomul merészen előre a „truppenführer“-ig. Jelzet ur, miután előzőleg gondosan felülvizsgálja papírjait s azokat rendben találja, szolgálatkészen nyitja utat a sajtónak. Egy fiatalképű S. A.-gyerek ugrik máris mellénk s kalauzol a többszáz méter hosszú, lélegzetfojtatóan zsúfolt csarnokon át a mikrofon mellett sajtó-asztalig.

Előttünk 20.000 ember, fejünk felett enyhe ívben összefutva 3 emelet, amfiteátrumszerűen lépcsős karzat. A pódium előtt barna egyenruhás zenekar, zászlókat tartó, feszes vigyázban megmerevedett S. S. (Schutzstaffel) legénység néz farkasszemet a dobogóval szemben ülő tömeggel. Megkapó látvány ez, melyet még a legelfogultabb szemlélő sem tudna letagadni.

AZ ÁLDOTT NÉP

Ezalatt lábunk alatt már nyüzsgő és egyelőre még különböző „Belegtebröchenek” rágesálva foglalja el helyét — a közönség. Feltűnően sok a nő. A férfiak szivaroznak s politizálnak. Majdnem mindegyik gomolykában ott a horogkeresztes pártjelvény.

Erdekes később megfigyelni a tömeget „munkában”. Ha a szónok valami „jót” mond, lábdobogás jelenti az elismerés hangját, ha viszont például ilyen hallatszik a mikrofon szárnyán: „a marxisták és a rothadt liberális szellem nem törődött a néppel”, hangos pfuj és lábak csoszogása a visszhang. A tömegben látszik, hogy hihetetlen szívóssággal figyel, vigyáz és kíséri a szónok gondolatmenetét, pészercéngő homlokkal, nyitott szájjal, nem egy pedig ceruzával és papírral kezében éli át az előadó szavát.

Kollektívizálás s kollektív tudomásulvétel szava lengedezik a levegőben. Ez a kritika nélküli odaadás jellemzi azt a szónoki tehetséget, aki huszezer embernek szájaizét és egyéni, magában felgyülemlett keserűségét így megérezni s olyan fluidummal átítatott bátorító szavakkal visszasugározni tudja, amihez fogható még egy Cicero, vagy Demosthenes sem tudott véghez vinni.

Ez a nép odaadta magát a legkisebb ellenállás nélkül s ez a nép olyan messzeségekbe akarja a szónok gondolatait elkövetni, melyekben még ő maga sem tudja, hol fog mondatának végén kikötni. Lehetőség, hogy az a nép, mely a klasszikus rómaiak korában cirkuszt és kényeret követelve ült be az arénába, ma szellemet és politikát követelve gyűl össze fél 6-kor, hogy egy este 9 órakor megkezdődő politikai szertartáson részt vegyen. Alig is tudja elhinni gondolkodó agy, hogy akkor, a mikor még a rómaiak is lefelé, vagy felfelé tartott hüvelykujjal adtak egy előttük közömbös végű játékban tetszésüknek, vagy rosszslásuknak jelét, hogy igen... akkor, ez a majdnem negyedszázados ember, mint egy szív és egy lélek fogadhassa el meggondolás és kritika nélkül a neki átadott és sorsa fölött döntő megfélebbizhetetlen politikai véleménynyilvánítást.

Ez a tömeg, mely áll 20.000 fejből, 40.000 lábból és ugyanannyi kézről, amint a filozófia is tanítja, nem más, mint a hasonló érzelmek, törekvések, képzetek, célok által sajátos — ezen van a hangsúly! — egységgé összekapcsolt embercsoport. Wundt már azt is ki meréselte mutatni, hogy ez az élőlen halott valami tulteng az ösztönösben és érzelmében, de szinte tobzódik a következtetlen szenvedélyekben.

Magával rántotta ezt a tömeget valami megfoghatatlan és ki nem fejezhető új csoda. Lourdesben tesz csak ilyen csodát a fájdalom és szenvedés, melyet azonban meg sem közelíthet a politikai mellőzés és kasztrendszer által életrehozott keserűség. Minő osztályharcok és megaláztatásoknak kellett vértanujává válnia ennek a népnak, mely már csak éppen el tudott vánszorogni utolsó mentőváráig, hol aztán visszavonhatatlanul kellett a vörös terror által szívóba oltott gyűlölettel, egyéniségét és szabadakarátát félretéve, a jövő talánszterébe sorakozni.

A tömeg pedig zsúfolt sorokban ül egymás mellett, munkás és intellektuel, lateiner és földszagu adójobbágy forr 2 órára egy tömeget hipnotizáló ember varázsában össze, de vajjon sikerült-e csakugyan Európa közepén, a XX. század lángban álló korában, az évezredek emberek közötti örök különbséget, minden időkre, a „homo sapiens” szívéből kiépíteni?

GÖBBELS

Alacsony, fekete haju, fanatikusan nagyzenű emberke. Fényes, sötét szalonkabátot

hord, nagy haja gondosan hátrasímtva, sehol egy ősz hajszál, feltűnően nagy orr, aránytalanul öblös fülek, sok ösztönösség (mindent lát, mindent hall, minden illatra reagál), vele született hihetetlenül finom analitikus képesség. A tömeget s kezdetleges vágyait úgy ismeri, mint a tenyerét (zsebrevághatja mindkettőt), szemét beszéde közben egy pillanatra sem veszi le a közönségről s ha a 18-dik sorban egy arcon nem-tetszést lát, azonnal arra fel fordulva szövi oly meggyőződéssel tovább gondolatait, hogy rabul ejti még azt is, aki félpercel előtte akár ellenzékbe is ment volna át.

Gesztkulál. Hevesen, sokat és erőteljesen. Kedvence mozdulatai vízszintesek, mintha csak az embereket is ugyanolyan szinten akarná maga elé kitergetni, amint kigöngyölti mondanivalóját. Tenyerét szélesre nyitja, ebbe futnak össze az összes érzelmi szálak, temperamentumának és nem egyszer borotvaéles logikájának fonalai. Mikor érzi, hogy mondatát most már bevégezheti, a hatásos pont megtálatja, a tenyer villámgyorsan bezárul, függőlegesen csap lefelé. Mintha azt mondaná: pont.

Ez a „pont” egyébként jellemző lendülete. Gondolatait vízszintes, mozdulatokkal kíséri, elválasztásukat, fontosságukat pedig függőlegesen érzékelteti.

Nincs benne semmi érzélgős, s amennyire ő maga megéri a legelrejtettebb érzelmeket is, annyira nem látni éppen ő nála ezeknek még csak leghalványabb jelét sem. Mondatait halak, udvariasan, szinte bocsánatkérően kezdi, de a mondat, néha éppen egy szó kellős közepén.

Tomcsa Sándor:

Kis riport a nagy riportról

Székeljudvarhely, február 10.

A „munkatárs”, a „(Saját tud.)”, a „levelező” mit tehet egyebet egy ilyen kisvárosban? — „ül hosszú, méla lesben, vár felajzott ijára gyors vadat...”

És irigykedik szerencsésebb kollégáira, kik ott cserkészhetnek a nagy vadak hazájában, mely hemzseg a „Matuska-hi-náktól”, a „Bestia Bognária”-któl, az ereszényes duvadaktól, a „Boa Politicus”-októl.

Oh, persze, a munkatárs nem annyira önző, hogy azt kívánja, miszerint városkájában egy hasfelmetező rém tünjék fel, vagy holmi Stavisky rövidítse meg a betéteseket egy pár milliárddal. (Bár ebbe — gondolom — a betétesek is szívesen belemennének, így legalább volna reményük arra, hogy marad is valamijük.)

Oh, Isten ments, ne legyen kár életben és vagyonban, a bombákat, a „szét-darabolásokat”, „gründolásokat” — ha már úgy kell lenni — szívesen átengedjük szerencsésebb kollégáinknak.

De egy szörnyecske se! Még csak nem is akkora, mint amekkorát a skót idegenforgalmi iroda agyalt ki kinjában és végső kétségbeesésében, akkor, amikor az opálos skót levegőt a Kontinens már kísé megfizethetetlennek találta. Oh, nem akkorát, csak a helyi viszonyokhoz méreteztet, egy 10—12 méterest, szolid tarajokkal és kispolgári agyarakkal. Isténkém, mit lehetne írni egy efféleről, ha egy ülésnap folyamán kimászna a Kü-

pén, hirtelen a magasba szökken, ilyenkor első teste is megnyúlik, lábujjai áll s így kíséri a magasba mondanivalóját.

A kis emberke ilyenkor szinte oroszlánna látszik megnőni.

Ilyenkor összeresszennek még azok is, akik egy pillanatra elbóbiskoltak, el ér hozzájuk Göbbels szemrehányó arca, mintha csak azt mondaná: hát magamnak beszélek én itten, vagy nektek?

Néha annyira beleéli magát gondolataiba, annyira tüzet fog, hogy haragjában öklével kezdi csapkodni az előadó asztalt. Csapkodja néha hosszú másodperceken át s ilyenkor még azt sem bánja, ha az odaállított szódás üveg és pohár vitustáncot jár, ha az előtte álló mikrofon úgy remeg, hogy hangját csak szaggatottan tudja erősíteni, ha az a néhány papírszelet, amire beszéde vázlatát írta, mint a megijedt velencei galambok a Szent Márk-téren, repked a magasba, a dobogó nyikorog, nyakkendője egész félrecsuszlik, a manzsettáját már majdnem elveszíti s homlokán kidegnak az erek.

Nagyon tud haragudni.

Pedig amellet sohasem veszíti el beszéde fonatát. Egy pillanatra sem akad meg, legfeljebb csak néha pillant egy másodperc tört-része idő alatt, az előtte fekvő, vagy éppen repkedő papírokra; ilyenkor azonban a tömeg mindig „heilezik”, vagy dobog s udvariasan úgy csinál, mintha nem is látna.

Ha beszédét befejezte, megrohanják a Hitlerjungek és Hitlermádkhenek, barna ördög-bőr dalmánykájukban odafurakszanak és autogramot kérnek tőle levelezőlapra, vagy

Arcböre

foltos tele pattanásokkal és nem tudja az okát?

TUDJA meg, hogy mindazoknak, akik székrekedésben szenvednek — még ha csak könnyebb formában is — sohasem lehet az arcbőrük tiszta és vonzó. Mily helyt észreveszi az első alkalommal, hogy belei nem működnek, szedjen Artint, az ideális hashajtót, amelynek hatása biztos és fájdalommentes.

ÁRA LEI 20.— 33.— 38.—

Dr. Wander r. t. Uzemak készítménye

könyvbe.

Akárcsak Willy Fritzsche-től, Chaplintól, vagy Maurice Chevaliertől, Herr Doktornak szólítják, akárcsak 4 évvel ezelőtt, amikor még a szutykos Fischerkietzben, vagy Bülowplatzi kommunista korcsmában állott oda szónokolni Ma azonban már nem ad.

Mosolyog s mentegetőzve fogadja a többi miniszter gratulációját. Trenckotban jár (ténlen is) s nem engedi meg, hogy felsegítsék reá. Autója nyitott Mercedes, az érdeklődőknek még azt is megírom, hogy legújabb Nürnberg típusú 8 hengeres kocsi.

Elöl ül mindig a soffér mellett.

Akárcsak a Führer...

Talán ez éppen népszerűségének titka...

Mit mondjak, ha legalább egy csodagyerek bukkanna fel, — de ma csak a gyerek csoda...

Vagy akár egy normális gyerek, aki tudja az egyszerűet és nem tudja az európai válogatottak összcállítását, ha felköltik a legmélyebb álmából...

De semmi, semmi! A város a mai élet követelményeihez higgadtan ragaszkodva, józanul és mentesen minden káro befolyástól — pang, lakosai pedig kispolgári előrelátással, szoliditással, puritán egyszerűséggel — nyomorognak. Minden megy itt a maga útján szabályosan nem akad itt szenzáció semmi.

A „tudósító” fáradtan nyomja homlokát a kályha hűs vasához, aztán egyet óhajtvá, hogy ma megint elmaradt a nagy riport, kimegy a városba. Szombat délután van.

Mintha bomba robbant volna

Utja — csodálatos ösztönrel — a kávéházba vezet, az események lerakatába, a hírek szabad kikötőjébe. Itt részben fenyőillat fogadja, részben konsternáció. A fenyőillatot az esti — a kávéház összes termeiben tartandó — bál rendezősége terjeszti, a konsternáció pedig általános.

Az egyik rendező ur szabályos időközben a fejéhez kap:

— Na, mondja, na, tessék mondani, most mit csináljunk?

A kávé sápadtan terjeszti szét karjait, majd tehetetlenül hullatja le:

— Kérem, én mindent elkövettem, még a közeli rendőrségekre is telefonáltattam. Sajnos, eddig még nyoma sincs!!

Rendezők: Rémes, rémes!!

És minden gomolyog, rémült és reménytelen.

Tudósító (meggyőződés nélkül): A nagy riport?!

EGY REJTÉLYES ELTÜNÉS!!

Arról volt szó, hogy eltűnt a kisdobos! Eltűnt a kávéház jazzának kisdobosa! Most tessék elképzelni egy bált kisdobos nélkül!!! A kétségbeesés indokolt, a rémület érthető. Mert, hogy ne mondjunk mást, ki fogja adni azt a liktetést, mely például a tangónak elmaradhatatlan kelléke? De hiába, így van, a kisdobos eltűnt! Mikor már ebédelni sem jött, elmentek a lakására, mely dult volt és üres...

A primás a kávéshoz rohant, a kávé s rendőrsége. És kopogtak a Morsc-gépek: „Egy fe—ke—te—ru—hás, a—la—csony, ke—rek ké—pi...”

— Büntény? — vetette fel valaki, de a primás fölényesen legyintett:

— Vitte a szerszámokat is!
A kávécsészák legyintett, de inkább szomorúan:
— És vitte 15-ikéig az előleget is!
— És kissé megnyugtatta a kedélyeket.

EGY TITOKZATOS UR

A szokásos „szemtanu” betornássa magát a tömeg közepébe — mely változatlanul aggodó és megdöbben — hol emondja, miszerint tegnap este itt a kávéházban. — „annál az asztalnál”, — mutat a sarokba — egy gömbölyű, jólöltözött úrral tárgyalt a kisdobos. A gömbölyű ur, — ha jól látta a szemtanu — pénzt is adott az eltűntnek, ki bizonyos szertartászerű mozdulatokat végzett, feltehetően esküdözött... Azán a titokzatos ur feltűnés nélkül, úgy, ahogy jött, távozott. Mikor valaki a titokzatosan gömbölyű és jólöltözött ur kinézéséről érdeklődött, a szemtanu emondta, hogy feltűnően erős orra és álla van neki és a bal arcán...

Itt közbeiktaltott a szakszofonos:
— Vakuljak meg, ha nem a megyesi primás volt!
A rejtély kezdett világosodni.

HAJRA!!

Egyben mindenki rohanni Menetrendért, hogy mikor megy át a vonat Segesváron Medgyes felé? A rendőrségre, a postára, ki a konyhára, hogy a másik malacot is ölje le, a portásért, hogy meljen ki az esti vonathoz és a hírrel azonnal rohanjon vissza a rejtélyes úr itteni családja felé, hogy tényleg járt-e itthon?...

Az ember nem is hinné, hogy milyen fontos személyiség egy ilyen kisdobos!

ESTE FÉLNYOLÉKOR

Ebben az időpontban dermedt csend feküdt rá a lakásra. A primás ki-kifordult, míg egyszer azzal jött vissza, hogy fűtőtintett a vonatot. Mindenki a bejáratot leste A szakszofonos — saját bevallása szerint — egyik cigarettát a másik után — szeretne volna szívni. A főpincér idegességében úgy vett el egy szászat, hogy még meg se pengette. A primás felborzolta haját, a kávécsészák világosságot csinált a kávéházban... Mintha senki sem lett volna magánál!

Most kivágódik az ajtó és belihog a portás:

— Jön!!!
És tényleg, pár percre rá megjelent a kisdobos. Előbb betolta a kisdobot, aztán következett ő és utána egy polgári ruhás ur, ki igazán diszkrétan és feltűnés nélkül végezte kötelességét.

A kisdobos a szokott helyre tette le dobját, bólogatott a zenekar felé és a pincértől kikérte a szerződésben körülírt uzsonna-kávé...

Ennél nyugodtabb még Stavisky sem lehetett volna.

A tudósító még csak azt látta, hogy a kávécsészák gyorsan lecsavart öt égit és a főpincér remülten pengette szászait, — aztán hazament.

A BAL

Megállapítható: a bál fényesen sikerült, melyben tagadhatalanul oroszlan-része volt a kisdobosnak.

Mikor a tudósító ismét megjelent, — éppen két tánc közti szünet volt — a kisdobos a zenekar közepén vidáman mesélt valamit. Bizonyára a részleteket.

Kifogástalan szmoking volt rajta, lakkcipő és sört ivott.

A tudósító pedig hervadó zakójában elnézett a távolba és azon töprengött, hogy nem volna-e jó pályát változtatni? Például elmenne — kisdobosnak...

Baradlai László:

KULTURA ÉS FÜZÉRTÁNC

(Egy szabadegyetem születésének és korai halálának fanyar krónikája)

Szatmár, február 10.

Az olvasó bizton megbocsájtja majd ez igénytelen írás naiv és jóhiszemű írójának, hogy ezeket a sorokat egy kissé a személyes élmény ize is elkeseríti. De nem tudom magamban tartani a keserűséget és nem tarthatom magamban, mert bizonyos felelősséggel tartozom a B. L. száz olvasójának, akik hetekkel ezelőtt egy levelet juttattak el hozzám.

Ez a száz aláírással ellátott levél emondotta, hogy a B. L. hasábjain olvasták a fiatal és nagyon tehetséges Erdélyi Ágnes írását, amely büszkélkedve számolt be arról, hogy Nagyváradon milyen lüktető és lázas kultúrellet van. Esti kurzusok vannak, ahova elmehet tanulni a város minden rendű és rangú polgára, aki úgy érzi, hogy tudás nélkül nem lehet megélni és úgy érzi, hogy néha szűke van arra, hogy a világot érdeklő problémákról okos és főleg tanulságos előadásokat halljon.

— Magyarázza meg nekünk, szerkesztő ur, — írták a satmári százak — hogy miért lehet Nagyváradon és miért nem lehet Szatmáron? Miért vagyunk mi itt, ebben a hatvan ezer lakosú városban arra utalva, hogy kultúráliságunkat a mozi King-Kong című filmjével, vagy valamelyik Harmath Imre operettel elégítjük ki? Miért? A B. L. itteni szerkesztőségéhez fordulunk tehát; tegyen valamit. Ez a lap mindig a fejlődésért harcolt, talán Ön, mint a lap itteni munkatársa, tud valamit csinálni szellemi életünk fejlesztése érdekében. Ha Váradon lehetett, itt vajjon nem lehetne?

Bevallom, a kérdés nekem is szívügyem. Szívesen próbálkoztam tehát meg mindennel, hogy a satmári százak kívánságának eleget tehessek.

Először is összehívtam egy pár aláíró. Ismerkedni akartam velük. Tudni akartam, hogy kik és mire gondolnak?

Eljötték és ismerkedtünk.

Nagyrészt az aranyifjúsághoz tartozott. Nem ahhoz az ifjúsághoz, amely a pénz és a születés révén érdemelte ki — kissé gunyos hangsúllyal — az aranyifju nevet.

Ellenkezőleg.

Az én aranyifjaim valóban aranyifjak voltak. Az ifjúság aranyával, a tudás-vágy nemes fémjével voltak beöltözve. Kereskedők, kishivatalnokok, törekvő iparosok, értelmes munkások, sápadt hivatalnokleányok, csupa dolgozó nő és férfi, akik érezték, hogy néha beszélgetni kellene az irodalomról, gazdasági kérdésekről, gyermeknevelésről, szexuális problémákról, egy-egy jó könyvről, egy-egy szép versről, hogy — mint Ady mondta — „belehazudjunk az életbe egy kis harmóniát.”

Ahogy beszéltek, ahogy lelkesedtek, ahogy égett a szemükben valami lelkes fényesség, ahogy dobogott a szívük, az fellelkesített és megalapított.

Megígértük nekik. Tűzön-vízen keresztül, megcsinálom nekik a szabadegyetemet, vagy ahogy Váradon nevezték: az Esti-kurzusokat.

A szabadegyetem megszületik

Először egy testületet kerestem, amely vállalja a címet. Másikfelé ezerféle engedélyt kell kérni, különböző hivatalos torturákra kell keresztül esni. Szükség volt egy jogszemélyiségre, egy egyesületre, amely erkölcsi súlyával vállalja az előadások fedezését.

Legalkalmasabbnak az Ujságírószervezet itteni csoportját találtam. Elvégre kinek illik jobban ez a donkizotói szerep, ahol a tudatlansággal kell a szelmalomharcot megvívni, mint az ujságíróknak?

Ezzel nem is lett volna sok baj. Az ujságírószervezet megértette és magáévá tette a szándékot.

Kapóra jött, hogy Nagyváradról Gábor István kartársam áttelefonált Szatmárra, hogy nem rendeznének-e meg egy előadást dr. Tóti Bélának, a kitűnő budapesti orvos-írónak, aki éppen Nagyváradon tartózkodik és óriási sikerrel két előadást is tartott?

Ezt lekötöttük. Le is közöltettük a helyi lapokban.

Idégen emberek állítottak meg az utcán:

— Végre — mondták — végre egy kis világosság. Hálá Istennek, csak hogy már valami komoly dolog is.

Igy mondták. Így hitték. Így hittem én is.

Váratlan akadályok.

Másnap már beidéztek a rendőrségre. Névtelen feljelentés jött. Úgy hallották, hogy bolsevik előadást akarunk tartani. Mi ez? Hol vagyunk? És így tovább...

Az ember még nem veszté el a kedvét. Magyaráz, meggyőz, érvel, könyörög,

fenyegetőzik, míg végre a rendőrség belátta, hogy nem lesz propaganda-beszéd és nem lesz bolsi-röpcédulaosztogatás.

Harmadnap bizonyos körök azt kifogásolják, hogy „miért egy szociáldemokrata kezdi.” Mert dr. Tóti a magyar szociáldemokrata párt tagja.

— Nem érdekel — mondom — nem politikáról beszél, hanem nem életünk butaságairól és hazugságairól.

Ez meg a papoknak nem tetszik. Egyik felekezethez sem tetszik. Se kereszténynek, se zsidónak.

Mikor ez a kérdés is nehezen bár, de megoldódik, újra más kifogás kerül elő:

— Ez a Tóti magyar állampolgár biztosan irredenta propagandát fog csinálni.

Ezt román részről mondják. Félnapig tart, amíg meggyőző őket az ellenkezőjéről.

Közben valami vigasztaló momentum is van: a máramaroszigeti magánalkalmazottaktól levél érkezik. Ők is szeretnék megcsinálni az esti kurzusokat. Az előadók megjelennek át Szigetre is. Jó volna, ha személyesen én kezdeném.

Szövegrel kapcsolatban, éppen egy előadással, szomorú emlékeim vannak. Egy klub meghívására néhány hónappal ezelőtt magyar és román költőkről kellett volna előadást tartanom. El is mentem.

Az előadásba bele is kezdtem, de nem tudtam befejezni. Két ur beleszólt, hogy ne beszéljek magyarul. Abba hagytam. Másnap — ezt már csak utólag hallottam, — olyan értelmes jelentést készítettek, hogy én a magyar kormány pénzén irredenta propagandát akartam tüzni. Hogy román költőkről beszéltem magyarul — azzal ők nem törődtek. Nyilván úgy gondolták, hogy Eminescu-versekkel is lehet irredentát csinálni...

Igy hát a szigeti megható levélre egyelőre nem válaszoltam.

Mikor már minden rendben volt, jött a teremkérdés.

Hol tartja meg a szabadegyetem az első előadást?

Nagyváradon a városháza nagytermében tartják az előadásokat. Elsőnek a polgármesterhez fordultam. Szép, tágas, díszes a satmári városháza nagyterme. Ott áll üresen és céltalanul. A polgármester adná is — legalább így mondta — de nem lehet befutni, mert a kályhát elvitték a Dacia-kávéház nagytermébe, ahol bálók vannak.

— Adja a Dacia nagytermet.

— Azt nem lehet, mert városi határozat van rá, hogy csak négyezer lej ellenében adják ki.

hiűlés,
influenza,
reumatikus
fájdalmak ellen

Két kisebbségi iskola van. Mindkettőben tornaterem van, beépített színpaddal. Az egyik olyan nagy, hogy nem lehet kifutni. A másikat nem lehet megkapni, mert ha ott magyar előadás van, hát az különböző támadásokra adhat okot. Az állami iskolákról éppen a fent említett okok miatt szó sem lehet. Van két klub is. De ott boxversenyek, baltatáncosnők és káryások vannak. Oda még sem lehet bemenni. Van a Kereskedő Ifjaknak egy nagy disztermük. Tánciskola van benne. A Csizmadiaszínben? Tánciskola van. A Nőegylet termében? Tánciskola van...

Nem is tudja az ember, hogy milyen jókedvű város ez. Itt mindenhol tánciskola van. Itt jókedvűben kirugják a ház falát az emberek. Itt nem lehet leülni és okosan beszélgetni valamiről, mert mindenütt rikolt a jazz, mindenütt foxtrottnak az emberek kora délutántól késő éjszakáig.

Kultura, füzértánc? Nem! Füzértánc. Kultura nélkül.

Válasz a levélre.

Bocsássanak meg a levélíró százak, itt adom meg a választ. Nem lesz szabadegyetem, nem lesz tudás és nem lesznek nívós viták. Nem beszélhetünk a dollárról, a frankról és társairól, nem a történelmi materializmusról és nem a hazugság szociológiájáról. Nem hallgathatjuk meg, ahogy terveztük Tóti Bélát, Silbermann Jenőt, Turnovszky Sándort és a többieket.

De táncolhatunk helyette a Dáciában, a Csizmadiaszínben, a Kereskedő Ifjak Körében, sőt a fejünk tetején is, ha úgy tetszik.

Tanulni nem engednek benneteket, a kik meghatóan akartok és szeretnétek tanulni.

Iratkozzatok be ehelyett valamelyik tánciskolába.

Ez ellen talán nem lesz kifogása senkinek sem: a rendőrségnek, papnak, konzervatívnek, bolseviknek, románnak, magyarnak, zsidónak, hatóságoknak és kávéénikének.

Füzértánc!

Ezt szabad. Ezt lehet!

Mit? Hogy tanulni akartok?

Csend legyen!

Nem halljátok? foxtrottnot bóg a zene.

Mindjárt szünet lesz:

— Seta jobbra! — ahogy a táncmester dirigálja.

A meztelen láb divatja

Franciaország és Amerika nagy divattervezői aggodalommal várják, hogy a meleg idő bekövetkeztével visszatérnek-e a világ női a meztelen láb divatjához, vagy sem. Ennek a különösen a harisnyagyárak szempontjából káros eseménynek úgy akarnak elébe vágni, hogy olyan selyemharisnyákat hoznak forgalomba, amelyek tökéletesen testszínűek. Az elegáns divathölgy tehát 1934 nyarán olyan selyemharisnyát hord, amely már két lépés távolságról sem látható és teljesen a meztelen láb benyomását kelti.

LAKBERENDEZÉSÉNEK

MEGVÉTELENNÉL LEGYEN ÓVATOS! ÁLDOZZON TÖBBET, DE VEGYEN JÓT!

SZÉKELY & RÉTI

BUTORGYÁR RT.-TÓL, TG.-MUREŞ

FIÓKOK:

BUCUREŞTI,

BRAŞOV

„Lovasok a német éjszakában“

Irta: KORVIN SÁNDOR

Tulajdonképpen Hans Heinz Ewers nevezte el a nemzetiszocialistákat „a német éjszaka lovasainak.“ Am az ewersi páthosz káprázataiban az éjszaka is, meg a lovasok is mást jelentenek, mint amit az európai értelem lát bennük. Mert van a progresszív európai értelmiségnek egy szárnya, amelynek könnyörtelenül tárgyilagos realista s a szó történelmi értelmében materialista társadalombírálatát — idegenkedő. Kritikája előtt az ewersi hevíltben látomászerűvé heroizált fogalmak szertefoszlának. A lovasok még mindig csak a porosz szoldateszka lovain ügtenek — nem a német jövő táltosain; az éjszaka pedig nem a békeszerződések által megalázott Németország éjszakája, hanem csak a „hosszu késé“, — s ezt az éjszakát legfeljebb a parlament-kupola lángjai világítják meg.

Ewers nyilván nem így gondolta, amikor új regényének, a „Reiter in deutsche Nacht“ címet adta. És bizonyára azt sem gondolta, hogy magas istápolói egyenmény regényét — az „új német erkölcsök-re“ nézve káros volta miatt — kivonják a forgalomból. Illetve sürgősen elköszonták. Mert ezek a regények eredetileg a Kurfürstendamm nem éppen árja szekszál-hisztériái számára lettek írva. A náciok pedig feltékenyen vigyáznak a kampókereszt árnyékában felnövekedő új Grétchenek szeplőtelenességére... Nyilvánvaló: Ewers sok mindenre nem gondolt. S arra sem gondolt, hogy miképp lovasolják majd meg az 3 lovasai — a Pegazust, Vagy a muzsákat (t. i. így is jó): mert arról szól, hogy milyen módon szervezték meg a nemzetiszocialisták a Harmadik Birodalomban — a művészeteket. Illetve, hogy miképp nyergelték fel. Teljesen mindegy...

Hermann Kesten, a „Josef sucht die Freiheit“ Kleist-díjas szerzője, minden szempontból rendkívül érdekes tanulmányt jelentetett meg e kérdésről, a Klaus Mann szerkesztésében, Amszterdamban megjelenő „Die Sammlung“ januári számában, „Der Preis der Freiheit“ címmel.

„Céltalan-e a művészet? — kérde elméleti bevezetőjében Kesten, — Hasznos-e? Kétségtelenül: a művészet éppúgy használható, ahogy árthat. Célokát szolgálhat. Vannak művészek, akiket meg lehet fizetni és korrumpálni lehet, ugyanúgy lehetséges őket meg-nem-fizetni és éhezni hagyni, ki lehet őket üzni hazájukból és meghurcolni, végül ugyan is lehet ütni őket. Mindezek a lehetőségek nemcsak elgondolhatók, de egyenesen megtörténnek minden nap. Mi jól tudjuk ezt.“

Mint Kesten tanulmányának további adataiból látható, a könyvmáglák, a kipuhtított székszuáltudományi intézetek, a koncentrációs táborokba utalt és „hazaárulási“ porbe fogott írók (Ossietsky, Renn stb.) Harmadik Birodalomban, a művészetek megszervezését a N. S. D. A. P. jegyében, Joseph Göbbels propaganda-miniszter, a szónok, újságíró, költő, dramáiról és propagandista végzi. A jelszó: „Reichsdeutsche Kultur“, „német Birodalmi kultúra“ megteremtése.

A Göbbels vezénylete alatt álló „birodalmi kultur-bransok“ („Göbbels-Reichskultur-Branchen“, — ahogy Kesten nagyon találóan nevezi), éspedig: a zene, képzőművészetek, színház, irodalom, sajtó, rádió, film, együttesen, az úgynevezett „Reichskulturkammer“ (Birodalmi kulturkammer) kereteibe vannak beszerelve. Ennek a központi intézménynek alosztályai, az illető szervezeti elnevezések alatt működnek: a „Reichsschöpfungskammer“ (Birodalmi irodalomkammer) elnöke: Hans Friedrich Blunck; társelnöke: Dr. Hans Grimm, Hanns Johst. A birodalmi kiadványallat igazgatói: Dr. Friedrich Oldenburg, Th. Fritsch, dr. H. Wismann. A „Reichspressekammer“ (Birodalmi sajtókammer) elnöke: Max Amman. „Reichsdramaturg“ (Birodalmi dramaturg): Dr. Rainer Slösser... Folytatni lehetne a végletekig. Csupa ismeretlen kultur-kalandora egy szellemtelen rezsimek: egy „birodalmi“ kulturblöff hivatalos nullitása.

Mondanunk sem kell hogy mindeme „kulturkamarakon“ belül és kívül az történik, amit a minden kamarák és propagandák fölött trónoló Joseph Göbbels napiparancsba kiad. És joggal Mert — ha volnának olyanok, akik nem tudják — Göbbels érdemdu szerzője egy regénynek — amelyet Kesten szerint — mindössze tizenketten olvastak el egész Németországban, s egy drámának, amelyet, rossz nyelvek szerint, csak halálos fenyegetések sulya alatt adtak elő „birodalmi“ színpadon. De ha Joseph Göbbels maga Goethe volna is, — egy hatalmas nyugati nép irodalmát, a Rajnától a Balti államokig, az Északi-tengertől a Bodeni tóig nem lehet kommandóra irányítani, mint egy garnizont. Am a „kis doktor“ (így nevezik ma náci-Németországban Göbbels-et) ambíciói határtalanok. Ő ma a Harmadik Birodalom kulturdiktátora.

„Az írónak — mondja más helyen Kesten — csak azt szabad megírnia, amit a nemzetiszocializmus engedélyez. Így tehát nem írhatja meg az igazságot. Minthogy azonban igazság nélkül nincsen alkotás, — így nem is írhat.“

A Harmadik Birodalom „gleichschaltolt“ irodalomtermelésében a valóságot holmi kaszított valóság-pótlékkal, az igazságot pedig káprázatokkal pótolják. Ez az, amit a németek józanabb napokban „nationale Ersatz“-nak neveztek. A kókdás svindli, a roham-állat heroizálása, a valóság elsibolása — ez a főcél. Ezért van szükség visszaélésre „az értelmellen szabakkal, a tárgynélküli nevekkel s a tartalmatlan kifejezésekkel.“ (Kesten.)

Szerfölött jellemző az új „birodalmi“ művészetekre az egyik leginkább akkreditált szerző: Hanns Johst munkamódszere. Johst a hírhedt „Schlageter“-dráma koszos írója, a porosz állami színház ujdonsült náci-dramaturgja, az „Union Nationaler Schriftsteller“ (Nemzeti Írók Szövetsége) s a Porosz Kultúrákadémia elnöke. Egyszóval nagyon favorizált ember. Éppen őt mutatja be „smink nélkül“ a „Neue Deutsche Blätter“ januári számában közzétett leleplező cikkében I. C. Weiskopf. Am előbb Leo Schlageter-rel, a nevezett dráma hőseivel kell tisztába jönnünk. A johsti dráma rohamszíjas hérosza mögött — a valóságban — közönséges poitikai (szabadcsapatos, „különítményes“) kalandor húzódik meg. Schlageter az u. n. Organisation Heinz nevű gyalogos-különítménynek volt tagja, amely Felsőszilézia és a Baltikum között garázdálkodott, néhány más különítménnyel együtt. A csapatok, hol „a külső ellenség“, hol pedig a 921—22-ös évek nagy munkás-megmozdulásai, „a belső ellenség“ ellen küzdöttek. Schlageter Danzigban ujjabb „nemzetvédelmi csapatokat“ szervez, — ugyanakkor azonban a lengyel kémszervezetnek is juttat híreket. Megszervezi az u. n. Sprengtrupp Essen (Esseni repítő-trupp) nevű desperádó-csoportot és vasúti hidakat röpit velük a levegőbe a Haafbach fölött. Egyik ilyen bravur, néhány francia katona életébe kerül. Három hétre rá a francia titkosrendőrség elfogja Schlagetert két társával együtt. A börtönben s a hadbíróság előtt — hogy fejét megmentse, — a „hős“ öszszes társai nevét „beköpi.“ Ami különben semmit sem használ. Schlageter a Goldheimi sikon agyonlövik. Ez a Horst Wesselnél jóval nagyobb kaliberű, másik nácihős kurtárafogott élettörténete. A rólaszó politikai grand-guignol szerzője: Hanns Johst csak 1930 után lett náci. Addig valamiféle baloldali demokrata, pacifista, sőt nagyon radikális pacifista volt. A háború alatt (mily kiábrándító): szimuláns volt. Idegbajt szimulált és elmeegógyintézetbe záratta magát, hogy ne kelljen a frontra mennie.

És ma? A hősi halálba heccelés hisztikus páthosát „szítja“ drámáiban.

Igaza van annak a szellemes emigránsnak, aki azt tanácsolja, hogy a náci-művészetéről és művészekről csak a bűnügyi rovatban — vagy seholl! A Harmadik Birodalom művészete Pitaval-krónikára vár.

A weimari köztársaság napjaiban divat volt a frondörködés és a társadalmi radikalizmus. Abban az időben Hanns Johst is a hausse kultur-kalandora volt. „Morgenröte“ című drámájában még így beszél: „A háború az arisztokrácia számára becsületügy, a kereskedelem számára üzlet, a proletárság számára pedig — megtizedelés!“ Ugyanott: „A hazaszeretet lehet korlátozott is, rendszerint azonban törvényes előírás.“

Ehhez, úgy hisszük, nem is kell kommentár. Hanns Johst ma, a „Morgenröte“-ben megbélyegzett tömegtizedelésért harcol.

„Ha elfogadjuk Lessing meghatározását — mondja Kesten —, hogy az igazság a művészet szabadságprincípiuma, úgy kijelenthetjük, hogy művészet szabadság nélkül, azaz igazság nélkül — lehetetlen.“

És valóban...

A Harmadik Birodalom felől hallatszó hangok nem is a művészet hangjai. Csúpan valamiféle patkódobogás visszhangjai.

A német éjszaka lovasai ügtenek — a szakadék felé.

NEMES FERENC:

LAJOS, AZ „ÖSZVÉR“,

AKIT A „KOMA-TRÖSZT“ PÉNZEL ÉS RUHÁZ...

Riport egy életművészről, aki sportszerűen pumpol és lumpol

Lajos, az üstfoltzó Dondos-nemzetség bohém sarja, akivel Tordán ismerkedtem össze, eredetibb férfidivatot utított, mint Mangold Béla Kolos, vagy akár a welszi herceg. Zoknijá felett hosszú, azsuros női harisnyákat visel, (ne tessék rosszra gondolni, csak azért, mert hideg van!), ingének csak eleje van, zekéjén, szakadásokkal együtt, legalább száz zseb diszeleg, nadragja rojtos bokáját, mint a cowboynak.

A welszi herceg ezzel szemben csak egyszerű szmokingot, esetleg modern golf-öltözkéket visel...

Ennyi a különbség köztük!

Nemeg, hogy Lajos nem a Buckingham palotában, hanem egy gyanus putriban lakik. Nem Londonban, hanem Tordán, de köd itt is szokott lenni!

Ettől eltekintve, majdnem minden „stimmel.“ Lajos vidéki viszonylatban kész világfi, cigányvégi viszonylatban kész dandy, cseveg, filozóf, tódit, társalog és szórakoztat. Arról, hogy golfozna, nincs tudomásom. Viszont nagyobb bohém, mint... szóval nagyobb, mint a legnagyobb bohém. Mit mondjak: a putrik Újházi Edéje, az üstfoltzók Nyárai Tónija...

Mindenekelőtt, nem dolgozik. Másképp oldotta meg a megélhetési és létkérdéseket.

Volt vagy hat purdjéja, akiket kérésére jóellátott városi urak: tanácsosok, miegymás tartottak keresztváz alá.

Igy verbuvált hat komát Lajos. Négy purdét azóta meggyászoltak Dondosék, a komaság azonban a közmondás ellenére tovább tart, mert Lajos ragaszkodik hozzá... Élne csak muszáj!

Tanuja voltam, amikor egyik ex-komájára, a városi tanácsosra rontott:

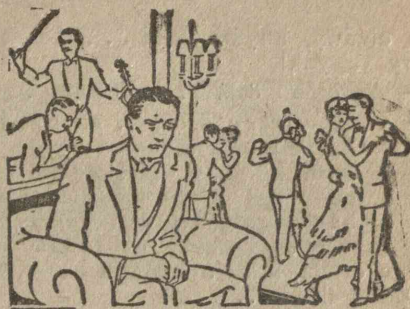
— Szervusz! — szól fennhéjázva, miközben a kályha mellé kuporodott — add meg azt a 200 lejt, amit ígértél!

Kriptai csend.

— Adj 20 lejt! — kockáztatja meg újfent Lajos, borostás arcán olyan anyagi mosollyal, aminek párját csak Rubens festményein, a pufók amorettek „grüberlis“ pofikáján lehet látni...

A néma légbe nem merül a legkisebbnyi zaj.

— Tizenötöt! — rebegi Lajos, de hangja már fenyeget. Az anyagi mosolyt is egélykérő, kétségbeesett pillantás váltja fel. Ezt is valamelyik régi mester festményéről tanulhatta. Megkínzott márti-

ROSSZKEDV

A fájdalmak és tartós vizeleti ingerek felizgatják önt. A vizeleti szervek megbetegedését csirájában ölje meg

HELMITOL

TABLETTÁK

által, mely hatásos fertőtlenítő szer a belső szervek részére

Kérdezze meg az orvosát!

rok néznek így, akik alatt máglya ég, vagy forró olaj sutorog...

— Nesze tiz lejt! — hangzik a határozat — de most menj!

Lajos eltünteti a pénzdarábot. Gyorsabban, mint Uferini, dölyfösebben, mint egy emigrált orosz arisztokrata, szemtelenebbül, mint egy piaci légy...

— Nem megyek! — szól azután és kényelembe helyezi magát — kérek egy cigarettát, egy télikabátot, némi fehérneműt és cipőt is természetesen.

— Lajos! Lajos! — szól fedőleg a „koma“ — két hónappal ezelőtt kaptad meg az apósom viseltes bekecsét...

Lajos legyint...

— A purdék takaróztak velem! Két hét alatt szétrugták! Sokat forgolódtak... Belátod,...

Azzal rágyújt a feléje nyújtott Regálra. Ugy ül a kályha melletti kuckóban, mint valamely klubszékben:

— A feleségem, kérek — panaszkodik, miközben pazar füstkarikákat remekel, — egész télen nem mozdult ki otthonról. Egy szál ruha van rajta, kérlekalásan. Ha valakinek ajtót nyit, rögtön odaszalad a kemence mellé rántást kavarni, hogy háttal álljon a vendégnek, mert mindent látszik! Szégyeli magát, kérlekalásan! Hiszen vehetnék neki valamilyen kötőt az öszeren, de pénz kell ahhoz is! Legalább 60 lejt!

Ismét „komájára“ néz. Merően, mint-ha hipnotizálni akarná...

— Legalább 60 lejt! — ismétli meg és vészenes lóballja kezében a forrasztó-rudat.

Mert Lajos azért mindig magával hordja „műszereit“ és egyéb kellékeit.

— Legalább 60 lejt! — esd harmadszor is Lajos.

— Mi van azzal a 20 lejjel, amit tegnap kaptál? — kérde a végtelen türelmü „koma“.

Lajos kiegyenesedik. Félelmetesen ropog a gerince...

— Megittam! — veri a mellét — számít az a néhány pohár forralt cukor? Mit csinálhat egy ilyen magamfajta öszvér?

— Öszvér? — szölok a vitába — hogyan érti ezt, kedves Lajos? Mert ha nem tévedek, öszvért mondott!

— Örményt akartam mondani — magyarázza Lajos. — Ugyanis csak az apám

volt cigány, anyám nem... Tehát örömeny vagyok!

— Az előbb öszvért hallottam...
— Öszvér, vagy örömeny, az mindegy! — tromfolt Lajos, akinek a jellek szoriat egészen különös fajelmélete van. Nabát, hogy miket termelnek ki ezek a vegyes házasságok. Itt van például Lajos: öszvér és örömeny egy személyben. Olyan csoda, mint a két lábú borjú, vagy a számi ikrek...

— Megyek! — cihelődik fel Lajos, az öszvér. — Otthon mált eszünk — mondja vádlólag, mintha mi testesítőnk meg a tőkés társadalmat — az a köntös, mondom, csak 60 lejbe kerülne! És akkor iszom, amikor tetszik! Nem éet az én életem! Bezzeg Brassóban, katonakóromban, hadiövezgy volt a barátom, 2800 lej készpénz felett rendelkeztem, aranygyűrűt hordtam. Most?

— Sebaj, Lajos ur! — csitítom — fel a fejével, amíg a komák léteznek... Ez némileg meg is nyugtatja. Vár egy

pillanatig, azután köszön és elmegy. Néhány másodperc múlva bedugja a fejét az ajtón:

— Csak annyit akarok mondani, hogy 10 napon belül felkötöm magam. Tegnapelőtt már nyakamban volt a hurok, csak a szomszédok rimádkodtak, hogy így ne, meg úgy ne, Dondos ur, hát leszálltam. De most megteszem. Esküszöm! Kérek még egy cigarettát!

Azzal vigan elpöfékel. Megy a kettes sorszámtól viselő komához...

Hölgyeim és Uraim! Amennyiben rövidesen olyan hírt kapnak Tordáról, hogy Dondos Lajos üstfoltzó cigány felkötötte magát, tudják meg, hogy Lajos, a rokonszenves, bohém Lajos beváltotta kétes fenyegetését!

Különben, nem hinném, hogy megteszi! Én például csak akkor kötém fel magamat, ha komája lennék...

Azért is távoztam el ilyen sebesen Tordáról. Félttem, hogy kiténtet bizalmával, ami Lajoséknál minden báromnegyed évben időszerű!

Csak a ragyogó fehér fogcsor tetszik...

Tudományos eljárás, amely gyorsabban és alaposabban eltünteti a fogakon levő sárga foltokat, megfehéríti fogcsorát... Egy kísérlet meg fogja győzni. Rövid időn belül látni fogja, hogy a KOLYNOS fogkrémtől olyan ragyogó fehérséget kapnak fogai, amilyent egyetlen más közönséges fogpasztával sem tud elérni.

Finom habja behatol a legszűkebb foghézagokba is, eltünteti a sárga fogakat és a fogzománcot látható lerakódást, anélkül, hogy a zománcot megtámadná. Kezdje meg azonnal a KOLYNOS fogkrém használatát, — egy centiméter nagyságú darab száraz keféen, kétszer naponta, — és azonnal észlelni fogja hatását: fehér, egészséges fogak, rózsaszín foghús. Vegyen még ma egy tubus KOLYNOS fogkrémet.

Gábor István:

A plágium

Plagizált, hallottad?... No de felháborító... Ha nem tud írni, ne írjon... Miért? Te tudsz írni, miért írsz?... De hát ez hallatlan. Mükedvelő Erzsike ellopott egy novellát Berkes Imre „Ezer leányfej” című kötetéből... Bizonyíts! Holnap hozom a bizonyítékokat... íz a legaljasabb, amit egy író tehet... Lop! Lopott. Agytekereset lopott. Gondolatkait! Erzéseket! Fájdalmakat! Kétségbeeséseket! Mondatokat! Tolvaj... tolvaj... tolvaj... tolvaj...

Dehát az istenért, csendesedjétek le már. Hát mi történt? Annyi az egész, hogy egy nagyváradi fiatal író, egy szorgalmas és sokaktól akceptált mükedvelő állítólag plagizált. Egy novellája nem eredeti. Az úgy kissé szélesebb hullámot vert, mint az az egész történethez illt volna s most a rágalmozott bizonyítékokat követel, a rágalmozó pedig haragva csapkodja az asztalt, hogy hozza a lesújtó bizonyítékokat...

S mielőtt a rágalmozó előhozza a bizonyítékokat s a rágalmozott ebből netalán még nagyobb vihart varázsol, legyen szabad egy-két olyan adatot felsorolni, amely a plágium „borzalmának” nagyságát kissé visszacsökkenti a világirodalom szégyenmentes berkeibe.

Nyilván nem ismerik Richesource urat, a 17. század ragyogó képzettségű intelligens tolvaját, aki a hozzá folyamodó írókat lopni tanította. Richesource egy ideig anekdotaszerűen imbolygott a valószínűség világában, de később bekevert a Larousse-féle lexikonba és d'Artigny abbé éppúgy esküszik rá, hogy élt, mint Georges Maurevert.

Az adatok szerint Richesource plágiumakadémiát nyitott Párisban. Az akadémia 40 esztendőn keresztül működött, nagyszerűen jövedelmezett és tisztán irodalmi tolvajkodásból élt. Az akadémia 1667-ben alapvető munkát jelentett meg arról, hogy miként kel' az írónak álöltözetbe burkolni az íráskor egyes fajta, hogy ne lehessen ráismerni az eredetire. Ha valamely idegen szerző művében megtetszik egy frázis és azt fel akarjuk használni, akkor:

1. Meg kell cserélnünk a sorrendet.
2. Az egyes szavakat más, hasonló értékűekkel helyettesíteni.

És azonnai egy példa: Az író, akitől lopni akarunk, arról ír, hogy milyennek kell lenni a teljhatalmu követnek. Szerinte a jó követet három tulajdonság jellemzi: feddhetetlenség, rátermettség, bátorság. És most: És most: 1. Szórendi csere: Bátorság, rátermettség, feddhetetlenség és 2. Hasonló értékűekkel való helyettesítés: A jó követ legyen szilárd, jellemű, becsületes és ügyes.

Mint az adatokból kitűnik, Fléchier nismens-i püspök korának legnagyobb szónoka ugyanerre az akadémia jart és nagyszerű beszédei helyettesítések és cserék útján jött létre.

És Molière talán nem ugyanebben az időben mondotta: *Je prends mon bien, ou je le trouve?* (Onnan veszem a kincesimet, ahol csak mód van rá.)

És Voltaire, akinek nagyságához nem fér kétség és mégis egy kínos hasonlat: Voiture 17. századbeli költő versének két sora, amely arról ír, hogy egy ólomgolyó a legkülömb koponyát is szétzúzhatja:

Mindenekelőtt méltóztassék elővenni egy noteszt s a kereseti források rovatát kibővíteni egy új szóval:

„Szamárful.”

Ha nincs notesze, megfelelő lesz a diploma, felmondó levél, rendelkezési állományba helyező rendelet, betétkönyv végérvényesen, fiataloknak pedig az érettségi bizonyítvány tisztábbik fele.

És most tessék meggyőződni a tényekből.

A külvárosban, a vasuti töltés mellett ebben az átkozott időben is futballoznak a srácok. Egy-egy tizkilós zsák van köztük mindenik derekára s mikor sipol a vonat, egymástól néhány lépés távolságra vonalba állnak és szamárfullet mutatnak a mozdonyvezetőnek, aki tehetetlen dühében köszönnel dobálja őket. Ebben a fűtő is segítségére van. Az így beszer-

zett fűtőanyagot zsákjaikba gyűjtik és hazaviszik. Nap-nap után szamárfulletnek, köszönnel tüzelnek s nem fizetnek érte egy vasat sem.

Ki gondolta volna, hogy ez az ártatlan tréfa, amit csirizesképű suhancok egymás usztatására találtak ki, ugyancsak az ő kezükben napjaink egyik égető kérdésének, a tüzelőanyag beszerzésének ilyen módon való megoldásához vezet. A tömeg szereti a forradalmi újításokat s az a szerény nézetem, hogy a szamárful rövid időn belül előtérbe jut, mint szociális kérdés. Mert ez a szamárful, amelyik nebulók és suhancok gyanus színű füleit még gyanusabb színű kézfejjel való meghosszabbításából származik — azt hiszem ebben mindannyian egy véleményen vagyunk — általános elterjedtségnek örvend már a felnőttek között is. Hiszen

a mélyenszántó paragrafusok labirintusaiban ezzel találják szembe magukat a kereskedők, ezzel intézik el a bankvezérek a betéteseket, az adósok a hitelezőket, a hétpróbás csirkefogók a rászédett rendőrséget, politikai téren pedig nagy népszerűsége tett szert, mint diplomáciai lövátétel.

Ma, amikor az ember ugyyszólván vegetál a globuson, parányi szürke életének előrendítésére minden megengedett és meg nem engedett eszközöket igénybe vesz. Teszi ezt azért, hogy a hét szük esztendőből kiragadjon életét és szenvedéseinek bőséges kárpótlásul bevezessen a hét bő esztendőbe, amit rózsaszínű ködök fognak majd jelezni.

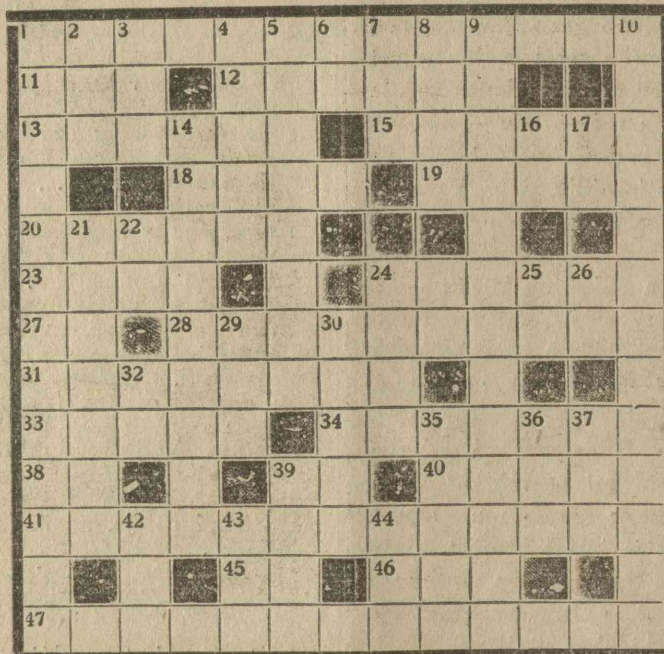
Ha addig ugyan fel nem fordul.

PONGRACZ VILMOS

SZELLEMI TORNA

Keresztrejtvény

Weisz Gyula munkája

Vízszintes sorok: 1. Peru felfedezője és meghódítója, 11. „Z”-vel a végén, nem jó, 12. Nagy épület (ék. hiba), 13. „K”-val Jókai születési helye, 15. Nyakraváló, 18. Az álmodó vendége, 19. Vissza: mágnes, másképpen, 20. A francia forradalom egyik kiváló alakja, 23. Jupiter

felesége, 24. Orosz író, 27. Állati lakhely, 28. Mitológiai alak, 31. Francia hódító, 33. Vissza: „l”-el gáv, 34. „T”-vel Verdi opera, 38. Kis folyó, 39. Vissza: a jöszivű teszi, 40. Ez a kutya... 41. Két szó: 1. Gyorsan továbbított gondolat, 2. Vasat üt, 45. Börtön, 46. Vissza: menj! (idegen

... Et qu'un peu de plomb peut casser La plus belle tete au monde.

És ugyanaz Voltairénél:

Et qu'un plomb dans un tube entasse par de sols.

Peut casser d'un seul coup la tete des heros.

Voltaire-re egy egész sor plágiumot rábizonyítottak azóta, egész sor verssorokat lopott el, anélkül, hogy átalakította volna azokat.

És Dumas, az öregebbik, akiről Quérard bebizonyította, hogy hetvenöt művet jelentetett meg a saját neve alatt,

amelyeket nem maga írt, hanem éhbérrel díjazott szerencsétlenekkel íratott. Az öreg Dumas a legnagyobb tolvaj volt, aki valaha élt — mondja Qérard — aki nemcsak lopott, hanem plagizált is. „A macheouli farkasok” című regényét Walter Scott „Rob Roy” című regényéből lopta.

És a legutóbbi időkben Frank Arnau-ról derült ki, hogy összes regényeit írat-ta, amiket nem íratott, azokat lopta.

★

Hiszen nincsen szó arról, hogy Dumas, Voltaire és a többiek tolvajkodásán fel-

hevülve, lopjuk el másnak a gondolatait de, ha véletlenül megtörtént, lássuk be, hogy az ügy nem olyan súlyos, főképpen annál, aki a lopásoktól elkerőn még írni is tud.

★

S legvégül, amíg más rá nem jön, engedjék meg, hogy bejelentsem, hogy jelen cikkem is nyugodtan beállhat a plagizálással vádolt írásművek sorába, mert ha Ráth-Végh fel nem fedezi a párisi plágiumakadémiát és az öreg Disraeli meg nem írja az ő „Curiosities of Literature” című könyvét, cikkem semmieset-re sem láthatott volna napvilágot.

RÁDIÓ-ÉLET

A hét rádió-műsora

Az éther színe-java

SZIMFONIKUS HANGVERSENYEK

Bécs, vasárnap, 12.20: Szimf. hgv.
Brünn, vasárnap, 9: Énekkari hgv.
Prága I., vasárnap, 19: Kantate.
Varsó, 20.05: Lehár hgv.
Brüsszel I., vasárnap, 22: Szimf. hgv.
Brüsszel II., vasárnap, 22: Zenekari hgv.
Luxemburg, vasárnap, 25: Haydn hgv.
Bécs, hétfő, 18.40: Beethoven D-dur.
Luxemburg, hétfő, 21: Esti hgv.
Varsó, hétfő, 2-: Lengyel hgv.
Brüsszel I., hétfő, Szimf. hgv.
Strasszburg, hétfő, 22.30: Zenekari hgv.
Toulouse, hétfő, 23.30: Operarészletek.
Luxemburg, kedd, 21: Lengyel hgv.
Bukarest, kedd, 21.20: Szimf. hgv.
Toulouse, kedd, 23.30: Szimf. hgv.
Budapest, kedd, 24: Zenekari hgv.
Zágráb, szerda, 14.10: Beethoven V.
Bécs, szerda, 20.35: Haydn-oratórium.
Luxemburg, szerda, 21: Szimf. hgv.

Varsó, szerda, 21.15: Zenekari hgv.
Brüsszel I., szerda, 22: Offenbach hgv.
Strasszburg, szerda, 22.30: Szimf. hgv.
Belgrád, csütörtök, 21: Orosz hgv.
Luxemburg, csütörtök, 21: Szimf. hgv.
Palermo, csütörtök, 21.30: Szimf. hgv.
Róma, csütörtök, 21.45: Szimf. hgv.
Brüsszel I., csütörtök, 22: Zenekari hgv.
Prága, csütörtök, 23.30: Smetana-hgv.
Belgrád, péntek, 20: Régi mesterek műveiből.
Bukarest, péntek, 21: Szimf. hgv.
Varsó, péntek, 21.02: Szimf. hgv.
Brüsszel, péntek, 22: Szimf. hgv.
Bécs, péntek, 22: Zenekari hgv.
Brüsszel I., szombat, 22: Zenekari hgv.
Brüsszel II., szombat, 22: Szimf. hgv.
Varsó, szombat, 22.20: Chopin-hgv.
Strasszburg, szombat, 22.30: Énekkari hgv.
Toulouse, szombat, 23: Operatrérszletek.

OPERÁK ÉS OPERETTEK

Laibach, vasárnap, 21: Operatrérszletek.
Róma, vasárnap, 22: Orpheus az alvilágban.
Bozen, hétfő, 20.40: La Gioconda.
Varsó, kedd, 21.02: Haway rózsája.
Palermo, kedd, 21.30: Manon Lescaut.
Budapest, szerda, 20.30: A Trubadur.
Belgrád, szerda, 21: Operatrérszletek.
Róma, csütörtök, 21.50: Operatrérszletek.

Bukarest, péntek, 20.30: Operatrérszletek.
Budapest, péntek, 20.30: Operatrérszletek.
Palermo, péntek, 21.30: Vig opera.
Hamburg, szombat, 19: A denevér.
Palermo, szombat, 21.30: Frisquita.
Róma, szombat, 21.50: Operatrérszletek.

Vasárnapitól - vasárnapig

Vasárnap, február 11.

BUKAREST. 11.30: Vallásos előadás.
Templomi zene. 12: Szimfóniák. Gramofon. 12: Gramofonlemez. 14.15: Könyvi zene. 18: Dzs. 20: Rádiószabadegyetem. Gramofon. Előadás. 21: Lehár Ferenc „Éva” című operettje. BUDAPEST. 10.15: Hírek. 11: Katholikus istentisztelet. 12.15: Protestáns istentisztelet. 13.30: Az Operaház zenekarának a hgv. 15: Gramofon. 16: Az állásnéküli zenészek hgv. 17.30: Előadás. 20.15: Hírek, majd a Meues kvartett hgv. 21.20: Hírek. Vigjáték a stúdióban. 23.10: Rác B. cigányzenekarának hgv. 24: Róosz Emil zenekarának hgv. — BÉCS. 12.20: Szimf. hgv. 15.30: Szórakoztató zene. 16.30: Kamarazene. 18: Gramofon hgv. 21.05: Vigjáték. 23.30: A bécsi szimfónikusok esti hgv.

Hétfő, február 12.

BUKAREST. 13: Hírek. Gramofon. 14.15: Könyvi zene. 18: Rádiózenekari hangv. 19.15: Spineanu Sylvia dalhgv. 20: Rádiószabadegyetem. 21: A Theodorescu kvartett kamarazene hgv. 21.50: Dalhgv. 22.15: Cselló-hgv. BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek, előadás, gramofon. 13: Déli harangszó. 13.05: Az egyetem vokálkvartettje. Hírek. 14.30: Rác-Kovács László cigányzenekarának hgv. 15.40: Hírek. 16.50: Diákok felőrája. Asszonyok órája. 18: Az Operazenekar hgv. 20.50: Előadás. 21.20: Collegium Musicum, a zenei főiskola hgv. 23.20: Hírek. Bura Károly cigányzenekarának hgv. 24.15: Francia előadás. BÉCS. Déli hgv. Népi zene. Szórakoztató zene. 18.20: Népdalok. 20.30: A mozikirányító vigjáték 3 felvonásban. 23.20: Táncczene.

Kedd, február 13.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15: Könyvi zene. 18: Zenekari hangv. 20: Rádiószabadegyetem. 21: Pia Zguradescu dalhgv. 21.20: Szimf. hgv. 22: Előadás, majd Beethoven 2. sz. szimfóniája. BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek, gramofon, előadás. 13: Déli harangszó. 13.05: Gramofon lemezek, hírek. 14.30: Katonazene. 17: Előadás. 18.50: A somogyi zenekar hgv. 19.50: Zongorahgv. 20.30: Tárcsa, hírek. 21.20: Rác-Berczi cigányzenekarának hgv. 22: Vig. est. 24: A budapesti zenekar hgv. 1-2: Mándits dzsezz. — BÉCS. 13: Ismert művészek gramofonon. 20.30: Farsang, egyveleg. 22: Tarka óra. 23.30: Esti hgv.

Szerda, február 14

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15: Gramofon. 18: A rádiózenekar hgv. 20: Rádiószabadegyetem. 21: Kamarazene. 21.30: Előadás, dalhgv. 22.15: Hegedű hgv. 23: A dalhgv. folytatása. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek, előadás, gramofon. 13: Déli harangszó. 14.30: A postások zenekarának hgv. 17: Hegedű hgv.-közvetítés Hubay Jenő lakásából. 20.30: Verdi „Trubadur” c. operájának közvetítése az Operaházból. Később gramofon. — BÉCS. 13: Déli hgv. Alpési dalok. 13.30: Szórakoztató zene. 14.10: A hgv. folytatása. 14.30 — 15: Ismert művészek gramofonon. 20.35: Haydn oratóriuma. 23.35: A bécsi szimf. esti hgv.

Csütörtök, február 15

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15: Könyvi zene. 17.15: Gyermekeknek. 18: Délutáni hgv. 19.50: Rádiószabadegyetem, előadás. 20.30: Operaközvetítés. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 13: Déli harangszó. 13.05: Vokál hgv. 14.30: Angol és amerikai dalok zongorán. 19: Angol nyelvlecke, könnyű zene. 19.30: A budapesti szalonzenekar hgv. 20.30: Külpolitikai szemle. 21.30: Dialógus. 22.10: Veres Lajos cigányzenekarának hgv. 23.30: Katonazene. 24.30: Könyvi és dzsezz-zene. BÉCS. 13: Déli hgv. 18.15: Hgv. óra. 20.35: A bécsi filharmonikusok hgv. 23.20: A bécsi szimf. esti hgv.

Péntek, február 16

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15: Könyvi zene. 18: Rádiózenekar hgv. 20: Rádiószabadegyetem. 21: Szimfónikus hgv. majd felolvasás. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek, előadás, gramofon. 13: Déli harangszó. 13.05: Orosz népzene, hírek. 14.30: Megyeri Nándor cigányzenekara. 15.40: Hírek. A fiatalok felőrája. 17.30: Elbeszélés. 18.50: Előadás. 19.10: Dzsezz hgv. 20.30: Opera köv., majd cigányzene. — BÉCS. 13: Déli hgv., ismert művészek. 14.25—15: Paraszti zene. 20.15: Katonazene. 23.40: Esti hgv.

FIATAL ÉS MINDIG ÖRÜL AZ ÉLETNEK

Testi bántalmak sohasem kedvtelenítik.
Önek is elárulja kis titkát: Pyramidon
az állandó kísérője! Fejfájás és menstruációs bántalmak ellen nem létezik jobb.
De a Bayer-keresztrel ellátott eredeti
Pyramidon kell hogy legyen.

Pyramidon

Szombat, február 17

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14.15: Könyvi zene. 18: Táncczene. 20: Rádiószabadegyetem. 21: „Liliacul” orosz egyesület előadása. 21.30: Előadás Vrioni kisasszony énekel. 22: Táncclemezek. — BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 13: Déli harangszó. 13.05: Irodalmi matiné. 14.30: Könyvi zene. 15.40: Hírek. 17.10: Meseóra, hírek. 19: A rádiótechnikáról. Operatrérszletek, gramofon. 20.30: Előadás. 21: Magyar népdalok. 22.10: Hírek, kamarazene. 23: Dzsezz-zene. 23.45: A budapesti szalonzenekar hgv. — BÉCS. 13: Déli hgv. Ismert művészek gramofonon. 13.30: Szórakoztató zene. 14.25—15: Népdalok. 17.25: Mandolin hgv. 18.29: Vigjáték. 21.05: Sz. njáték 4 felvonásban. 23.25: A bécsi szimf. esti hgv.

TAMARA

Szatmár, február 10.

Schreiber Alajos, a szatmári színház kitűnő és népszerű karmestere, Szabados Árpád színész-író társaságában Tamara címen operettet irt. A bemutató február 11-én, diszes külsőségek között lesz a szatmári színházban.

Expressz-intervju a tehetséges zeneszerzővel:

— A Tamara már a harmadik operettem és úgy érzem, a legjobb. A Csókhercegnőt és az Utolsó farsangot, az első két darabomat egész Erdélyben játszották, sőt most volt mindkettőnek bemutatója Szegeden is. Remélem, ez már Pesten is színpadra kerül. Egyébként harminckett éves vagyok, nős és négy napja boldog apa is. Pesten végeztem a zeneakadémiát. Hegedűművésznél készültem és karmester lettem. Minden viccet megelőzve, közlöm, hogy a Tamara bemutatójának estéjén az összes zeneszerzők, Wagnertől egészen Ábrahám Pálig, képviselve lesznek. Legalább is a partitúrábar. Nem azért vagyok színházi karmester, hogy erre súlyt ne fektetnek...

MELLHÜLÉSEK

Köhögés, Izomfájdalmak, Reumák

Az egész világ használja a SLOAN'S LINIMENT-et, mellhülségek és egyéb fájdalmak csillapítására. Külsőleg használva azonnal felszívódik. A duzzadások eltűnnek, a szövetek és az idegek megnyugodnak és az általános állapotukba visszatérnek, a fájdalom pedig megszűnik.

Legyen mindig kéznél egy üveg SLOAN'S LINIMENT. Reumák.

Lumbago, Mellhülségek, Fica-modások, zúzódások és bármilyen betegség és fájdalom eseteiben használjuk a SLOAN'S LINIMENT-et. Használata gazdaságos, egy üveg tartalma hosszú ideig elegendő. Kapható gyógyszer-tárakban és drogeriákban.

A SLOAN'S LINIMENT mindenféle fájdalmat megszüntet.

A SLOAN'S LINIMENT

MEGSZÜNTET
MINDEN
FÁJDALMAT

Két leány-porszem utja

Beszélgetés a rendőrségen

Brassó, február 10.

A rendőrségen két nappal ezelőtt — a mint azt a B. L. is megírta, — feljelentést tett Seres Benjámint vasutcai vendéglős két szolgálója ellen, hogy azok 2000 lej értékű ruhaneműt és más apróságot lop-tak el tőle.

A rendőrség részéről Paulman Gheorghe azonnal megkezdte a vizsgálatot és döntő bizonyítékok birtokába jutván: előállította a két leányzót: Karda Margitot és Sebeslyén Annát.

*

Ma délelőtt már készen voltak a jegyzőkönyvek: a vizsgálat befejeződött. Karda Margitot próbáljuk vallatni a rendőrszobában.

Csikszentgyörgyről jött Brassóba.

Előéletéről nem akar beszélni.

Nem beszél, pedig szép leány. Karda Margit, kreolbarna bőre van, fekete fényes haja, égő fekete szemei, pajzán tekintete, felületes modora. Mindez nagyon indokoltá teszi azt, hogy hallgasson előéletéről. Még hozzá: vendéglői „alkalmazott” volt.

Ne kísérletezzon
egészségével.
Kerjen Ön is
kimondottan
eredeti
„OLLA”
óvszert mely megóvja egészségét

„OLLA”
GUM.

Érthető, ha nem beszél az előéletéről.

*

A másik „bűnös” Sebestyén Anna.

Az első szóra kinyitja az életét.

Zetelakai székely leány. Másfeleves volt, amikor meghalt az anyja. Apját elnyelte a doberdói fensik.

Anna sodródott. Egy nagynénje nevelte, aki a szomszédfaluban lakott.

Aztán Udvarhelyre került szolgáló. Majd Brassóba, Seres Benjámint vendéglőshöz.

Jelenleg 17 éves.

Mit lopott? Miért van ez a nagy hivatalos céccó körülötte, egyenruhás „közvegyek”?

— Semmit sem loptam, kérem, — mondja — én semmit sem loptam és a társam is csak három fő káposztát és egy kupa krumplit... A vendéglőből elveszték valami abroszok és ruhaneműk és gazdánk reánk fogta... Pedig nem mi loptuk el... Egy vendéglőben sokan megfordulnak...

— S miért lopták azt a három fő káposztát, meg kupa krumplit?

— Mert nem fizettek rendesen... Havi 300 lejem volt Seres urnál, — mondja Anna — s azt sem fizette meg soha pontos-

Tiszta vér — tiszta bőr!

Vértisztításra ne használjon kenőcs-félét, hanem tartson alapos kurát Prof. Dr. Páter vértisztító teájával. Ügyeljen arra, mert felnőttek és kisgyermekek részére külön-külön keverék készült. Középkorúak korában levő leányok és fiúk a felnőttek részére összeállított keveréket használják az eredeti csomagoláshoz mellékelte használati utasítás szerint. Prof. Dr. Páter vértisztító teája megszüntet pattanást (Acne vulgaris), bőrsömört, hajtóvart, vart, hólyagot, bőrmirigyek elgennyesedését, fiatalok ruak bőrkütséit, skrófuát, egzemát erős vér okozta orrvörösségeket, bőrviszketegséget. Ezen tea nagyrabecsült háziszser, melyet családok egymásnak szívesen ajánlanak.

Prof. Dr. Páter vértisztító teája minden gyógyszerárban és drogeriában kapható. Postai szétküldés a „Csillag” gyógyszerútján, Brassó, Hosszu-utca 5 történik.

san... Ő a hibás, nem mi...

Még ma délelőtt átkisérték őket az ügyességre.

Tolvajok!

*

Nem jelentékeny az ügy, nem szenzáció, csupán bűnügyi „bolha”. De mégis van mögötte valami jellegzetes: Zetelakától, illetve Csikszentgyörgytől a brassói ügyesség fogházáig.

Gördülő utján megindult két porszem.

Sport

Országos siversenyek Brassóban

A Nagyszeben melletti Hohe Rinnén rendezett futó- és stafétaversenyek után február 10. és 11-én kerül sor Brassóban a lesikló-, akadály- és ugrószámok lebonyolítására. A részletes program a következő:

Lesiklóverseny: Start február 10., szombaton délelőtt 11 órakor a Schullerről a Pojána ugrószámáig. A táv 4—4 és félkilométeres, körülbelül 750 méter magasság-különbözettel.

A szenior lesiklóversenyre 61 nevezés érkezett a KSV, CFR, IAR, Astra, Encián brassói egyesületek, a nagyszebeni HSC, a színajai Peles, a hétfalusi Saceleana, a bukaresti Kati-pu és DSCB (a bukaresti német sportklub), a zsilvölgyi Jiul és a Prahova részéről. Indulnak a legjobb brassói és romániai versenyzők, élükön a világhírű vendéggel, Sigmund Ruuddal. Az indulók közt vannak Klöckner, Lexen, Dressnandt, Coman, stb.

A junior lesiklők 12 órakor indulnak. A junior számba 31 nevezés érkezett be ugyan-azoktól az egyesületektől.

A hölgy-lesiklóversenynek 8 indulója van. Itt Klöckner Trude, a KSV kitűnő versenyzője a favorit. A női verseny startja 10 órakor lesz, ugyanabban az irányban, valamivel rövidebb távon.

Akadályverseny (slalom): Február 11-én, vasárnap délután 2 órakor a Pojánában. Részt vesz a lesikló verseny legjobb helyezettei közül kiválogatott csoport, a lesiklásnál indul-tak 30—50 százaléka. A startszámok ugyan-azok.

Ugróverseny: Február 11-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a Pojánában. A szenior csoportban 21, a junioroknál 11 nevező. A szőn-ség elsősorban Sigmund Ruud ugrásában győ-nyörködhetik. Ugranak azután Klöckner, Dresnandt, Lexen, Seewald, Juhász, stb.

A lesikló- és ugróverseny a KSV, a slalom pedig az Astra rendezésében folyik le.

Sigmund Ruud startszáma a lesikló- és slalomversenyben a 26-os, az ugrásnál a 7-es.

A junior távfutó verseny február 18-án lesz Predealon. Negyvennyolcan neveztek be. Az agilis hétfalusi egyesület, a Saceleana, egymaga 8 ifjat állít starthoz.

Itt említjük meg, hogy előző tudósításunkba a távfutó eredményekről nyomdhiba folytán

elírás csuszott be. A II. osztályu 18 km. si-futásban az első helyezett, Coman ideje nem 1 óra 18 p. 23 mp., hanem 1 óra 15 p. 23 mp. volt.

A siverseny iránt Brassóban és a környéken természetesen óriási a közönség érdeklődése.

A versenyzők gyűlékezése a délelőtti verse-nyekre 10 órakor, a délutánra fél 2 órakor a Schuller-menedékházban, illetve a Höhenhei-mon.

A jégkorongúto világbajnokságban

Milánóban a csütörtöki eredmények:

Németország—Franciaország 4:0.
Részidők: 2:0, 0:0, 2:0.

Szöllőoltványokat

a legkeresettebb fajokból garantált fajtiszta, ugymint amerikai sima és gyökerező alany-vevőket szállít:

CASPARI FR. Mediaş

Arjegyék kívánatra ingyen!

Ez az a könyv, amely 18 kultur-nyelvre lefordítva a legszenzációsabb sikert érte el.

A NŐ

Tanulmányok a nő testéről, lelkéről, nemi életéről és erotikájáról 2 kötetben.

Írta: Dr. BAUER A. BERNHARDT orvosnár.

Az egyes kötetek 450—450 oldal terje-delemben jelentek meg. Nagy Lexikon alakban ára az egész műnek 400 lej.

Brassói Lapok Könyvosztálya.

Hogyan éljen a gyomor és bélbajos ember?

Írta: Dr. Lukács Pál főorvos.

Gyakorlati tanácsok gyomor- és bélbeteg-ségben szenvedők részére. Ára 78.— lei.

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

Amerika—Ausztria 1:0. Részidők: Svájc—Olaszország 4:0. Részidők: 1:0, 2:0, 1:0.

A világbajnoki torna különben már a középöntőnél tart, amelybe a követke-zők jutottak be: USA, Ausztria, Csehor-szág, Svájc, Magyarország, Olaszország, Kanada, Németország, Franciaország.

A kolozsvári gyorskorcsolyázók —

Papp László, Papp Béla és Árpád, Gál Károly, és Gebefügi László — Budapestre utaztak, ahol a ne-gyedik magyar—oszták korcsolyaver-sennyel kapcsolatban a BKE második garnitúrájával veszik fel a küzdelmet,

500, 1500 és 5000 méteres távon. A ko-lozsváriak tegnap már megérkeztek Bu-dapestre.

Berkessy Elemér, a Nagyváradról Bu-dapestre, majd Franciaországba elszár-mazott kitűnő futballista, francia állam-polgár lesz. Hir szerint Lewy, a Racing dusszardag elnöke örökbeakarja fogadni.

A vasárnapra Rómába induló pesti válogatott tegnap edzőmérkőzésen 4:2 arányban legyőzte Soroksár csapatát.

Uj világrekordot állított fel Willie de Ouden holland női gyorsuszo a női 10 yardos gyorsuszasban, 59,8 mp-es időve Aarhusban. A régi rekordot az amerikai Helen Madison tartotta 60 mp-el.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Allástkeresőknek, vagy ugyan-azon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25%o engedmény. A hirdetési díjak előre fizeten-dők. Támpéldányt nem adunk

Vétel-e'adás

Ne felejtse el: 4 pár zokni 100 lej, hatszorosan megerő-sítve, Gross Ferenc harisnya-gyárában, Kapu-utca 38., ud-varban. 1985

Veszek használt, jókarban levő boroshordókat, pincefel-szerelést, filtrálógépet. Farkas Gerő, Brassó, Str. Joan Rajju 9. 1443

Saját tenyésztési vetemény-magvakat, virágmagvakat, pri-ma minőségben, legolcsóbban, portómentesen szállítunk. Ár-jegyzyék díjtalan. „Kertészeti”, Hoghiz, Tárna-Mare. 1466

KOTTAVASÁRLÁS előtt okvetlenül kérje legolcsóbb árjegyzyéket. Galambos kot-taárnyvárium, Timisoara.

CUKRASZDA ES BONBONERIE, megyeszékhelyen, jól bevált, biztos megélhetést nyújtó vállalat, elköltözés mi-att eladó. Átvételhez eladandó 30—40 ezer lej. Ajánlatokat „Jó üzlet” jelígre a kiadóhi-vatal továbbít. 1482

Megvételre keresek üzemkő-pes, circa 45 lóerős lokomobilt. Ajánlatokat „Kifogás-talan” jelígre a brassói kiadóba. 1492

Eladó 30 kötet Jókai-regény centenáriumi, új kiadás. Érdek-lődni Benke Teréznel, Brassó, Erdélyi Bank. 1497

CSOKOLÁDEGYÁRAK!

FESTÉKGYÁRAK! „Gour-mand” Csokoládégyár, Timi-soara-Gyárvaros, teljes beren-dezése, napi 4—500 kilogram termeléssel, darabonként is el-adó. Ügynökök díjaztatnak 1498

Helyi piacon bevezetett megbízható ügynökök keresők fixfizetéssel és jutalékkal. Cin 1501. szám alatt a brassói ki-adóban.

Házasság

FELESEGÜL VENNEK n. n. n. kasszerető német, vagy magyar urilányt, aki mindharom nyel-vet bírja és iparvállalati leve-lezésben gyakorlattal, vagy hajlammal bír. Biztos exiszen-ciával rendelkező 35 éves ró-mai katolikus vagyok. Leve-leket „Munka és Élet” jelígre a bukaresti kiadóba, Str. Sftu Mina 9. szám. 1298

Egyszerű, komoly fiatal lá-nyok, akik hozzásegítenének egy 28 éves, állásban levő la-katost ahhoz, hogy önálló le-hessen, írjanak: „Alap a há-zassághoz” jelígre e lap ki-adóhivatalához.

Allást nyer

Keresek azonnali fölvetelre egy női pénztárnokot, kereske-delmi végzettséggel, egyuttal egy elsőrendű fűszer- és ve-gyes-pudlistát, azonnali belé-pésre. Választ „Szorgalmas 3” jelígre a brassói kiadó továb-bit. 1468

Gesundes deutsches Fräu-lein, perfekt deutsch, rumä-nisch, für zwei Kindern von 3-6 Jahre, sucht József Emil, Tár-gu-Mureş. 1450

A szőnyeg teszi!

Csak a szőnyeg teszi lakását igazán otthonossá és barátságossá. Tehát: minden szobába jó szőnyeget a

Tellmann & Wocel cégtől,
Brassó, Buza-sor 8 szám.

FONTOS! Kertészek! FONTOS!
BOIADIEFF N. ȘTEFAN magkereskedése Bukarest, Strada Carol 67 szám.
A „Balkánfélsziget” legrégibb magkereskedése — saját ültetvényekkel — me-nyitotta 1932-ben üzletét Bukarestben; szállít mindennemű zöldég- és lőzelek, va-lamint takarmány- és cukorrépa-magvakat disznóvénny, kerti fű- és virágmagvakat. Kertészeknek és érdeklődőknek díjtalanul küldjük nagy, képes árjegyzékünket.
Válogatott magvak! — Legkitűnőbb minőség!
Telefon 3-63/65. Próbálja ki, meg fog győződni! Telefon 3-63/65.

Felölsszerkesztő: Kocsis Béla

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó R-t, Braşov—Brassó.